Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

FOTOKLUB RETINA

Teoretická diplomová práce

PETER KORČEK

Opava 2018

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

FOTOKLUB RETINA

PHOTOCLUB RETINA

Teoretická diplomová práce

PETER KORČEK

obor: **Tvůrčí fotografie**

vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Vladimír Birgus**

oponent: **doc. Mgr. Josef Moucha**

Opava 2018

Abstrakt

Témou tejto diplomovej práce je pôsobenie Fotoklubu Retina v Senici v rokoch 1942 až 2018. Retina ostáva jedným z najstarších fotoklubov na Slovensku. Práca približuje jeho vznik, históriu a činnosť a taktiež poskytuje prehľad o fotografickej tvorbe jeho významných aj menej známych členov.

Abstract

The theme of this diploma thesis is the existence of the Photoclub Retina in Senica from 1942 to 2018. Retina remains one of the oldest photoclubs in Slovakia. The thesis surveys Retina beginings, history and its activities and also gives an overview of the most important a less known members and presents their work.

Kľúčové slová

Fotoklub Retina, senická fotografia, amatérska fotografia, Ján Náhlik, Drahotín Šulla, slovenská fotografia

Key Words

Photoclub Retina, photography in Senica, amateur photography, Ján Náhlik, Drahotín Šulla, slovak photography

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: **2017/2018**

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Ing. Peter KORČEK**
Osobní číslo:	**F160666**
Studijní program:	**N8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obory:	**Tvůrčí fotografie**
	Tvůrčí fotografie
Název tématu:	**Fotoklub Retina**
Téma anglicky:	**Photoclub Retina**
Zadávající ústav:	**Institut tvůrčí fotografie**

Zásady pro vypracování:

Cieľom tejto práce je priblížiť históriu a súčasnosť Fotoklubu Retina v celkovom spoločenskom, kultúrnom a historickom kontexte slovenskej fotografie.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Jazyk zpracování diplomové práce: **Slovenština**

Seznam odborné literatury:

BIRGUS, Vladimír, MLČOCH, Jan: Česká fotografie 20. století. Kant, Praha, 2010,
HLAVÁČ, L'udovít: Dejiny slovenskej fotografie. Osveta, Martin, 1989,
HRABUŠICKÝ, Aurel, MACEK, Václav: Slovenská fotografia 1925 - 2000. Moderna - postmoderna - postfotografia. Slovenská národná galéria, Bratislava, 2001,
KOKLESOVÁ, Bohunka: V tieni tretej ríše. Slovart, Bratislava 2009,
NOEL, Ladislav: Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku. Osvetový ústav, Bratislava, 1988
ZAJÍČEK, Štefan: 21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica. Mestské kultúrne stredisko, Senica, 2017

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Vladimír BIRGUS**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání diplomové práce: **19. června 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. června 2018**

prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 20. června 2018

Prehlásenie

Čestne prehlasujem, že som predkladanú diplomovú prácu vypracoval samostatne a použil len pramene uvedené v zozname použitej literatúry.

Poďakovanie

Rád by som sa poďakoval vedúcemu diplomovej práce prof. PhDr. Vladimírovi Birgusovi za odbornú pomoc a rady pri písaní práce.

Súhlas

Súhlasím so zverejnením práce v Univerzitnej knižnici Slezské univerzity v Opavě, v knižnici Uměleckoprůmyslového muzea v Prahe a na webových stránkach Institutu tvůrčí fotografie.

Obsah

Úvod 8
Východiská pre vznik a vývoj amatérskej fotografie na Slovensku.....10
Slovenská fotografia na prelome 19. a 20. storočia.....10
Amatérska fotografia po roku 1918 12
Amatérska fotografia po roku 1939 19
História Retiny v kontexte slovenskej amatérskej fotografie 22
Štyridsiate roky 22
Päťdesiate roky.....28
Šesťdesiate roky.....32
Sedemdesiate roky 45
Osemdesiate roky 57
Deväťdesiate roky 66
Obdobie po roku 2000 70
Fotografi Retiny 81
Rozhovory 105
Drahotín Šulla
Ľubomír Jarábek
Štefan Zajíček
Petra Cepková
Václav Macek
Aurel Hrabušický
Bohunka Koklesová
Michaela Pašteková
Retina v časopise Výtvarníctvo, fotografia, film 127
Autori Retiny, ktorí sú zastúpení v zbierkach Slovenskej národnej galérie..... 150
Zoznam autorov na výstavách Fotoklubu Retina.....144
Zoznam ocenených autorov Fotoklubu Retina na regionálnej fotosúťaži AMFO.....159
Fotografie z archívu Fotoklubu Retina.....162
Záver 166
Zoznam použitej literatúry 168
Menný register 172

Úvod

V pozadí tejto diplomovej práce stojí významný slovenský fotograf Drahotín Šulla, ktorého slovenská fotografická história čiastočne opomenula, čo bol jeden z dôvodov, pre ktorý som si tohto fotografa zvolil ako tému mojej dávnejšej bakalárskej práce. Neskôr, pri rozhodovaní sa o možnom nadviazaní a prehĺbení tejto témy v diplomovej práci, som dospel k názoru, že jedným z logických smerov, ktorým sa uberať, je senický amatérsky fotoklub Retina, ktorého je Šulla stále členom a stál pri jeho začiatkoch. Svojím spôsobom je to tiež téma, ktorej doteraz veľa pozornosti nebolo venovanej. Retina ako fotoklub a v podstate ani dejiny slovenskej amatérskej fotografie neboli veľkým lákadlom pre slovenských fotografických historikov a jedným z mála autorov, ktorý sa detailnejšie, dlhodobo, metodicky a systematicky zaoberal tematikou slovenskej amatérskej fotografie, bol ,v mnohých smeroch kontroverzný, Ladislav Noel.

Dôvodov nezáujmu je mnoho, jedným z nich môže byť roztrieštenosť materiálov a informácií o autoroch vo fotokluboch či nedostatočná archivácia fotografií, častá (ne)náhodná likvidácia fotografií, slabá dokumentácia výstav a mnohokrát aj ľahostajnosť samotných členov amatérskych fotografických združení, ktorým sa stráca história pod ich vlastnými rukami. Tento nelichotivý jav: neúcta k vlastnej kultúre, k tradíciám, k historickému dedičstvu, k súčasnému dianiu sa v mojich rozhovoroch s poprednými slovenskými teoretikmi a historikmi len potvrdil ako celoslovenský neduh, ktorý tu pretrváva už roky a s ktorým je potrebné sa vysporiadať, no je akosi príliš rozšírený v celej našej spoločnosti.

Retina je fotoklub, kde Šulla začínal aktívnejšie fotografovať vo svojich začiatkoch, kde prežil svoje najtvorivejšie roky a kde sa spoznal s ďalšou významnou osobnosťou slovenskej fotografie Jánom Náhlikom. Fotoklub Retina je jedným z najstarších fotoklubov na Slovensku, bol založený v roku 1942 a dodnes má aktívnych členov, vydáva katalógy a vystavuje. Vyrástlo v ňom mnoho fotografov, tými najvýraznejšími osobnosťami boli Ján Náhlik a Drahotín Šulla, ktorých tvorbe sa budem podrobnejšie venovať v ďalších kapitolách, neobídem ani iných členov, ktorí zanechali svoju stopu na senickej fotografii. Mojím cieľom je taktiež poskytnúť komplexnejší pohľad na slovenskú amatérsku fotografiu, priblížiť pozadie jej vzniku, stručný vývoj v čase a za veľmi dôležitú súčasť tejto práce považujem autentické a súčasné pohľady

fotografických odborníkov na túto tému „zvonku“, ktoré som spracoval formou rozhovorov. Oslovil som Václava Maceka, Aurela Hrabušického, Bohunku Koklesovú, Michaelu Paštekovú, Petru Cepkovú, ktorí prinášajú svoj osobitý a veľmi zaujímavý pohľad na problematiku fotoamatérstva na Slovensku. Taktiež som „vyspovedal“ Drahotína Šullu, ktorý spomína, ako to fungovalo v Retine. Po dlhom, niekoľkoročnom očakávaní a nekonečných prísľuboch mu bola nedávno vydaná monografia Českým centrom fotografie. Na moje otázky odpovedal aj súčasný a stále aktívny člen Retiny Ľubomír Jarábek, ktorý mi okrem svojho osobného pohľadu na fotoklub poskytol aj cenné študijné materiály. Ďalším dôležitým odborníkom pri písaní tejto práce bol dlhoročný riaditeľ Záhorskej galérie v Senici pán Štefan Zajíček, ktorý pred mnohými rokmi prevzal „kurátorskú taktovku“ nad aktivitami Retiny a pomáha aj pri zostavovaní výstav a prípravách fotografických katalógov.

21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica, november 2017

Východiská pre vznik a vývoj amatérskej fotografie na Slovensku

Slovenská fotografia na prelome 19. a 20. storočia

Počiatky amatérskej fotografie na Slovensku sa viažu na obdobie prelomu devätnásteho a dvadsiateho storočia. „Situácia v slovenskej fotografii na prelome 19. a 20. storočia bola podobná situácii v iných oboroch vizuálneho umenia na Slovensku. Ťažko tu možno hovoriť o ucelených štýloch, fotografických a názorových zoskupeniach, disponujúcich súvislým tvorivým programom. Dianie na začiatku 20. storočia ešte plne ovládla živnostenská produkcia fotografických ateliérov. Amatérske hnutie, ktoré významne ovplyvnilo vývoj od dvadsiatych rokov, bolo ešte v počiatkoch.“ [1]

Fotografie z bratislavského ateliéru Eduarda Koziča v druhej polovici a na konci 19. storočia

Formovanie amatérskej fotografie na Slovensku malo skôr pomalšie tempo. Možno povedať, že na to malo vplyv aj vtedajšie sociálne a národnostné rozvrstvenie spoločnosti. Mestá sa stali centrami s ekonomicky najväčšou silou a v nich prevládali neslovenské národnosti. V takýchto podmienkach miestnym fotografom z hľadiska uspokojenia ich odborných záujmov postačoval občasný kontakt s blízkou Budapešťou či Viedňou. Z toho dôvodu je logické, že prvé známe fotografické amatérske zoskupenia na Slovensku sa začali utvárať ďalej od týchto kultúrnych centier, teda

[1] Rusinová, Dejiny slovenského výtvarného umenia, 20. storočie, 2000, str. 195

na východe krajiny. V Košiciach na prelome storočí boli usporiadané tri výstavy amatérskej fotografie v rokoch: 1898, 1909 a 1910. [2]

Značnú aktivitu amatérskych fotografov v regióne východného Slovenska potvrdzuje aj fakt, že amatéri z Prešova za zúčastnili na tamojšej výstave výtvarného umenia v roku 1904. Jednalo sa o 67 fotografií od siedmych fotografov, kde boli zaradené aj stereoskopické snímky. Ani Bratislava nezaostávala a v roku 1908 vystavovali svoje práce bratislavskí fotoamatéri v rámci výstavy výtvarného umenia, ktorú spoluorganizoval mestský spolok.

Samozrejme, je dôležité spomenúť silné geografické a kultúrne prepojenia s okolitými krajinami, ktoré nás ovplyvňovali aj na poli fotografickom. Konkrétne podobnosti nachádzame aj vo vývine českej fotografie. „Podobně jako v jiných evropských zemích tehdy začalo hrát stále důležitejší roli fotoamatérské hnutí, jehož významní představitelé se snažili o povznesení fotografie do sféry umění. Roku 1889 byl založen první Klub fotografů amatérů v Praze a získal podporu i v profesionálovi Jindřichovi Eckertovi a vynálezci Jakubu Husníkovi.“ [3]

Aj v susednom Maďarsku je možné pozorovať obdobné tendencie vývoja amatérskej fotografie. Amatérsky fotoklub Madome v Budapešti bol založený v roku 1899 a jeho členmi sa stávali aj záujemci z ďalších miest vtedajšieho Uhorska, aj z Bratislavy. Iní záujemci mali kontakt s Viedňou, a to často vysunuté filiálky fotografických ateliérov vo Viedni, Budapešti a pod.

Katalóg k 90.výročiu existencie maďarského fotoklubu Madome

[2] Hlaváč, Dejiny slovenskej fotografie,1989, str. 98

[3] Birgus, Mlčoch, Česká fotografie 20. století , 2010, str. 9

Amatérska fotografia po roku 1918

Významným medzníkom, nielen spoločensko-historickým, ale dôležitým aj z pohľadu vývoja amatérskej fotografie na Slovensku je rok 1918 a vznik spoločnej Československej republiky. Koniec prvej svetovej vojny a začiatok existencie spoločného štátu Čechov a Slovákov vytváral postupne priaznivé predpoklady pre rozvoj kultúrneho života. Najlepšie podmienky boli práve vo väčších mestách, akými boli Bratislava a Košice a postupom času sa fotoamatérske aktivity presúvali aj do menších miest. Prví slovenskí fotografi-amatéri pochádzali z lepšie situovaných spoločenských vrstiev a boli to najmä obchodníci, úradníci a ďalší z radov inteligencie.

„Už samotný fakt samostatnosti Československa spôsobil, že sa uvoľnil dovtedy skrytý potenciál slovenských fotografov. Navyše bol podporený prienikom vyspelejšej českej kultúry, ktorej predstavitelia výrazne ovplyvnili aj fotografické dianie na Slovensku v dvadsiatych a tridsiatych rokoch.“ [4]

Vznik Československa mal za následok aj intenzívnejšie prepájanie prostredí oboch štátov a prejavilo sa to v ovplyvnení slovenského fotoamatérstva.

LIDOVÉ NOVINY

Ročník XXVI. V Brně v úterý 29. října 1918. Číslo 297.

Československý stát prohlášen.

Lide československý!

Tvůj odvěký sen stal se skutkem.

Stát československý vstoupil dnešním dnem v řadu samostatných kulturních států světa.

Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako oprávněný a zodpovědný činitel do svých rukou správu Tvého státu.

Lide československý!

Vím, co podnikáš, podnikáš jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů. Novým činem v této chvíli zahajuješ se nově a bohatě a staveš dějiny Své. Nesklamem očekávání celého kulturního světa, který s zadostiučiněním na všech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelných výkonech československých legií na západním bojišti a v Sibiři.

Celý svět sleduje Tvůj krok do nového života. Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachovám štít čistý, jako jej zachovalo Tvé národní vojsko — československé legie.

Nezapomínej národní kázně a buď si stále vědom, že jsi občanem nového státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

Na počátku velkého díla ukládá Ti Národní výbor, ode dneška Tvá vláda, aby Tvé chování a Tvá radost byly důstojné velké chvíle, kterou žiješ. Není osvoboditelů Masaryk a Wilson nesmí být zklamáni ve svém přesvědčení, že dobyli svobodu národu, který dovede sám sobě vládnouti.

Ni jediným rušivým činem nesmí být zkalena velká okamžiky, ni jediný z Vás Němí se dopustit něčeho, co by mohlo vrhnout stín na čisté jméno národa, každý z Vás musí bezvýhradně šetřiti všeho, co jiným je svaté.

Svobody osobní a majetku soukromého nesmí být dotčeno.

odhodlání counteni. V hodinách posledních zá-stupové Národního výboru, ministerského Svetla, dr. Rašín, dr. Soukup a posl. Stříbrný odcestují za na mírovou konferenci. Hr. Condenhove byl už odeslal do Vídně. Zástupové Národního výboru oznámili prozatímní Kosinovi, že Národní výbor přijímá dnešním dnem veškerou správu a dosavadní úřadovny a nařízení až na další, nahradní ústřední v různosti a mimo-celní likvidaci a převzetí všech věcí zahraničního státu československému státu provedí co nejrychleji při plném zachování klidu. Na to zástupové Národního výboru odcestují se k prezidentu nemáš správní komise hr. Schönbornovi a oznámili mu, že Národní výbor dnešním dnem přejímá hradovou osobního strážní se zásadní síní smlouvou pro své účely. Uplatněno zemské bude nerušené dále úřadovati. Dopoledne odebrali se zástupové Národního výboru také do Ostrého ústavu. Zástupové Národního výboru místopředseda Svehla, tajemství dr. Šrobár přišli do ústavu ty ústavy společně s členy nové správní komise. Ubytování se ústředního a bylo vzato do silného podnětu rukou. Jménem úřadnictva ministerstva místodržitelský rada Schwarz slíbil, že úřednictvo plniti bude své povinnosti k národu a novému státu věrně a oddaně. Správní komise sjela se pak svého úřadu. Jsou v ní dr. Višňovský, posl. Jirásek, prof. dr. Němec a redaktor Svozil.

Praha jásající.

Na Václavském náměstí v hodinách odpolední

ský policejní ředitel dal se do služeb Národního výboru.

V Národním divadle.

V Národním divadle zahrál orchestr před představením hymnu (Kde domov můj), která byla obecenstvem bouřlivě přijata. Po prvním aktu zapěl sbor Národního divadla opět Kde domov můj, což bylo přijato s upřímným nadšením. V posledním aktu přišli z Nár. výboru Mach a dr. Franta a byli uvedeni předsedou výboru Národního divadla prof. Hilarem a intendantem Šafařovičem. Mach provedl z místodržitelské lože krátil řeč. Ihn byla oficiálně místodržitelská loža odevzdána Národnímu výboru.

Převzetí národního majetku učitelstva zahájilo u musea, z loggie Národního divadla z balkonu německého domu, hymny dvanáctiletých národů.

V Mor. Ostravě.

Mor. Ostrava, 28./10. Ve večerních hodinách došla zpráva o tom, že Národní výbor v Praze převzal vládu v československých zemích. V divadle dávána právě Jiráskova pohádka Pan Johanes. Projev učinil dr. Palfrlík, rad. Knetek a Lad Obr a radostným jásotem na náměstí, kde dr. Palfrlík zprávu promluvil, pak následovalo hlučný rozchod. V zástupu bylo mnoho důstojníků.

Státní policie dala svou službu Československé věci. Vrchní policejní komisař Kumpl prohlásil o převzetí vládní moci. Zítra budou úřadyto-

Titulka novín deň po vyhlásení Československej republiky v roku 1918

[4] Rusinová, Dejiny slovenského výtvarného umenia, 20. storočie, 2000, str. 196

„V tomto období prinášali amatérsku fotografiu na Slovensko ľudia, ktorí sa presťahovali z Čiech a nastupovali do rôznych úradov novej štátnej správy.“ [5] Nezanedbateľný vplyv fotografov z Čiech podčiarkujú mnohí autori pri analýze tohto obdobia, lebo je zrejmé, že slovenská amatérska fotografia bola vo svojich počiatkoch, teda v rokoch (1922 – 1935) výrazne ovplyvnená českými fotografmi z radov Československého Svazu klubů fotografů amatérů.

„Český prínos pri vzniku a rozvoji fotografie na Slovensku je výrazný. Popri organizácii priniesli sem aj úctu k náročnejšej fotografickej tvorbe, k jej technike i remeslu. Prebojúvali výstavný formát fotografií 30 x 40 cm ako medzinárodne zaužívaný, čo bola na tie roky príliš náročná požiadavka. Takto postavili základ pomerne vysoko nad vývojový stav na Slovensku, no urýchlilo sa tým napredovanie fotografie.“[6]

„Českí fotografi sa podieľali na vybudovaní silnej základne amatérskej fotografie, ktorá od polovice dvadsiatych rokov začala výrazne určovať rozvoj fotografie.
Dokonca aj koncepcia reprezentatívnej „krásnoslovenskej fotografie“, čiže fotografie „krás Slovenska“– zeme, prírody, pamiatok, a predovšetkým vidieckeho človeka ako nositeľa autentickej kultúry, vďačí za svoj rozhodujúci impulz českému etnografovi Karolovi Plickovi.[7]

Karol Plicka fotografuje prezidenta T. G. Masaryka

[5] Noel, Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku, 1988, str. 20
[6] Noel, Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku, 1988, str. 23
[7] Rusinová, Dejiny slovenského výtvarného umenia, 20. storočie, 2000, str. 196

Vplyv Karola Plicku na slovenskú fotografiu je jednoznačne citeľný. Dalo by sa povedať, že určil smer, ktorý mnoho slovenských fotografov nasledovalo aj v dlhom nasledujúcom období.

„Plicka ovplyvnil pomerne veľký okruh fotografov – amatérov a pričinil sa o to, že istý konzervativizmus výrazových prostriedkov, v ktorom pôvodné avantgardné podnety ustúpili doznievajúcej vlne piktorializmu, sa stal oporou čoraz väčšmi anachronickej „krásnoslovenskej fotografie“ a svojou vedomou opozíciou voči moderne vlastne zabrzdil jej vývoj. Pre slovenské pomery je príznačné, že snímky v polohe plickovskej „tichej oslavy Slovenska“ vytvorili aj autori, ktorí patria medzi profilujúce osobnosti fotografickej moderny (Miloš Dohnány, Pavol Poljak, Ladislav Kožehuba, Viliam Malík a ďalší).“[8]

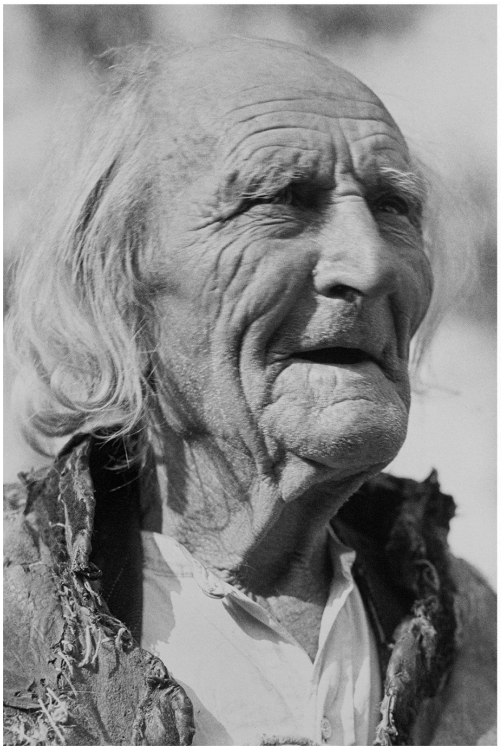

Karol Plicka, Starec z Čičmian, 1933

Ján Koterec z Čičmian s Karolom Plickom, 1929

[8] Rusinová, Dejiny slovenského výtvarného umenia, 20. storočie, 2000, str. 196

Karol Plicka, Ždiar, 1923

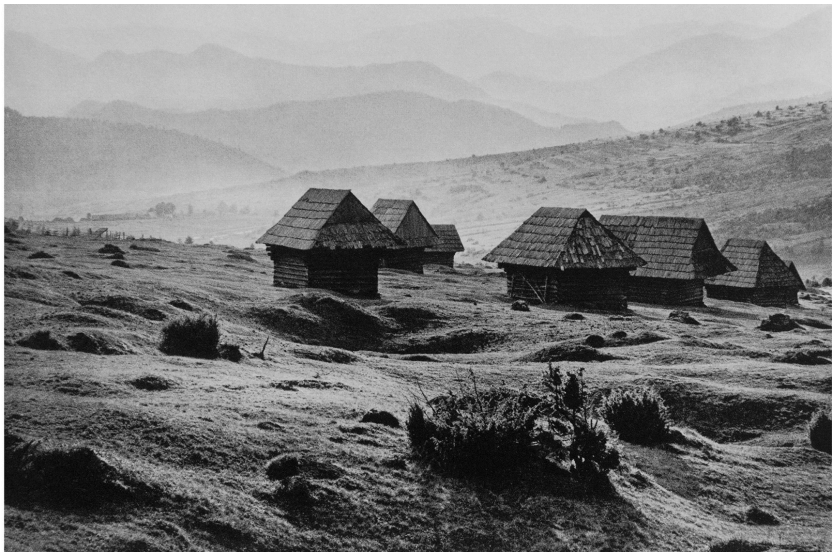

Karol Plicka, Veľká Fatra, 1930

Ján Náhlik, V nedeľu poobede, 1947

Ján Náhlik, Sušenie konopí, 1947

Ján Halaša, Na prístenke, Vlčí vrch, 1937

Miloš Dohnány, Stavba železnice, 1934

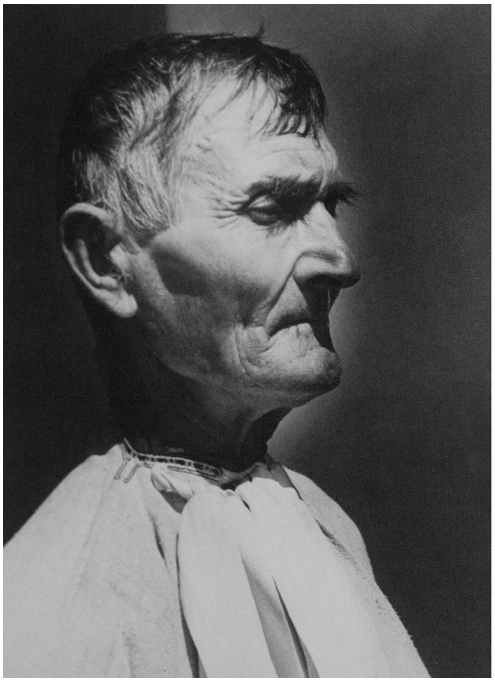

Ján Náhlik, Starý Slovák, 1946

Viliam Malík, Ženy v kroji, 1938

Na území Slovenska po roku 1918 vznikol prvý organizovaný spolok amatérskych fotografov v Košiciach. Stalo sa tak 1. novembra 1922. Fakt, že pri jeho vzniku stál a istý čas mu aj predsedal český prisťahovalec Václav Štetka, svedčí o skôr spomínanom vplyve českých fotografov. V Košiciach sa uskutočnila aj prvá výstava

amatérskej fotografie a to v roku 1926 a v roku 1926 vystavoval v Košiciach fotograf Karol Plicka svoj súbor s názvom Slovenský ľud.

Po Košiciach nasledovala aj Bratislava, kde v roku 1924 vznikli dva fotokluby. Prvým z nich bol fotoklub Československého klubu fotografů amatérů. Okrem tohto klubu vzniklo aj Združenie fotografov amatérov YMCA (Young Men‘s Christian Association). Podrobne sa týmto fotografickým združením zaoberal slovenský fotograf, absolvent pražskej FAMU, Jozef Sedlák, ktorý túto tému spracoval vo svojej teoretickej diplomovej práci v roku 1984.
Postupom času, už v tridsiatych rokoch, sa Združenie fotografov amatérov YMCA vyprofilovalo ako vedúca organizácia amatérskych fotografov na Slovensku. Aktivita združenia bola vysoká a od roku 1925 sa usporadúvali pravidelné členské výstavy, prednášky, kurzy a taktiež sa poskytovala pomoc pri zakladaní nových fotografických spolkov mimo Bratislavy. Združenie malo počas svojej existencie veľké množstvo aktívnych členov, z ktorých vyrástli viaceré známe osobnosti, ako napríklad Viliam Malík, Miloš Dohnány a ďalší.

Ďalším slovenským mestom, v ktorom sa začala písať klubová história amatérskej fotografie, bol Ružomberok. Tu sa v roku 1924 vytvoril Klub fotografov amatérov. Významným autorom, ktorý sa za ružomberský klub v roku 1927 zúčastnil na výstave v Košiciach, bol Ladislav Kožehuba.

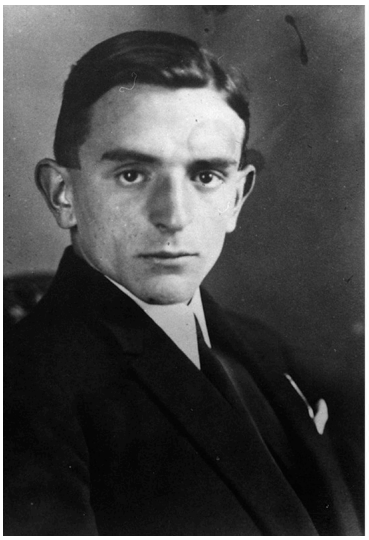

Ladislav Kožehuba, autoportrét, 1927, Malá preprava, 1927

Za zmienku stojí aj pokus o založenie Zväzu klubov slovenských fotoamatérov, ktorý mal za cieľ celkovo zvýšiť úroveň amatérskej fotografie na Slovensku. Tento pokus sa uskutočnil v Trnave 20. augusta 1924, kde bola zakladajúca schôdzka zväzu. Napriek odhodlaniu sa tento zväz neujal a nemal dlhé pokračovanie.

V Banskej Bystrici vznikol Klub fotografov amatérov v roku 1927. V rovnakom roku vznikol Klub fotografov amatérov aj v západoslovenskom Holíči a vo Vrútkach. Rok 1930 bol rokom, kedy vznikol Klub fotografov amatérov aj v Bardejove a jeho neskorší tajomník Ladislav Galoch sa stal vedúcou osobnosťou amatérskej fotografie na Slovensku v štyridsiatych rokoch. V roku 1931 vznikli Kluby fotografov amatérov aj v Nových Zámkoch a v Parkani. Počas nasledujúcich rokov vznikli podobné fotoamatérske kluby v Žiline, Prievidzi a v Nitre.

Ako rástla klubová základňa fotoamatérov, pribúdala aj výstavná činnosť. Kluby boli aktívne a pravidelne pripravovali pre svojich členov fotografické výstavy. V tomto ohľade malo významné postavenie Združenie fotoamatérov YMCA, ktoré organizovalo aj celoslovenské fotografické prehliadky.

Rozsiahlejšia celoslovenská fotografická výstava sa uskutočnila v Bratislave v máji 1938 v Zemedelskom múzeu a niesla názov Slovensko vo fotografii. K výstave bol vytvorený aj katalóg, ktorý obsahoval 180 fotografií od 57 autorov. V úvode katalógu sa okrem iného píše: „... Slovenskí amatéri ťažko si razia cestu vpred. Je nás málo a tých málo musí zastať prácu i viacerých, v čom väzí táto príčina, toto nepochopenie ? Snáď v ľahostajnosti, egoizme, snáď v pohodlnosti ? Nech už je príčina akákoľvek, malo by nás byť viacej, aby sme i viacej znamenali, viacej zaváži li...“ Tento citát môže byť výstižnou charakteristikou stavu, v ktorom sa amatérska fotografia na Slovensku vtedy nachádzala.

Bolo to obdobie, kedy môžeme tiež pozorovať výrazne rozdiely medzi amatérskou a profesionálnou fotografiou. Amatérska fotografia bola poväčšine zameraná na prírodu a exteriér, pričom profesionálna fotografia sa koncentrovala do portrétovej a ateliérovej produkcie.

YMCA

(Young Men's Christian association) je názov celosvetového združenia, ktoré má v súčasnosti okolo 30 miliónov členov. Vzniklo v roku 1844 vo Veľkej Británii ako prostriedok kresťanskej pomoci mladým ľuďom atomizovaným v rýchlo sa rozvíjajúcich industriálnych mestách Veľkej Británie. V roku 1894 mala YMCA už vyše pol milióna členov v 34 krajinách vrátane USA. Jej zakladateľom je George Williams (11. október 1821 – 6. november 1905). Aktivity organizácie YMCA na Slovensku súvisia s príchodom amerických administrátorov spolu s československými légiami po roku 1918. V marci 1920 prišiel do Bratislavy osobitný zástupca YMCA R.L.Dilley s poverením zistiť potreby a zabezpečiť rozvoj YMCA na Slovensku. [9]

Amatérska fotografia po roku 1939

Rozbitie Československej republiky a vznik neslávne známeho Slovenského štátu malo značné dôsledky aj na vývoj amatérskej fotografie. Viacerí českí pracovníci boli nútení odísť zo Slovenska.

Adolf Hitler so slovenským prezidentom Jozefom Tisom na stretnutí v Berlíne roku 1941

Na oficiálnej schôdzke zástupcov fotografov amatérov, ktorá sa konala v Žiline 8. decembra 1940, bol schválený návrh organizačného začlenenia amatérskej fotografie do klubov slovenských turistov a lyžiarov (KSTL). Zároveň sa prerokoval a prijal

[9] Sedlák, Združenie fotoamatérov a YMCA v Bratislave, 2013, str. 32

rokovací poriadok novej organizácie, podľa ktorého sa amatéri združovali v miestnych fotoskupinách KSTL a registrovali vo Fotosbore KSTL, ktorého sídlom sa stala Bratislava. Tajomníkom sa v roku 1940 stal Viliam Malík, ktorý v roku 1942 prevzal funkciu náčelníka Fotosboru ako riadiaceho celoslovenského orgánu.

Viliam Malík

Viliam Malík, Propeler v Bratislave, 1938

„Pod začlenením v KSTL zostala amatérska fotografia pri témach z krajinárskej, turistickej i športovej oblasti. Autori zobrazovali aj život a prácu ľudu i v zameraní sociálnej fotografie. V takom vlasteneckom-ideovom programe sa usporiadali aj výstavy.“ [10] Fotografia počas Slovenského štátu na nevyhla zneužitiu na ideologické účely a bolo v záujme vedúcich politických štruktúr mať aj fotografov pod kontrolou. „Úrad propagandy mal priamo pod kontrolou celú tlač, rozhlas, kinematografiu, osvetu, ale aj výtvarné a hudobné umenie.“ [11]

Postupne od roku 1940 sa zakladali fotoskupiny KSTL v Bardejove, Bratislave, Považskej Bystrici, v Žiline a v roku 1941 v Ružomberku.

Fotosbor sa snažil vyvíjať aktívnu propagačnú činnosť vo dobovej tlači a rovnako intenzívne organizoval pre svojich členov aj celoslovenské fotografické výstavy. Medzi veľkolepé udalosti Fotosboru KSTL v tomto smere patrí Prvá celoštátna súťaž

[10] Noel, Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku, 1988, str. 29

[11] Koklesová, V tieni tretej ríše, 2009, str. 22

fotografií zo Slovenska, ktorá bola vyhlásená v októbri roku 1941. Táto súťaž bola zverejnená v časopise Krásy Slovenska v rubrike Fotosboru a zameranie bolo doslova:

1. Krajina, hory, rieky a údolia.
2. Folklór, ľudové typy, náš ľud pri práci a ľudové umenie.
3. Stavby, hrady, kaštiele, zrúcaniny, sedliacke domy, mestá, pamätné budovy a stavebné pamiatky.
4. Šport.
5. Motívy denného života, zo života obchodného, roľníckeho a priemyselného. Zátišia, reportáže slávnostných udalostí atď.

Do tejto súťaže sa bolo prihlásených 2242 fotografií od 219 autorov. Bolo udelených 180 cien za 350 fotografií.

Aktívny život amatérskej fotografie na Slovensku v tom čase dokumentujú aj novovznikajúce fotoskupiny, ktoré boli založené v roku 1942 v Trenčíne, Piešťanoch, v Brezne nad Hronom. V roku 1943 vznikli Fotoskupiny KSTL aj v Banskej Bystrici, Spišskej Novej Vsi, Partizánskom, na Myjave, Vrútkach, Kežmarku, Humennom a vo Zvolene. V roku 1947 vznikla fotoskupina v Handlovej a v roku 1948 v Banskej Štiavnici.

Vrátim sa ešte k roku 1942, kedy vznikla Fotoskupina KSTL aj Senici nad Myjavou. Práve toto združenie bolo priamym predchodcom fotoklubu Retina, ktorý je aktívny až dodnes. Rokom 1942 sa teda začína oficiálne písať história amatérskej fotografie v Senici.

Logo senického fotoklubu

História fotografického združenia Retina v kontexte slovenskej amatérskej fotografie

Pri mapovaní histórie Retiny som čerpal najmä z dobových katalógov k ich fotografickým výstavám, ktoré boli týmto združením vydávané vo viac či menej pravidelných intervaloch. Ďalším zdrojom cenných informácií boli osobné rozhovory s členmi Retiny ako aj zmienky v odbornej literatúre. Históriu tohto fotoklubu budem ilustrovať prevažne na tvorbe dvoch najvýraznejších osobností senickej fotografie dvadsiateho storočia Jána Náhlika a Drahotína Šullu, ktorí najviac prispeli k tomu, že Retina si získala a potom aj obhájila svoje nezastupiteľné miesto v dejinách slovenskej amatérskej fotografie.

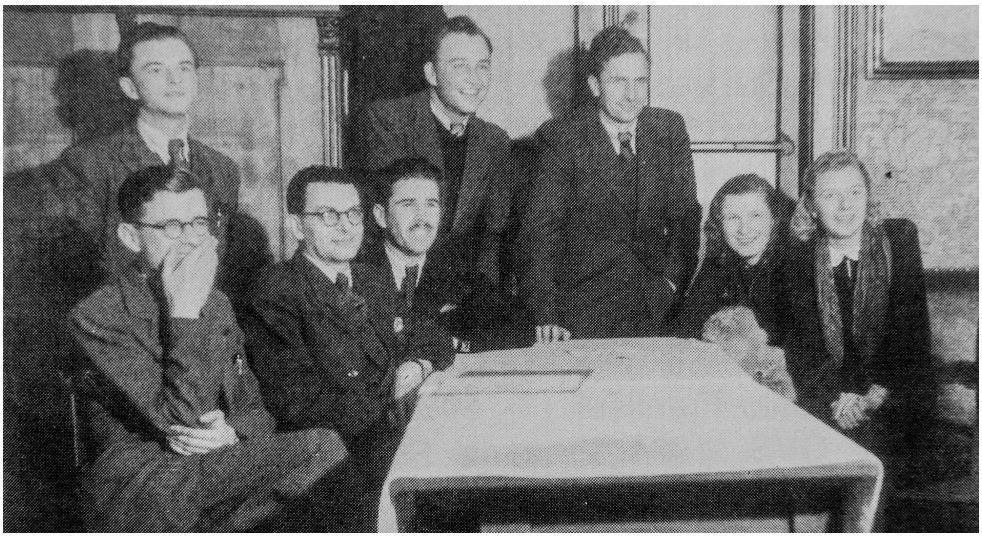

Účastníci zakladajúcej schôdze Fotoskupiny pri KSTL v Senici dňa 14. decembra 1942. Zľava: Ján Náhlik, František Lauff, JUDr. Ivan Horváth (prvý náčelník Fotoskupiny KSTL Senica, Bartolomej Bariščák, Jozef Jakubec, Ján Robych, Alojzia Protivová, Estera Jurásková, foto: archív Jána Náhlika

Štyridsiate roky

Vo výročnom a jubilejnom katalógu Fotoklubu Retina z roku 1992, ktorého úvodný text zostavil Miroslav Vojtek (kedy sa oslavovalo 50. výročie založenia fotoskupiny (1942-1992)), je uvedená citácia z listu náčelníka Fotosboru Klubu slovenských turistov a lyžiarov J. Sitaru, ktorý adresoval senickému fotoamatérovi Jánovi Robychovi dňa 15. 10. 1942 z Bratislavy.

„Oznámte nám, či bude možné založiť u Vás fotoskupinu pri tamojšom odbore, koľko amatérov je u vás, či máte už spoločnú tmavú komoru, alebo či bude možné takúto zariadiť.

Listom odpovedá Ján Náhlik, kde je podpísaný Ant. Kadlíčkek a dr. Ivan Horváth z 24. 11. 1942 tajomníkovi Foto-odboru KSTL Viliamovi Malíkovi do Bratislavy.

„V prílohe tohto listu Vám zasielame prihlášky senických fotoamatérov, ktorí sa rozhodli stať členmi Foto-odboru KSTL.“ (List Jána Náhlika, podpísaný Ant. Kadlíčkom a dr. Ivanom Horváthom z 24. 11. 1942 taj. Foto-odboru KSTL Viliamovi Malíkovi do Bratislavy). V prílohe boli tieto prihlášky: Jozef Jakubec, Dr. Ivan Hatala, Jozef Havel, Ján Zich, Eduard Woska, Samuel Ťulák, Juraj Rybnikár, Alojzia Protivová, Ján Náhlik, Karol Locher, František Lauff, Anton Kadlíček a Dr. Ivan Horváth.

Katalóg k výstave (50. výročie vzniku fotoklubu)

Dôležitou postavou pri zrode senickej fotografie bol skúsený bratislavský fotograf Ing. Eugen Žunko (1905-1990), ktorý v roku 1942 prišiel pracovať do podniku

Pradiarne umelého hodvábu v Senici ako energetik. Práve Žunkov príchod príchod bol jedným z rozhodujúcich impulzov k založeniu fotoskupiny v Senici v rámci celoslovenských štruktúr KSTL. Eugen Žunko sústredil záujemcov o fotografovanie najprv v rámci vtedajšieho Klubu slovenských turistov a lyžiarov, aby sa z nich po nadviazaní kontaktov s bratislavským ústredím Fotosboru Klubu slovenských turistov a lyžiarov ustanovila aj Fotoskupina pri KSTL v Senici dňa 14. decembra 1942 vo vtedajšom hostinci u Juríčkov v zložení zakladajúceho výboru: predseda Dr. Ivan Horváth, podpredseda Ing. Eugen Žunko a tajomník Ján Náhlik, ktorý udržal pri živote tento fotoklub dlhé desaťročia a predsedal mu až do roku 1987.

Hneď po vzniku tvorivej fotografickej skupiny sa senickí fotografickí amatéri pustili do práce a už po roku činnosti, teda v 1943, pripravili svoju Prvú členskú výstavu. Zúčastnilo sa jej osem fotografov, ktorí tu vystavili 59 prác, ku ktorým boli pripojené ešte dve kolekcie hostí – fotografie členov Fotoskupiny Bratislava a Fotoskupiny Považská Bystrica.
Výstava sa stretla v veľmi pozitívnymi ohlasmi. Dokonca čoskoro po tejto výstave sa sa objavili niektoré práce senických autorov aj na fotosalóne v Zaragoze.

František Lauff, Pieskovište, 1943

Ivan Horváth, Ťažká práca, okolo 1940

Eugen Žunko, Za ranného slnka, okolo 1940 (XIX. Fotosalón Zaragoza, Španielsko)

Senickí fotografi sa v tom čase začali odkláňať od tradičného zobrazovania folklórnych tematík v duchu čisto popisných fotografických prístupov. Objektom záujmu sa namiesto „napózovaného“ človeka v kroji stáva obyčajný človek v každodennej situácii bez umelého aranžovania. Ako konštatuje Štefan Zajíček

v jednom z katalógov Retiny, tvorbu senickej fotoskupiny charakterizoval prelomový záujem o jednoduchého človeka pri práci, zobrazeného v bezprostredných, dynamických fotografiách vo výraznejšom poňatí s využitím aj modernejšej techniky a fotoaparátov s kinofilmami. Svoje miesto medzi fotografmi si nepochybne začali nachádzať kinofilmové aparáty typu Leica, ktorá sa začala vyrábať v roku 1926. V československých končinách si veľkú obľubu získal fotoaparát Flexaret. Bola to dvojoká zrkadlovka na stredný formát, ktorú začala vyrábať firma Optikotechna v roku 1939 a bola v podstate lacnejšou alternatívou nemeckému Rolleiflexu. Čoskoro sa práve kvôli svojej dostupnosti stal Flexaret masovo rozšíreným fotoaparátom ako medzi amatérmi, tak aj medzi profesionálmi. Takáto flexibilnejšia a modernejšia technika umožňovala robiť bezprostredné a dynamické zábery, ktoré boli predtým takmer nedosiahnuteľným snom.

Leica I Model A (1926), Flexaret I (1939), foto: internet

Fotografie senických amatérov už začiatkom štyridsiatych rokov upútali pozornosť domácej aj zahraničnej verejnosti. Súbory niektorých senických fotografov si našli miesto aj na fotografických výstavách v Ružomberku, Považskej Bystrici, vo Svite, Bratislave, ba dokonca aj v chorvátskom Záhrebe a v špičkovom švajčiarskom fotomagazíne Camera, kde boli ocenené diplomami a čestnými uznaniami snímky Dr. Horvátha, Františka Lauffa, Alojzie Protivovej a Ing. Eugena Žunka. Takéto úspechy rozprúdili nevídaný záujem o senických fotografov. Ďalšia výstava sa konala už v roku 1944 v apríli, teda len rok po tej prvej. Táto výstava, pôvodne len senických fotografov, sa zmenila na celoslovenskú. Fotografi pochádzali tiež z Bratislavy, Banskej Bystrice, Humenného, Modry, Považskej Bystrice, Štiavnika, Spišskej Novej Vsi a Trenčína. Vystavovalo sa na nej vyše tristo fotografií od šesťdesiatich autorov.

Súčasťou tejto výstavy bolo aj udeľovanie ocenení, ktoré udeľoval Fotosbor KSTL. Medzi ocenenými boli aj senickí autori: Dr. Ivan Horváth, František Lauff, Ján Náhlik, Alojzia Protivová a Ing. Eugen Žunko. Predpokladom týchto úspechov bol fakt, že senickí fotoamatéri sa pravidelne schádzali na „konzultáciách“, kde si navzájom komentovali a hodnotili svoje prinesené fotografie. Nemenej dôležitá bola aj udržiavanie živého kontaktu s ostatnými fotoskupinami. Podnet senických fotografov mal za následok, že pri celoslovenskom výbere fotografií v rámci KSTL, ktoré mali byť prezentované aj v zahraničí, boli do hodnotiacej poroty prizývaní aj reprezentanti fotoskupín z menších miest, akým bola aj Senica.
V období po druhej svetovej bola celospoločenská situácia neľahká a dotklo sa to, samozrejme, aj amatérskej fotografie v Senici. Nebolo dostatok fotografického materiálu, ale to nebránilo členom klubu, aby v roku 1948 usporiadali tretiu členskú výstavu fotografií, ktorá bola zároveň celoslovenskou. Celkovo sa na nej zúčastnilo 58 autorov, ktorí prezentovali 200 fotografií. Zastúpenie mala Senica v podobe siedmych fotografov: Ivan Horváth, František Lauff, Ján Náhlik, Ondrej Peter, Bedrych Thebery, Samuel Ťulák, Eugen Žunko.

Senická amatérska fotografia následne prekonávala mnoho organizačných zmien, ktoré boli zapríčinené zásahom politických režimov a nastupujúceho socializmu. Okrem iného to spôsobilo aj zmeny v názve tejto tvorivej fotografickej skupiny. V päťdesiatych rokoch hovoríme o Fotokrúžku pri vtedajšom Závodnom klube ROH pri Slovenskom hodvábe v Senici. Senická fotografia sa počas tohto obdobia, ktoré pretrvalo až do roku 2010, zaradila do záujmovej umeleckej činnosti vo vtedajšom senickom Dome osvety, v neskoršom období Okresnom osvetovom stredisku a najnovšie Záhorskom osvetovom stredisku. V roku 1968 vznikol pre senické fotografické zoskupenie názov Tvorivá skupina Retina a následne 1. júla v roku 1981 došlo k ďalšiemu premenovaniu na Fotoklub Retina Senica. Tento oficiálny názov je platný až dodnes.

Päťdesiate roky

Päťdesiate roky priniesli do Československa tvrdú socialistickú totalitu, ktorá sa prejavovala vo všetkých oblastiach spoločenského či kultúrneho života. Aj fotografi, tí profesionálni a taktiež amatérski, boli povolaní slúžiť myšlienkam socialistického realizmu a tak sa pripojiť ku propagande vládnuceho režimu. „V amatérskej fotografii omyly 50. rokov postihli nielen ideovú a estetickú oblasť, ale aj organizačnú základňu. Rozpaky vyvolával aj vtedajší spôsob uplatňovania požiadaviek vytvárať fotografie slúžiace spoločenskej potrebe. Podľa týchto požiadaviek sa fotografia delila na spoločensky bezvýznamnú a nežiaducu a spoločensky funkčnú, užitočnú a potrebnú. Podobné opatrenia pracovníkov fotografie, ako sa vtedy volali fotoamatéri, nielen poškodzovali ich súdržnosť, ale aj oslabovali ich aktivitu a viedli ku stagnácii.“ [12]

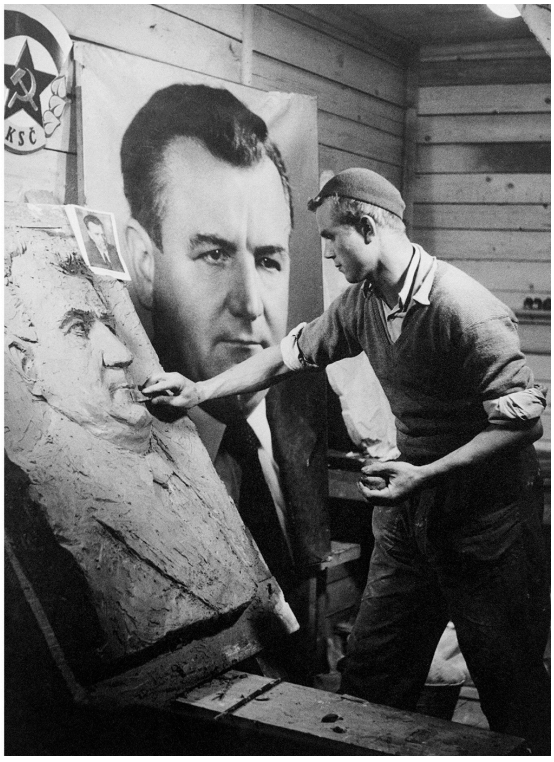

Ladislav Noel, obe fotografie z roku 1951

Na Slovensku bola socialistická ideológia vo fotografii stelesnená aj v osobe Ladislava Noela, ktorý výrazným spôsobom formoval amatérsku scénu. Ako konštatuje Macek,

[12] Hlaváč, Dejiny slovenskej fotografie, 1989, str. 250

práve Noel bol hlavným obhajovateľom oficiálnych dogmatických koncepcií i poklesnutej salónnej fotografie. Ako ilustráciu jeho myslenia je možno tlmočiť oficiálne stanovisko, ktoré zaujíma k fotografii, čo sa týka hierarchie kritérií: 1. spoločenská cena námetu, 2. materiálna hodnota fotografickej predlohy, 3. formálne zvládnutie fotografie. Noel ďalej bližšie a doslovne špecifikuje tieto kritériá : „Portrét verejne známeho vzorného pracovníka predstavuje väčšie vnútorné hodnoty ako pamiatková snímka neznámej osoby... snímka zdravého stromu bude pravdepodobne pútavejšia ako záber stromu vyschnutého a zmrzačeného. Podobne určite krajší bude strom v kvete než na jeseň bez lístia...“ Takéto hodnotenia, názory a prístupy v značnej miere ovplyvňovali najmä oficiálne projekty v danej dobe a taktiež definovali smer, ktorým sa postupovalo pri výbere fotografií na reprezentačné výstavy. Táto nelichotivá situácia trvala prakticky až do šesťdesiatych rokov, aj keď už koncom päťdesiatych rokov sa medzi fotografmi objavuje narastajúci odpor voči propagandistickému zjednodušovaniu tvorby.

Ján Náhlik, Nočný posun I., 1952-1953

Ján Náhlik, Nočný posun II., 1958

Doprava bola v rámci tematiky budovania socializmu v päťdesiatych rokoch vďačnou oblasťou. Rôzni autori k nej pristupovali viac či menej popisne a vnášali do svojich fotografií rozličnú dávku originality. „Na dvojici snímok Jána Náhlika je zobrazený „hrdina práce“ posunovač v noci, ako so zdvihnutým lampášom dáva signál prichádzajúcej lokomotíve. Celý výjav je ponorený do intímneho prítmia, úsporné svetlo malebne, ešte piktorialisticky vykresľuje chuchvalce vodnej pary. Druhá snímka je už modernejšia - obrysy sú zreteľnejšie a pohyb ruky s lampášom vďaka

predĺženej expozícii vyznieva viac dynamicky. Je to asi jedna z prvých fotografií na Slovensku, využívajúca luminografický efekt.“ [13]

Náhlikova snaha o obohatenie jeho fotografického prejavu popri neustálom prízvukovaní budovateľských tém zo strany vládnucej garnitúry je badateľná v druhej polovici päťdesiatych rokov aj v jeho portrétnej tvorbe pri práci s osobnosťami z umeleckej brandže, ako napríklad akademický maliar Július Koreszka, výtvarníčka Priska Markovichová, fotograf František Hroš alebo pri portrétovaní členov jeho rodiny a priateľov.

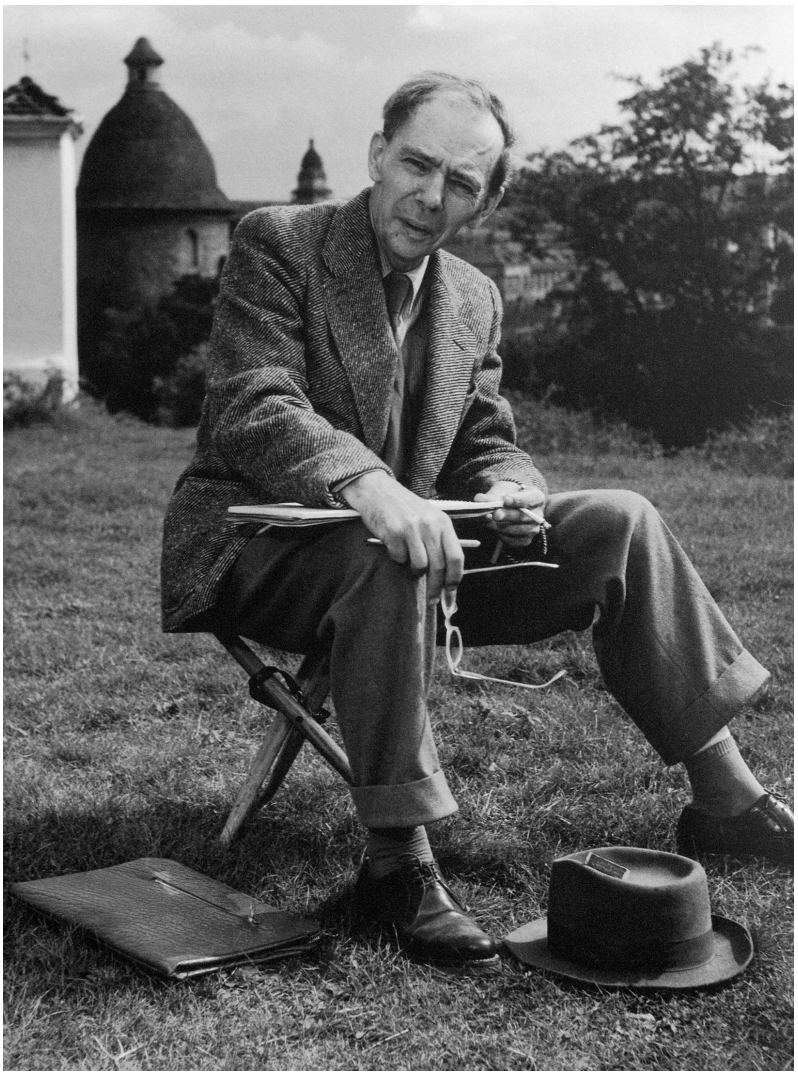

Ján Náhlik, Akademický maliar Július Koreszka, 1958

[13] Hrabušický, Koklesová, Zaujatí krásou - päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii, 2013, str. 129

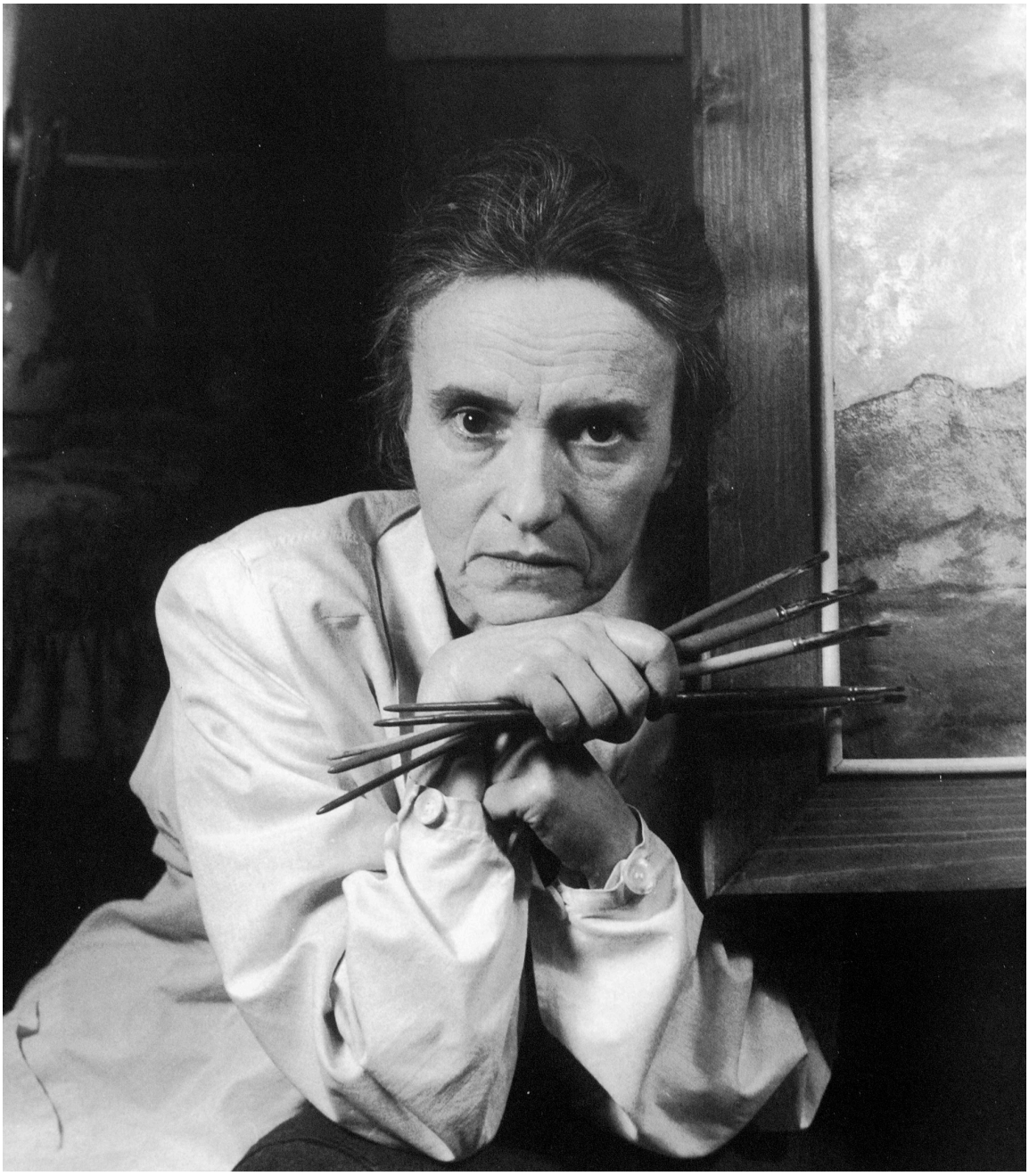

Ján Náhlik, Výtvarníčka Priska Markovichová, 1959

V Náhlikovej tvorbe z druhej polovice päťdesiatych rokov nachádza svoje miesto nielen portrétovanie, ale aj práca s prírodnou tematikou – s detailom, s vysokými svetelnými kontrastmi. Príkladom môže byť súbor Podobenstvá, kde „pracoval podľa princípu detailov v prírode, pričom hľadal a odkrýval ich podobnosť s dejmi zo sveta ľudí. Svoje parafrázy objavil v dreve, drôte, faune...“ [14]

[14] Janáčková, Ján Náhlik Fotografie, 2008

Ján Náhlik, Cyklus Podobenstvá, 1959

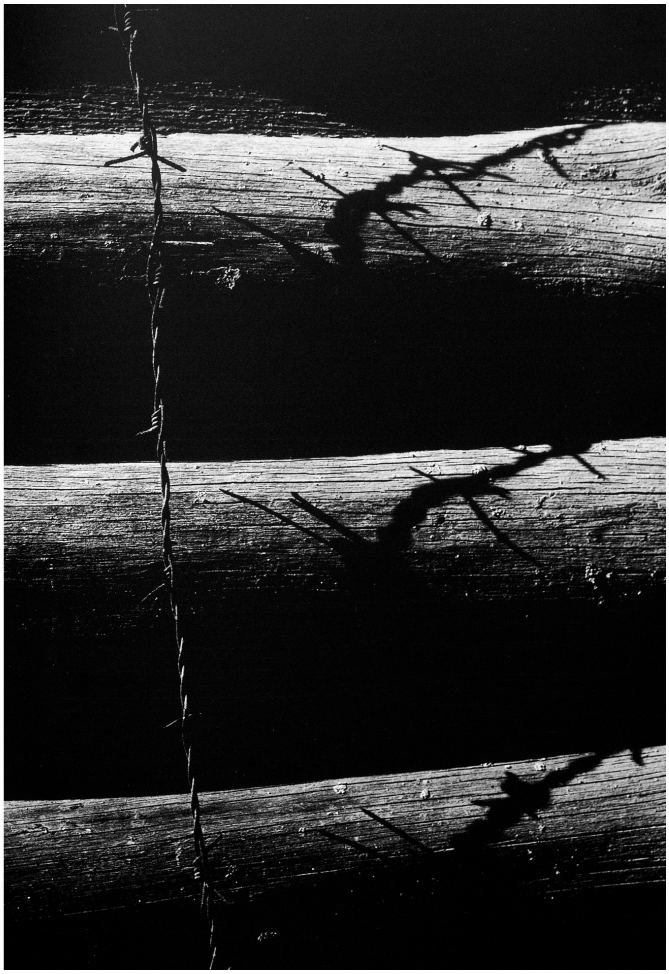

Ján Náhlik, Cyklus Podobenstvá, 1959

Šesťdesiate roky

Šesťdesiate roky dvadsiateho storočia patria v histórii slovenskej fotografie k tým najlepším vôbec. Tento fakt potvrdili aj fotografi zo Senice, pričom hlavnými predstaviteľmi boli Ján Náhlik a Drahotín Šulla. Práve oni prinášajú do fotografického vývoja na Slovensku nové závažné podnety a tendencie. Ak Ján Náhlik prirodzene zapája a vnáša do výtvarne chápanej krajinárskej fotografie nové civilizačné prvky moderného technického sveta v ponímaní krajiny ako celistvého životného prostredia, ktorá nás všetkých obklopuje, tak na druhej strane Drahotín Šulla sa začína vyjadrovať cyklickou formou viacerých fotografií spojených do jedného myšlienkového a kompozičného celku obvykle v počte štyroch fotografií,

vyznačujúcich sa hlbším meditatívnym filozofickým prístupom vo fotografickom zobrazení skutočnosti. [15]

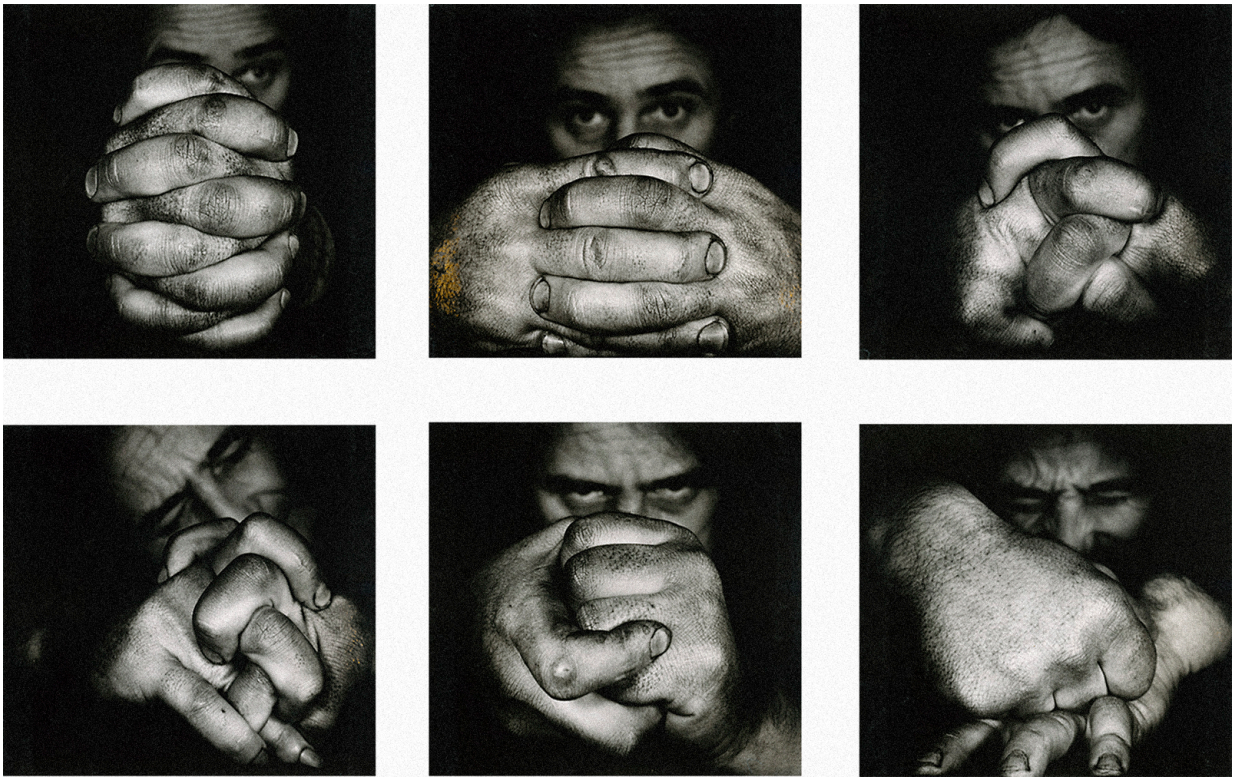

Drahotín Šulla, Súboj, 1969

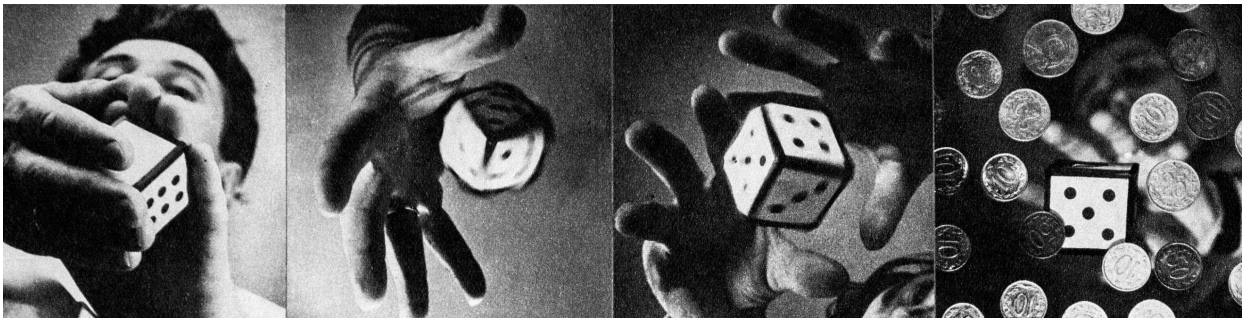

Drahotín Šulla, Kocka, 1969

V Senickej fotografii šesťdesiatych rokov boli lídrami Drahotín Šulla a Ján Náhlik. Práve v roku 1960 sa Šulla spoznal s Náhlikom v Bratislave a dalo by sa povedať, že od prvých momentov nachádzajú mnoho spoločného. V roku 1963 sa Šulla sťahuje z obce Hlboké do okresného mesta Senica a to vytvára predpoklad rozvoja ďalšej spolupráce na fotografickom poli. Spoločne obnovujú organizovanú činnosť senických

[15] Zajíček, Retina katalóg, 2002

fotoamatérov, ktorí sa spoločne združujú od roku 1968 v zoskupení s názvom Tvorivá skupina Retina.

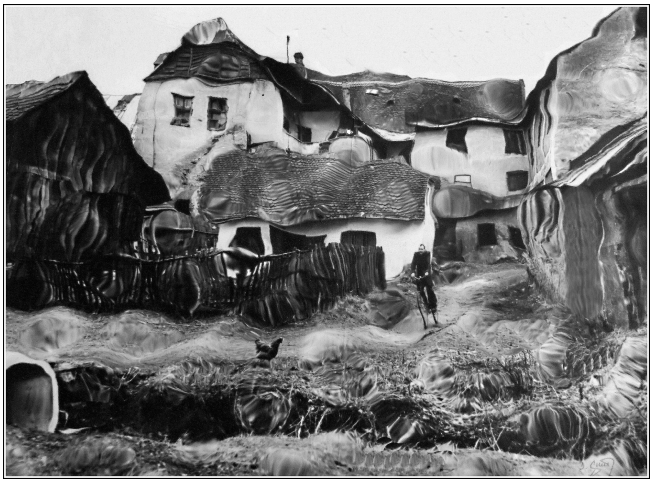

Drahotín Šulla, Retrospektíva, 1966

Drahotín Šulla, Sekretárka, 1964

Drahotín Šulla, Ples, 1964

Šullov fotografický jazyk má svoje charakteristiky závislé na daných obdobiach jeho tvorby. Kým na konci päťdesiatych a v začiatkoch šesťdesiatych rokov prevládajú reportážno-dokumentárne typy záberov viažuce sa na poľnohospodárske prostredie, v ktorom pracoval, neskôr, v šesťdesiatych rokoch sa od toho odkláňa a zábery štylizuje viac výtvarne, pribúdajú aj pokusy s experimentovaním, zvykne využívať obrysovú linku v čiernej ploche (Sekretárka ,1964), neostrosť (Ples, 1964), taktiež využíva Sabattierov efekt (Kytička, 1966), skresľovanie v krivom zrkadle (diptych retrospektíva, 1, 2, 1966), zväčšovaním v negatíve (Vlasáč, 1966), montážou či

dvojexpozíciou (Jar na lazoch, 1966). Šulla si takto pomáhal lepšie kreovať svoj ideový zámer. Taktiež posunul tonality do „high-key“ v snímkach, ktoré patria k základným prínosom Drahotína Šullu ako napríklad Poklona životu, 1966, Sto rokov pokojného slnka a iné. [16]

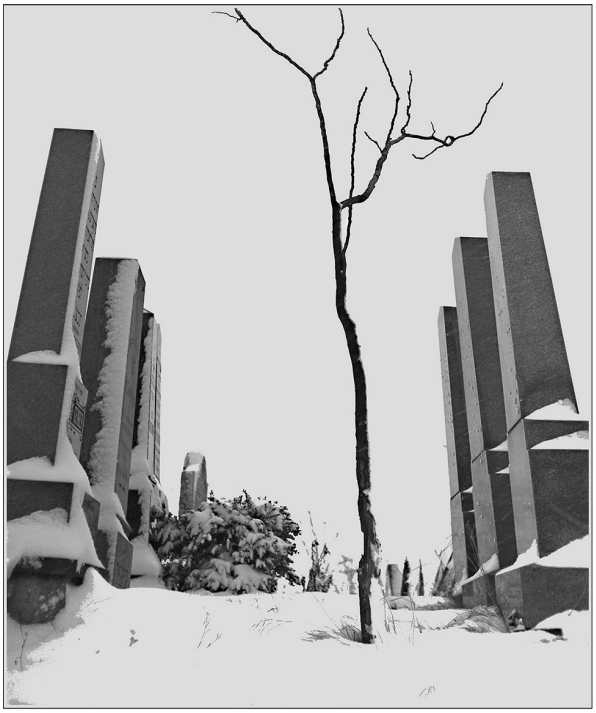

Drahotín Šulla, Poklona životu, 1966

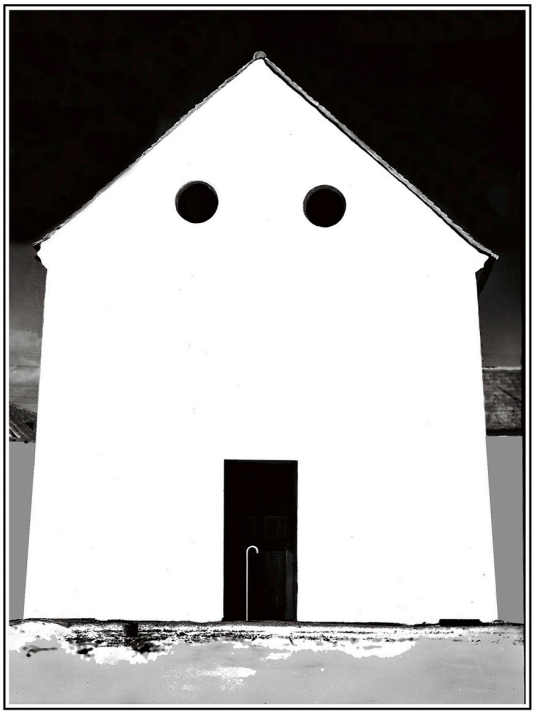

Drahotín Šulla, Slepec, 1966

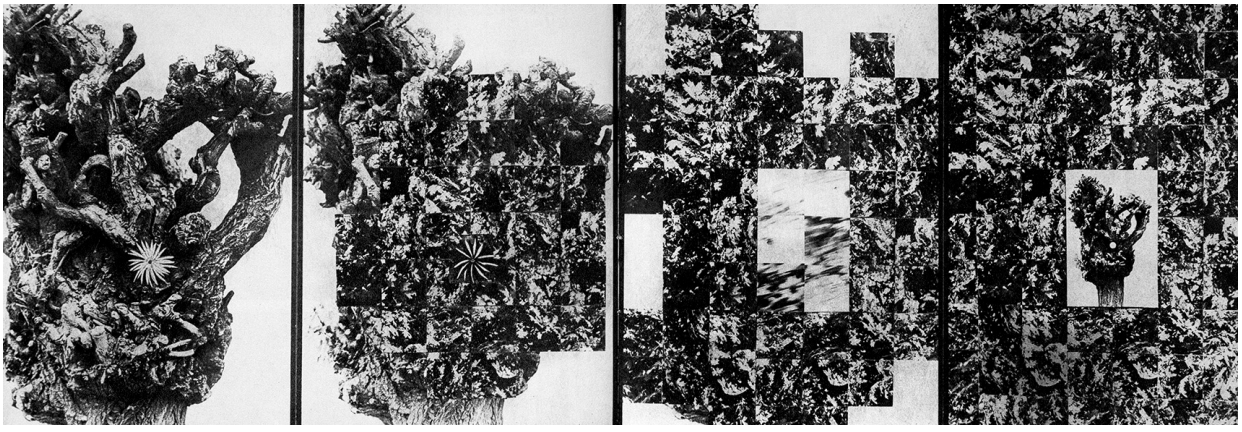

Drahotín Šulla, Semeno života, 1969

[16] Hlaváč, Dejiny slovenskej fotografie, 1989, str. 313

Drahotín Šulla, Predtucha, 1966

„Šullovy první závažnější fotografie z poloviny 60. let, vyjádřující vesměs poeticky účinnou výtvarnou zkratkou trvale platné humanistické myšlenky i aktuální postoje a pocity současného člověka, osvěžovali suchopár tehdejší amatérské produkce.“ [17]

[17] Birgus, Československá fotografie, 1978, str. 152

Ján Náhlik bol v istom zmysle tradičným fotografom, ktorý veril v „silu čistého negatívu“ a za neumelecké považoval akékoľvek nasledovné zásahy do negatívu v „postprocese“ v tmavej komore. Akoby v rozpore s touto svojou filozofiou vytvoril začiatkom šesťdesiatych rokov sériu krajinných záberov s nízkym horizontom a svoje snímky štylizuje akoby v priesvitnej tonalite, príbuznej „high-key“ (Moderná krajina, Dnešná krajina, 1962-1963), neskôr sú to kompozície symbolického charakteru (Ťažká cesta, 1966). Ďalej pokračoval v kreatívnom využívaní tonality, tentokrát „low-key“ v súbore fotografií Môj les v roku 1966. [18]

Nasledovne v rokoch 1967-1968 Ján Náhlik vytvára cykly fotografií Opustenosti a Biele výkričníky, v ktorých svoju pozornosť zameriava na polodetaily architektúry a nachádzaných zátiší, ktoré sú mnohokrát náhodnými zoskupeniami pracovných nástrojov a predmetov. Náhlik týmto zdôrazňuje predovšetkým strohú vecnosť predmetných zoskupení, podporenú redukciou tonality, ktorá zvýrazňuje ohraničené čierne a biele plochy a línie. Takýto vizuálny efekt by sa dal prirovnať k snímkam amerického precizionizmu z tridsiatych rokov, kde figurovali autori ako Ansel Adams, Charles Sheeler alebo Walker Evans. [19]

Ján Náhlik, Krajina pri Hlbokom, 1963

[18] Hlaváč, Dejiny slovenskej fotografie, 1989, str. 302

[19] Hrabušický, Macek, Slovenská fotografia 1925 – 2000, 2001, str. 168

Ján Náhlik, Moderná krajina, 1963

Ján Náhlik, Slepec, cyklus Biele výkričníky, 1968

Ján Náhlik, Voľná sobota, cyklus Biele výkričníky, 1968

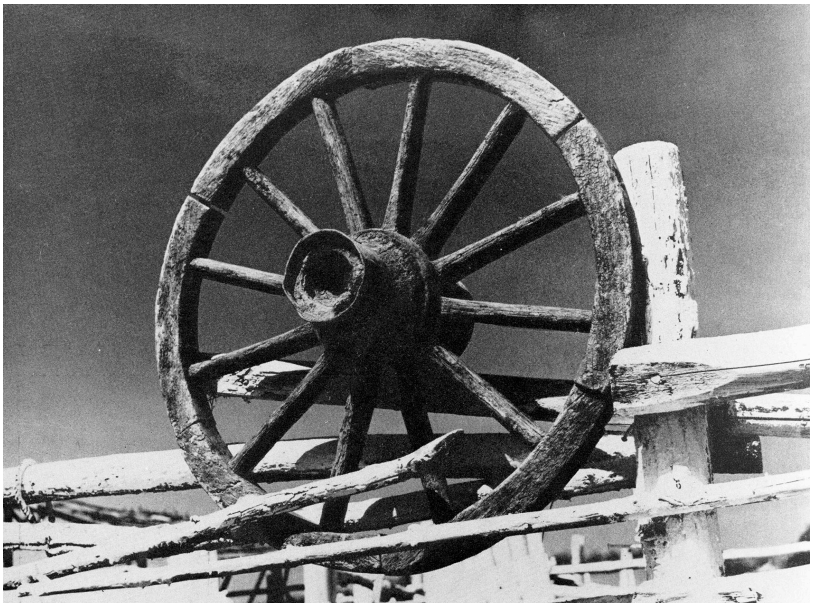

Ján Náhlik, A predsa sa netočí, cyklus Biele výkričníky, 1968

Ján Náhlik, Ťažká cesta, 1967

Ján Náhlik, Zrodenie, cyklus Život, 1967

Ján Náhlik, Posledný pozdrav, cyklus Život, 1967

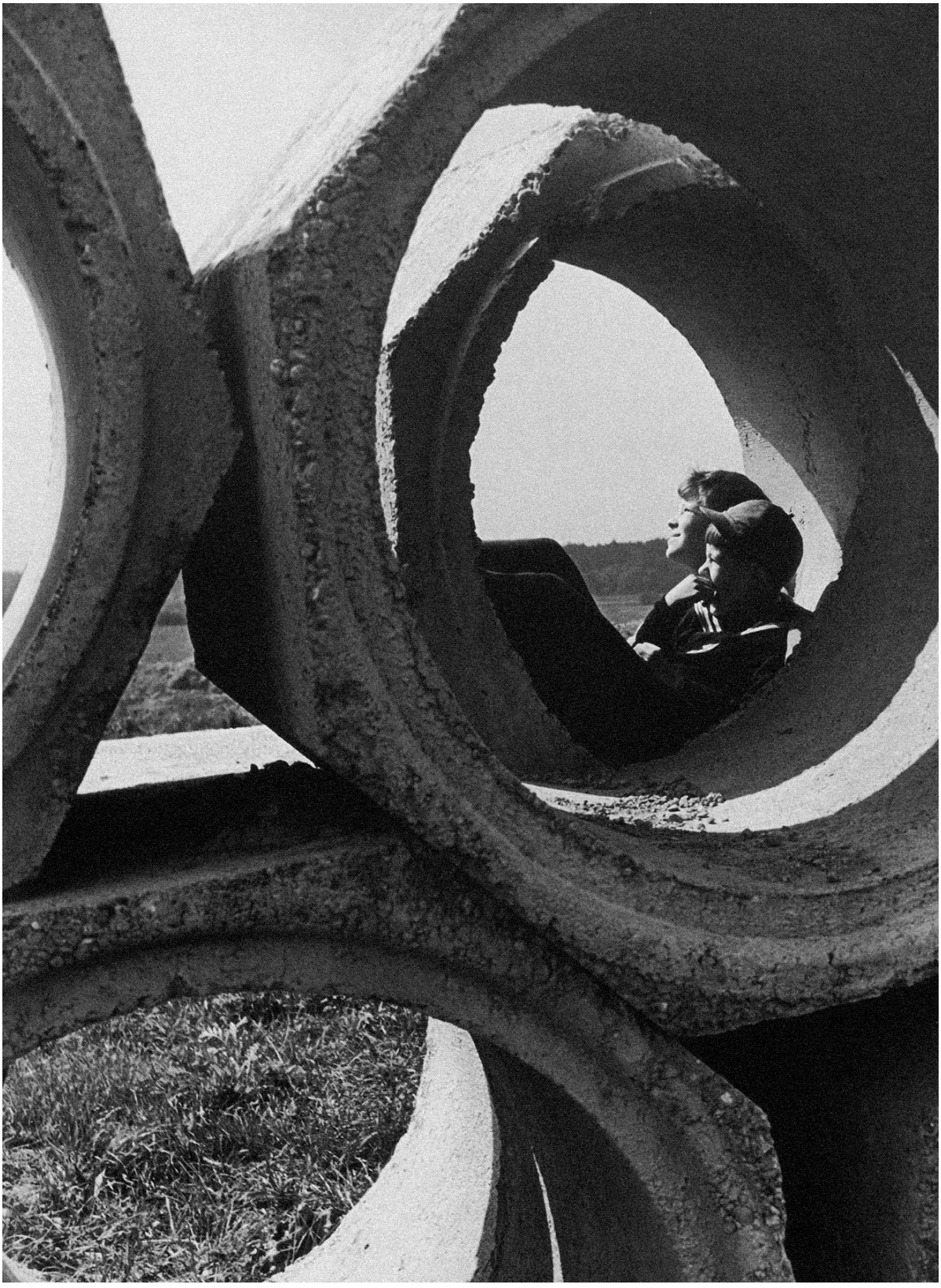

Ján Náhlik, Na jarnom slnku, 1963

Ján Náhlik, Tvrdá muzika, 1968

V šesťdesiatych rokoch je ďalšou výraznou osobnosťou v Retine fotograf Ladislav Matušovich. Po Jánovi Náhlikovi je zároveň najstarším členom senickej fotoskupiny amatérov. Intenzívne dokumentuje dedinský život, pričom v jeho tvorbe môžeme pozorovať výrazný humanistický prístup, pozitívny vzťah ku človeku a ku krajine, v ktorej žije. „Jeho doménou jsou reportážní snímky z vesnického prostředí, v nichž citlivě zachycuje běžné události, všední život. Autentičnosti těchto fotografií odpovídá i jejich nevyumělkovaná skladba a strohá tonalita.“[20]

Ladislav Matušovich, Starec a jeho svet, 60-te roky

Ladislav Matušovich, Večerná motlidba, 60-te roky

[20] Birgus, Československá fotografie, 1978, str. 152

Ladislav Matušovich, Pod ochranou, 1969

Sedemdesiate roky

Nielen fotografickú, ale doslovne celospoločenskú eufóriu zo slobody šesťdesiatych rokov zasiahla invázia vojsk Varšavskej zmluvy v auguste 1968. Táto okupácia spôsobila v mnohých smeroch umŕtvenie bohatosti a rôznorodosti fotografického života. Okrem iného sa na začiatku sedemdesiatych rokov zlikvidovala pripravovaná Martinčekova kniha Umierajú v sedle a niektoré polohy fotografie sa už nemohli objaviť ani na výstavách či v časopisoch. Zmenila sa celá klíma v spoločnosti a vo fotografii sa to už začiatkom sedemdesiatych rokov začalo prejavovať aj vo využívaní dekoratívnych a ornamentálnych prístupov. Ďalším významným faktom bolo, že „po desaťročnom odmlčaní sa opäť na začiatku sedemdesiatych rokov publikovali predpisy ministerstva vnútra o tom, čo sa môže a čo sa nesmie z hľadiska „štátobezpečnostného“ fotografovať.“[21] Stupňujúci sa štátny ideologický dozor neumožňoval slobodne vystavovať a prežívať mohli iba komornejšie výstavy, ktoré si mohli nájsť svoje miesto napríklad v Komornej galérii fotografie Profil pri Mestskom dome kultúry a osvety v Bratislave, ktorá bola založená v roku 1969. Jej výnimočnosť potvrdzuje fakt, že bola prvým stálym fotografickým výstavným priestorom na Slovensku a že napriek mnohým ohrozeniam a krátkym prestávkam pôsobila počas celého obdobia sedemdesiatych a osemdesiatych rokov.[22]

Ladislav Bielik, 21. august 1968

[21] Macek, Slovenská fotografia šesťdesiatych rokov, 1990, str. 144

[22] Hanáková, Hrabušický, Stratený čas ?, 2007, str. 5

Ako názorný príklad vstupovania štátu – jeho socialistickej ideológie do kultúrneho diania a jeho snahy propagandisticky ovplyvňovať a manipulovať tvorbu fotografov pripájam ukážky z knihy Fotografia v názornej agitácii a propagácii, ktorá vznikla už ako druhé prepracované vydanie v roku 1974 a jej autorom bol vtedajší slovenský mentor amatérskej fotografie Ladislav Noel.

Ukážka z knihy Fotografia v názornej agitácii a propagácii, autor: Ladislav Noel, 1974

Ukážka z knihy Fotografia v názornej agitácii a propagácii, autor: Ladislav Noel, 1974

Sedemdesiate roky sa svojím charakterom výrazne odlíšili od rokov šesťdesiatych. Zvýraznil sa rozdiel medzi fotografiou oficiálnou a neoficiálnou a autori boli svojím

spôsobom nútení hľadať nové formy sebavyjadrenia, ak nechceli ostať v prúde propagandistického znázorňovania sveta, v ktorom žili.

Aj tu prichádzajú na rad vedúce osobnosti senickej amatérskej fotografie v podobe Jána Náhlika a Drahotína Šullu. Náhlik vytvoril približne v rokoch 1972-1973 pozoruhodný súbor fotografií Trnavský jarmok.

Ján Náhlik, Trnavský jarmok, (séria fotografií) 1972-1973

Jeho špecifickosť je predovšetkým vo formáte, ktorý autor využil. Panoramatický formát v živej fotografii sa dovtedy objavoval len veľmi zriedka. Výnimkou by mohli byť napríklad fotografie Jacquesa-Henriho Lartiguea z medzivojnového obdobia. Slovenským fotografom, ktorý ho ešte pred Náhlikom využil v živej fotografii, bol Fero Tomík, ktorý takto fotografoval portréty robotníkov v pražskej fabrike v roku 1968. Náhlikovi sa práve vďaka tomuto formátu podarilo výstižne zachytiť dynamickú atmosféru jarmočných stánkov a medzi nimi sa pohybujúcich sa ľudí, nehľadiac pritom na „rozhodujúce okamihy“. Fotografickú metódu Iva Loosa takto Náhlik rozvinul do panoramatickej šírky.[23]

Ján Náhlik, Opustenosť, 1974

[23] Hanáková, Hrabušický, Stratený čas ?, 2007, str. 7

Ján Náhlik, Návrat z poľa, 1970

Ján Náhlik, Páskovaná krajina, 1974

Ján Náhlik, Dievčence, cyklus Nohy, 1973

Ján Náhlik, Mládenci, cyklus Nohy, 1973

Ján Náhlik, Všedný deň, okolo 1970

Ján Náhlik, Most, okolo 1970

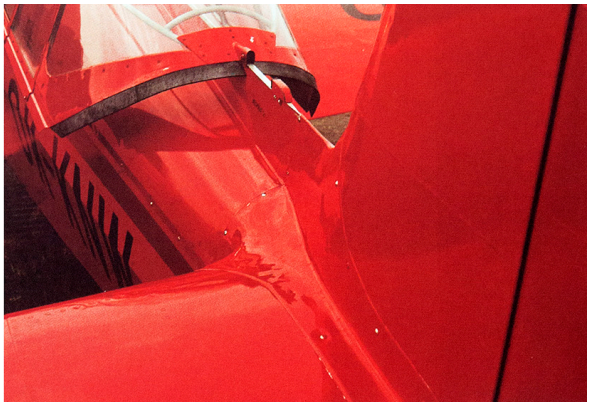

Ján Náhlik, Prestávka, okolo 1970

Obdobie sedemdesiatych rokov prináša do československej fotografie aj nové prístupy v dokumentaristickej vlne, ktoré boli aj jasne definované aj v teoretických

textoch z roku 1978 od Vladimíra Birgusa a neskôr aj od Antonína Dufeka, kde sa spomína štýl „nerozhodujúceho okamihu“ vo svetovej fotografii ako protiklad bressonovského tradičného chápania rozhodujúceho okamžiku. Takto sa dáva do protikladu opakovateľnosť k neopakovateľnosti, všednosť oproti dramatickosti a pod. Tradičné akčné reportážne fotografovanie sa tak mení viac na systematickejší sociologický dokument. Jednou z nových fotografických foriem, ktorá sa objavovala koncom šesťdesiatych a následne v sedemdesiatych rokoch, boli cykly a série fotografií.

Drahotín Šulla to s obľubou vo svojej tvorbe využíva ako konštrukčný prvok. V roku 1972 vytvoril reálnu sekvenciu s názvom Príde ?, kde využil svoj rýchly postreh a pozorovateľské schopnosti. Táto séria fotografií je príkladom „nerozhodujúceho okamihu“, kde sú postupne radené zábery bez jasného deja, skôr ide o nejednoznačné postávanie chlapca na bicykli v mestskom prostredí zachytené fotografom z väčšieho odstupu.

Drahotín Šulla, Príde ?, sekvencia fotografií, 1972

Ďalším príkladom Šullových sekvencií zo sedemdesiatych rokov by mohla byť séria fotografií Nie každý deň príde múza z roku 1973. Tu sa už nejedná o „pouličný“ postreh fotografa, ale autor aranžuje hlavnú postavu príbehu – samého seba v malom panelákovom byte v rôznych miestnostiach a vytvára tým príbeh akéhosi očakávania a zmrazeného času. „Téma tvorivej samoty je aj napriek prevládajúcim tmavým tónom podaná so zmyslom pre sebairóniu, na Slovensku dosť vzácnym.“ [24] „Šullova novější tvorba vyjadřuje výsostně aktuální pocity moderního člověka, jeho rozčarování a často i beznaději, tíhu osamělosti a odcizenosti.“[25]

Drahotín Šulla, Nie každý deň príde múza, 1973

[24] Hanáková, Hrabušický, Stratený čas ?, 2007, str. 5

[25] Marcinková, Revue fotografie, 1971, str. 23

Svoj pozorovateľský talent často uplatňoval pri pozorovaní bežného života, napríklad na snímke Sťahovanie z roku 1978, ako aj na ďalších, ktoré svojím štýlom pripomínajú bratislavského fotografa Antona Podstraského.

Drahotín Šulla, Sťahovanie, 1978

Drahotín Šulla, 1972

Fotograf Viliam Selko bol veľmi dobrým priateľom Drahotína Šullu. Ako člen Retiny zvykol po dlhé roky organizovať tvorivé fotografické stretnutie s ďalšími členmi fotoklubu u seba v Lakšárskej Novej Vsi. Tam zároveň pôsobil ako učiteľ a riaditeľ na základnej škole. Vo svojej tvorbe sa sústreďoval prevažne na krajinu (ktorú stvárňoval v „modernom duchu“, keď svojím spôsobom nadväzuje na Jána Náhlika), ale v rámci školského prostredia, kde pracoval, nafotografoval začiatkom sedemdesiatych rokov sériu Podivný karneval, kde zachytáva deti, ako si skúšajú plynové masky. Pútavým spôsobom dokumentuje bizarnosť doby počas normalizácie.

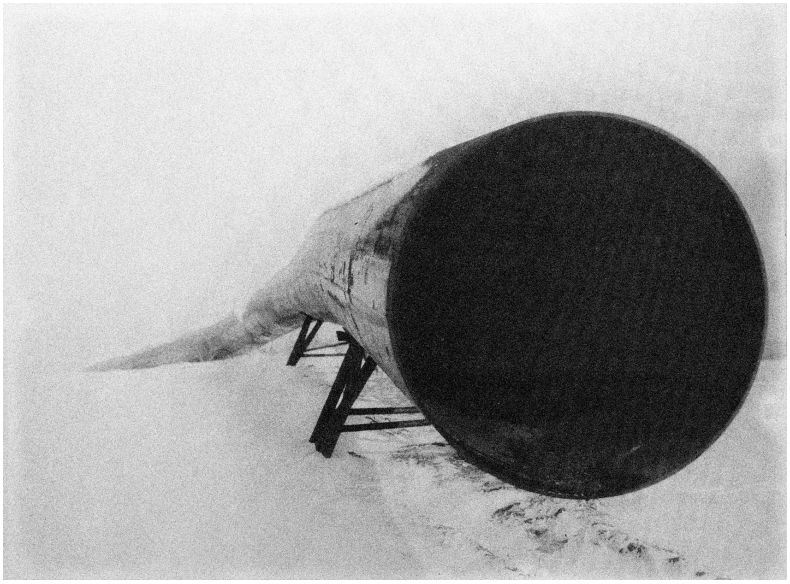

Viliam Selko, Na trase plynovodu III, okolo 1970

Viliam Selko, Podivný karneval, obe fotografie, okolo 1970

V sedemdesiatych rokoch sa na senickej fotografickej scéne objavil výrazný mladý talent v podobe gymnazistu Martina Kálku, ktorý bol tiež členom Retiny. Ten fotografoval svojich priateľov, spolužiakov, blízkych. Využíval prirodzené prostredie, mal nadanie v zachytení bezprostrednosti okamihu. Nanešťastie, zomrel predčasne a nestihol už so svojimi rovesníkmi zmaturovať.

Martin Kálka, dvojportrét, okolo 1970

Martin Kálka, Spolužiaci, cyklus fotografií, okolo 1970

Osemdesiate roky

Obdobie osemdesiatych rokov je pre senickú Retinu časom mnohých dôležitých až zlomových udalostí, ktoré so sebou prinášajú nevyhnutné zmeny.

Šulla sa sťahuje do Bratislavy, začína fotografovať profesionálne. Po desaťročiach amatérskej fotografie je zrazu vo víre každodenných reportérskych povinností a pracovných zadaní. Na osobné odporučenie Miroslava Vojteka, ktorý bol v tom čase šéfom reportérov v ČSTK, je prijatý na miesto fotografa-reportéra. Ako Šulla spomína, prijatím do tohto zamestnania sa mu splnil jeden z jeho veľkých snov, keďže odjakživa túžil pracovať ako profesionálny fotograf. V bratislavskej pobočke ČSTK spolupracoval s ďalšími ôsmimi fotografmi. Dostával sa k rôznym typom fotografie od portrétovania známych osobností, cez fotenie najrôznejších oficiálnych udalostí až po dokumentovanie kultúrnych podujatí a cestovanie za reportážami do zahraničia. Najviac ho bavilo, ak mohol uplatniť svoju kreativitu, ak dostával čím viac slobody vo svojej práci. Niekedy mohol aj v agentúrnej práci využiť svoj zmysel pre humor a veľmi rád, ak mu to situácia umožnila, sa vracal aj ku svojim tradičným sériám fotografií.

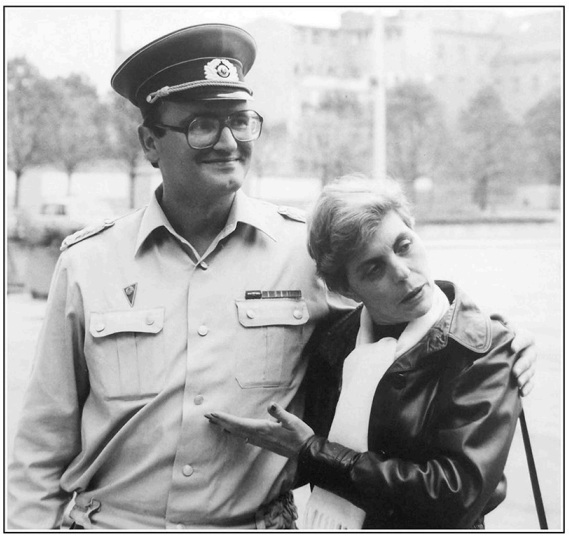

Drahotín Šulla, Služobne, 1986

Drahotín Šulla, Služobne, 1986

Tým, že sa Šulla odsťahoval do Bratislavy, značne obmedzil svoje kontakty s ďalšími fotografmi z Retiny, keďže tí ostali v Senici, ktorá je od Bratislavy vzdialená vyše sto kilometrov. Bol to celkovo veľmi zásadný obrat v Šullovom fotografickom živote. Amatérska fotografia išla bokom. Zrazu bolo oveľa menej času na voľnú tvorbu a s tým spojené slobodné fotografické myslenie. Výrazným spôsobom to od osemdesiatych rokov ovplyvnilo jeho fotografický prejav, práca v agentúre si vypýtala svoju daň a v negatívnom zmysle to poznačilo Šullovu schopnosť dať priestor kreativite a originálnym prístupom k spracovaniu tém, čo bolo dovtedy jeho výsadou a čím si získal tak dôležité postavenie v rámci slovenskej fotografie hlavne v období šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov.

Priateľstvo Náhlika a Šullu je Šullovým odchodom taktiež poznačené, už sa nemôžu stretávať tak, ako niekedy zvykli. Náhlikova tvorba aj v tomto období je stále bohatá, fotografuje portréty, neprestáva fotografovať krajinu na Záhorí, venuje sa aj dokumentárnej tvorbe, fotografuje detaily predmetov, ktoré ho obklopujú.

Ján Náhlik, Žatva, 1983

Ján Náhlik, Záhorské impresie, okolo 1980

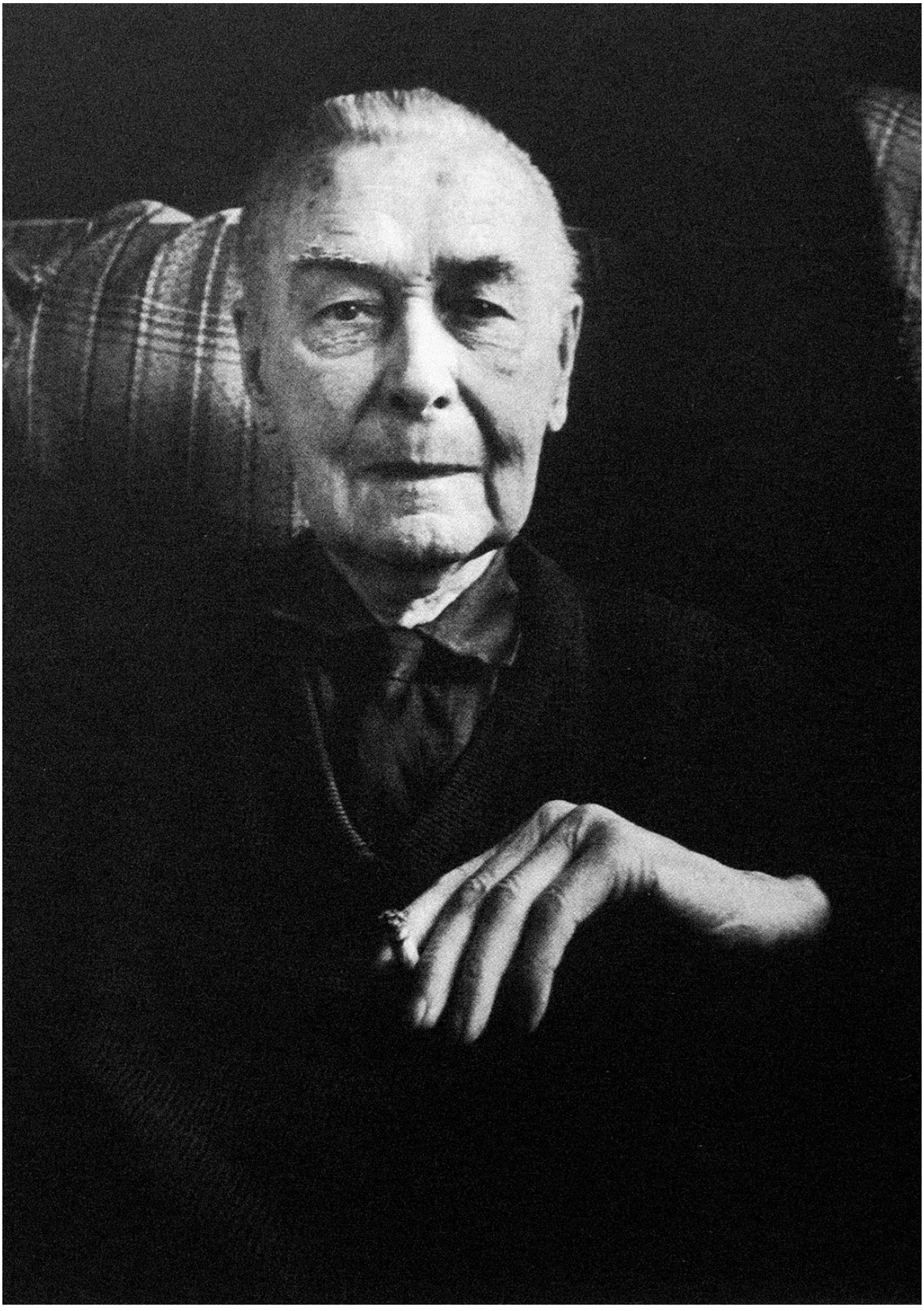

Ján Náhlik, portrét Jána Halašu, 1981

V roku 1981 sa prijíma nový názov Fotoklub Retina v Senici, ktorý je mimoriadne aktívny a do roku 1987 usporiadal spolu deväť členských výstav.

Podpisovanie klubovej zástavy Retina, december 1980.
Zľava: Ľubomír Jarábek, Viliam Selko, Andrej Gáfrik, Ján Náhlik, Stanislav Stanek

Retina, 1986, výročná členská schôdza v Senici. Zľava: Ľubomír Jarábek, Viliam Selko, Andrej Gáfrik, Ján Náhlik, Stanislav Stanek, Eugen Žunko, Jozef Kalka, Peter Sadák, Ľubomír Tükör

Ďalším zlomovým momentom v dejinách Retiny je rok 1987. Po vyše štyridsiatich rokoch, kedy bol predsedom Retiny Ján Náhlik, preberá tento post dlhoročný člen fotoskupiny Jozef Kalka, ktorý predseduje Retine až dodnes.

Práve v osemdesiatych rokoch Jozef Kalka vytvára svoj známy súbor Kopanice.

Katalóg k autorskej výstave

Kopanice od Jozefa Kalku sú hodnotným fotografickým súborom, ktorý dokáže svojimi kvalitami dokáže obstáť v porovnávaní s tými najlepšími z Retiny: s Náhlikom

aj so Šullom. Súbor je akýmsi nostalgickým pohľadom späť, do pomaly sa vytrácajúceho spôsobu života na kopaniciach.

Jozef Kalka, Kopanice, okolo 1980

Autor dôsledne komponuje obraz do štvorcového formátu, ktorý ešte umocňuje dojem statiky a zastavenia času. Výrazne sa to prejavuje najmä na krajinných celkoch a nájdených zátišiach s voľne položenými predmetmi či odstavenými rebrinákmi na poli. Tichú a pokojnú atmosféru na mnohých záberoch umocňuje pochmúrne a hmlisté počasie. Súbor obsahuje taktiež portréty miestnych ľudí pri každodennej práci na poli, či pri následnom zaslúženom oddychu. Bohatosť súboru je podporená aj tým, že autor fotografoval prostredie v rôznych ročných obdobiach, čím zachytil krajinu v jej meniacom sa charaktere.

Fotografie kopaníc od Kalku akoby v sebe voľne niesli odkaz miestneho dlhoročného majstra krajinárskej fotografie z Retiny Jána Náhlika. Ak by sme vykročili mimo senických hraníc, mohli by sme tento súbor prirovnávať k excelentným fotografiám

Igora Grossmanna, ktorý tiež ako amatér dlhodobo fotografoval Rajeckú dolinu či k fotografiám slávneho Martina Martinčeka, ktorého fotografie Liptova a liptovských ľudí sa stali aj podkladom pre Hanákove Obrazy starého sveta.

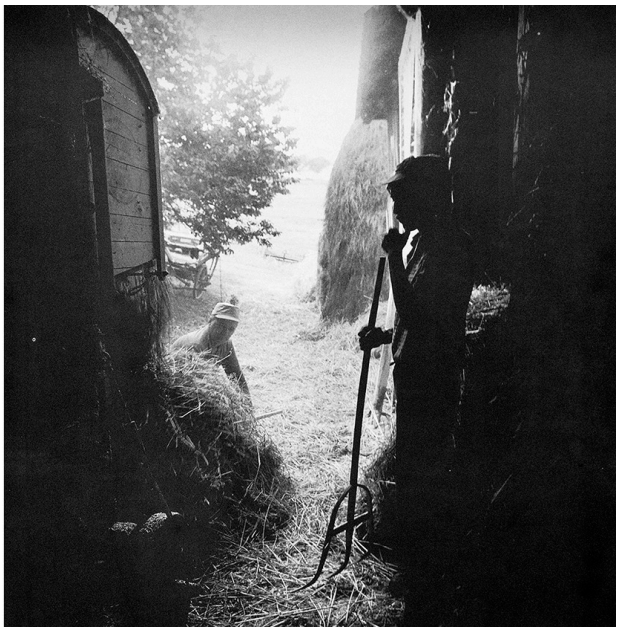

Jozef Kalka, Kopanice, obe fotografie, okolo 1980

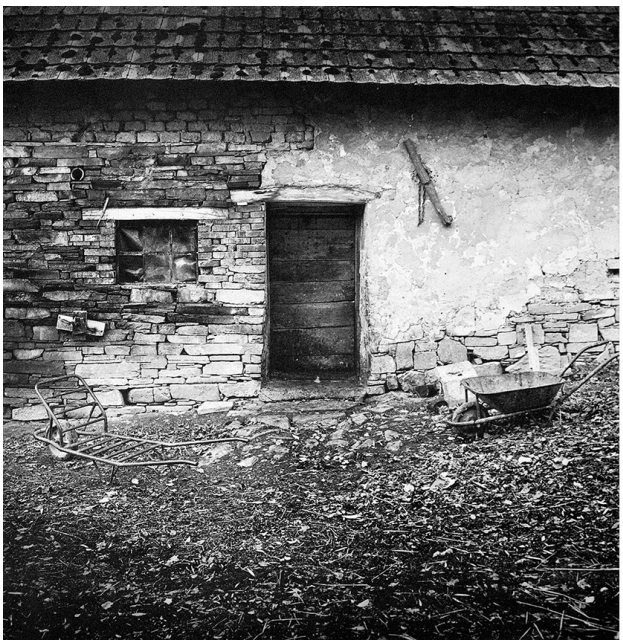

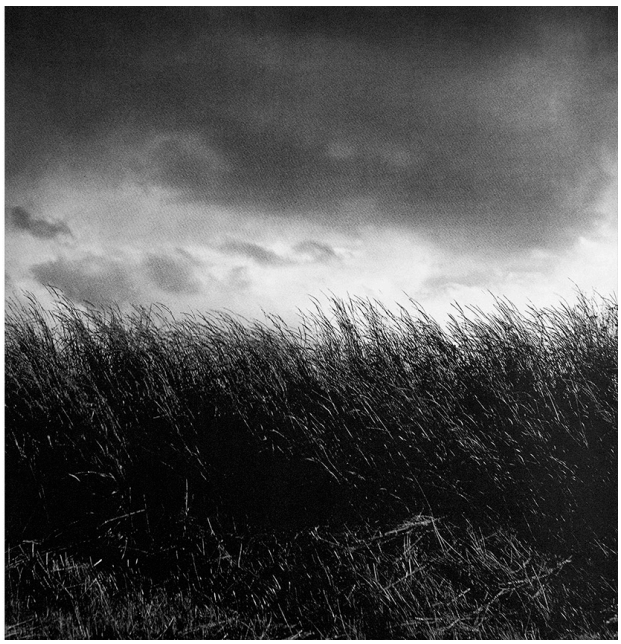

Jozef Kalka, Kopanice, obe fotografie, okolo 1980

Ďalší fotograf Retiny - Ľubomír Jarábek vytvára v období osemdesiatych rokov dlhodobý dokumentárny cyklus z vojenského prostredia.

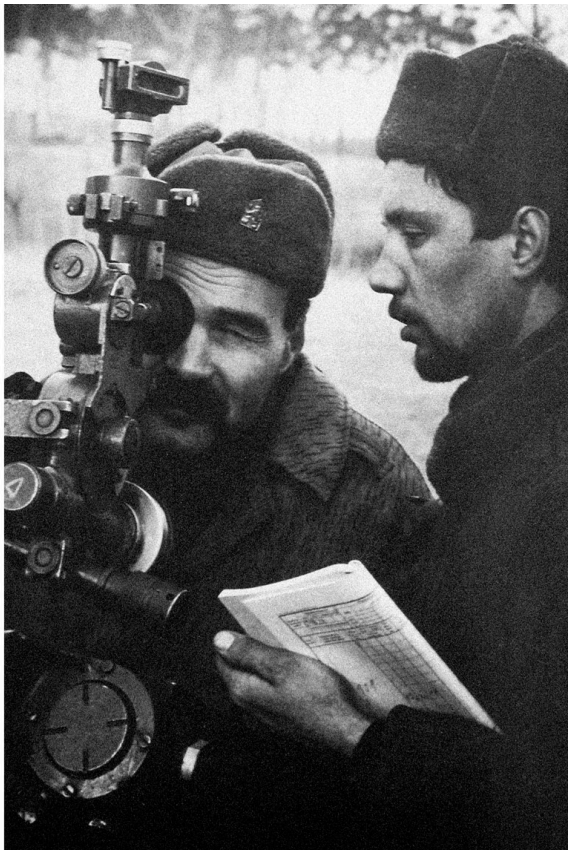

Ľubomír Jarábek, Posledné cvičenie I, II, 1988

Ľubomír Jarábek, Na stráži, 1982

Koniec osemdesiatych rokov poznačuje smutná udalosť, keď v roku 1989 zomiera Ján Náhlik. Retina tak prichádza o veľkého a vzácneho človeka, ktorý navždy ostane v pamäti všetkým, ktorí ho poznali.

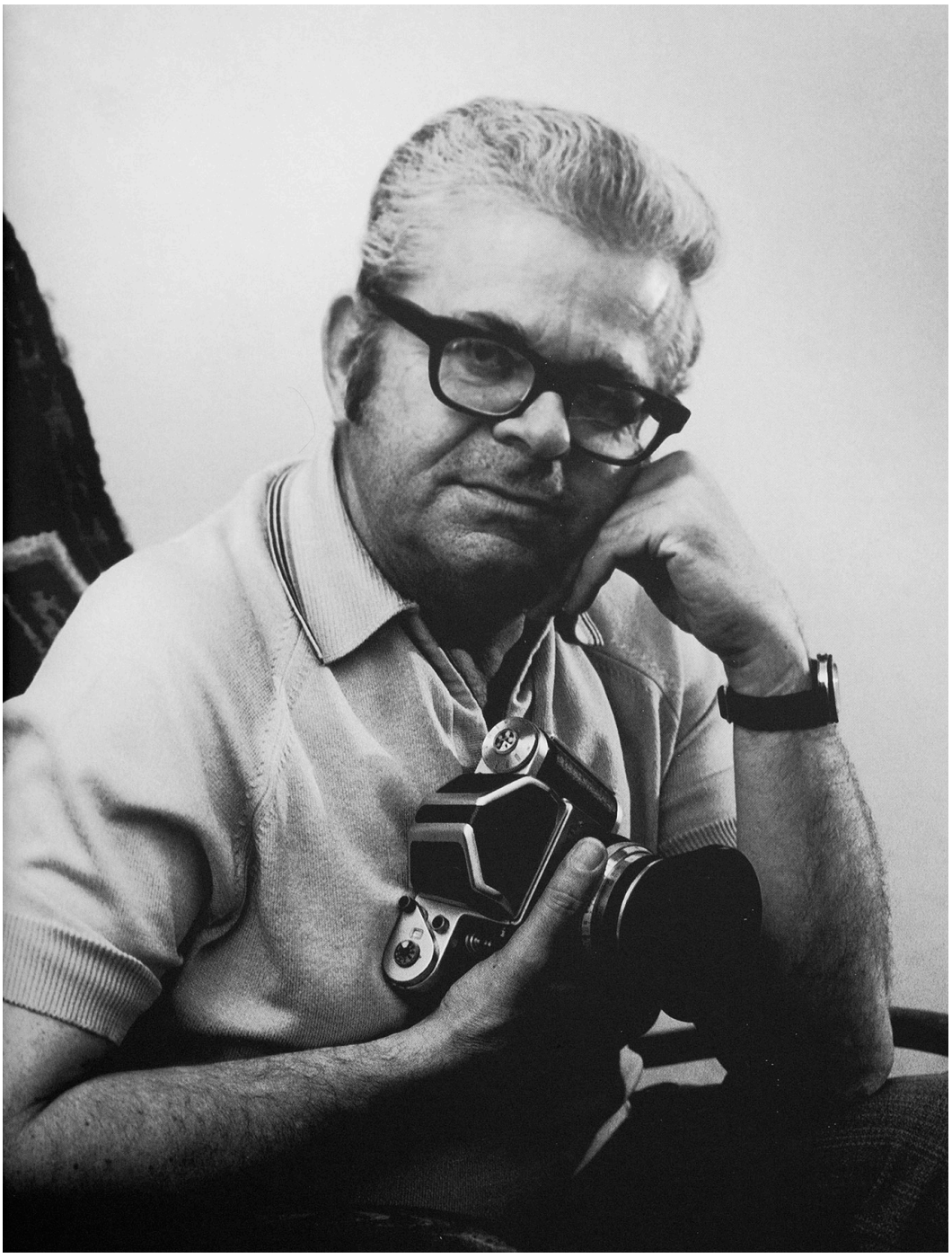

Ján Náhlik

Deväťdesiate roky

Prechod do deväťdesiatych rokov bol v československej spoločnosti sprevádzaný veľkými zmenami. Nežná revolúcia v novembri 1989 vyvolala pád socialistického režimu a výrazným spôsobom ovplyvnila aj kultúrne dianie u nás, fotografiu nevynímajúc.

Ondrej Šimek, Spomienka na otváranie železnej opony, 1989

Udalosti priamo spájajúce sa so zmenou politického zriadenia a otváraním hraníc na západ boli vďačnou témou pre fotografov. Jedným z nich bol aj senický fotograf z Retiny Ondrej Šimek, ktorý v decembri 1989 dokumentoval pochod ľudí okolo rieky Moravy blízko Moravského Svätého Jána, kde bol spojovací bod medzi vtedajším „socialistickým“ Československom a „západoeurópskym“ Rakúskom.

Fotografom sa uvoľňujú ruky, už prestávajú byť pod oficiálnou kontrolou štátnej moci. Ďalším dôsledkom aj zmena v organizácii, financovaní a štruktúrach amatérskych združení a fotoklubov, čo malo badateľný vplyv aj na činnosť Retiny.

Drahotín Šulla, Odchod sovietskych vojsk, 1990

Ilustráciou ťažších časov pre Retinu je reportérska a agentúrna zaneprázdnenosť Drahotína Šullu, ktorého voľná tvorba stagnuje a jeho spektrum novovznikajúcich fotografií je viacmenej zúžené na každodenné novinárske zadania, kde len ťažko uplatňuje tvorivé prístupy.

Rok 1992 je pre Retinu jubilejným. Uplynulo presne 50 rokov od prvého momentu, keď bola 14. decembra 1942 založená Fotoskupina KSTL ako jej priamy predchodca. Pri príležitosti päťdesiateho výročia je zorganizovaná retrospektívna výstava fotografií Fotoklubu Retina a autorov senického regiónu.

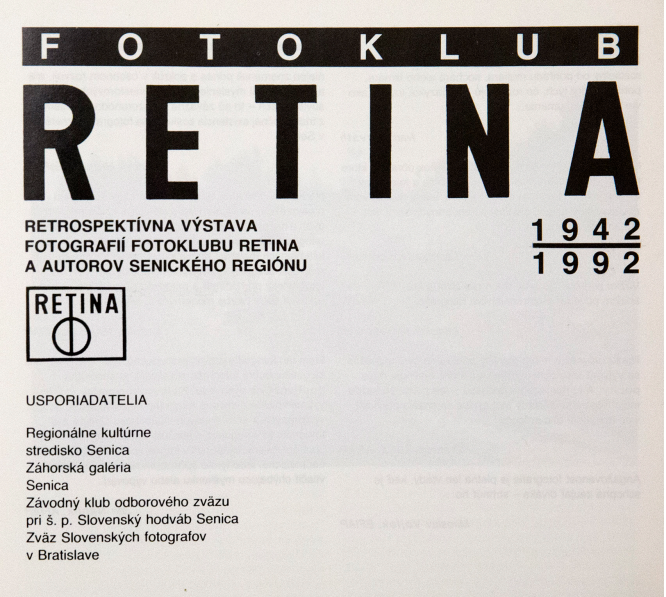
FOTOKLUB

RETINA

RETROSPEKTÍVNA VÝSTAVA
FOTOGRAFIÍ FOTOKLUBU RETINA
A AUTOROV SENICKÉHO REGIÓNU

1942
1992

RETINA

USPORIADATELIA

Regionálne kultúrne
stredisko Senica
Záhorská galéria
Senica
Závodný klub odborového zväzu
pri š. p. Slovenský hodváb Senica
Zväz Slovenských fotografov
v Bratislave

Úvodná strana v jubilejnom katalógu

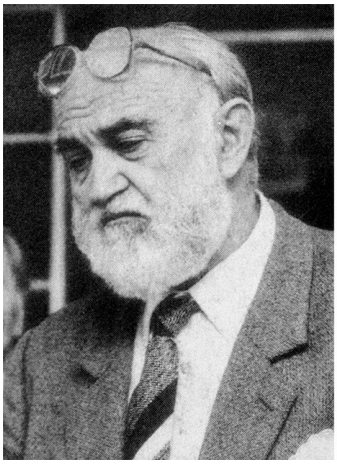

Miroslav Vojtek

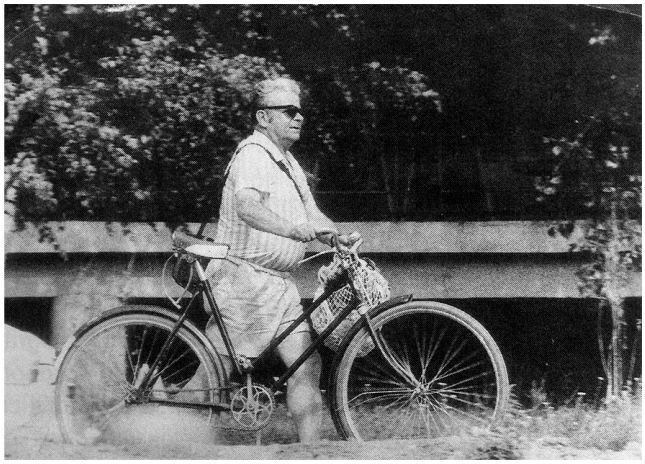

Ján Náhlik, foto: Jozef Kalka

V katalógu výstavy mal úvodné slovo Miroslav Vojtek, ktorý okrem iného vyzdvihol odkaz Jána Náhlika.

Vstavujúcimi autormi na jubilejnej výstave boli: Ing. Andrej Gáfrik, RSDr. Ľubomír Jarábek, Peter Sadák, Viliam Selko, Stanislav Stanek, Drahotín Šulla, AFIAP, A ZSF, Ján Fukna, Jozef Kalka, M ZSF, MUDr. Ľubomír Tükör, Martin Kálka, Eduard Kukliš, Ladislav Matušovich, MUDr. Ondrej Šimek, MUDr. Jaromír Žilka, Ján Náhlik, AFIAP, A SZF, JUDr. Ivan Horváth, František Lauff, Ing. Eugen Žunko.

Po zorganizovaní tejto výstavy nastáva v dianí Retiny útlm.

„Je prekvapujúce, že ďalšie nasledujúce desaťročie členovia Fotoklubu Retina spolu vôbec nevystavovali ani na jednej spoločnej výstave, keď len jednotliví členovia vystavovali samostatne a zúčastňovali sa na pravidelných regionálnych, krajských a celoslovenských fotografických súťažiach. Okrem toho sa viacerí členovia Fotoklubu približne v polročnom intervale po dlhé roky stretávali u Viliama Selku na fotografickom plenéri v Laškárskej Novej Vsi, alebo viackrát prostredníctvom odbornej pracovníčky Viery Polákovej aj v Okresnom, neskôr Záhorskom osvetovom stredisku v Senici.“ [26]

Zmena systému so sebou priniesla aj možnosti podnikania. Aj vtedajší predseda Jozef Kalka začína intenzívne podnikať, čo znamenalo množstvo nových povinností a tým pádom menej času na prácu vo fotoklube. Prejde desať rokov, pokým Retina vydá ďalší katalóg k spoločnej výstave.

Tradíciu a kontinuitu v amatérskej fotografii tohto klubu si priebežne všíma aj Vladimír Vorobjov, ktorý v publikácii k 37. okresnej výstave amatérskej fotografie a diapozitívov v roku 1997 v Senici konštatuje: „Do dejín Senice a horného Záhoria vpísala významné stránky aj tvorivá fotografia najmä zásluhou fotoamatérov združených vo fotoklube Retina, ktorý vo svojich vrcholných obdobiach vytvoril hodnoty patriace k tomu najlepšiemu v amatérskej fotografii, a to nielen na Slovensku.“ Tieto slová sú povzbudením a aj predzvesťou, že Retina vydrží aj ďalšie roky, že jej činnosť neutíchne a bude si hájiť svoje miesto.

[26] Zajíček, Retina katalóg, 2012

Obdobie po roku 2000

Fotografia je po roku 2000 výrazne ovplyvnená nástupom digitálnych technológií. Tento trend sa odštartoval už v deväťdesiatych rokoch a postupne naberal na intenzite. Zasiahol profesionálnu aj amatérsku fotografiu a nevyhla sa mu ani Retina.

Aj Šulla kráča s dobou vymenil analógové fotoaparáty za digitálne. Už v roku 1996 ukončil svoju profesionálnu kariéru agentúrneho fotografa a tak sa mohol zas venovať svojej voľnej tvorbe ako kedysi.

Drahotín Šulla, 2018

Potreboval si oddýchnuť od každodenného reportérskeho zhonu a začal fotografovať neživé objekty, nájdené zátišia, hľadal v objektoch preňho zaujímavú personifikáciu ľudí či zvierat. Takto vznikol okolo roku 2000 aj súbor Podobnosti, ktorý je tvorený 84 fotografiami. Autor v nich objavuje zaujímavé obrazové paralely, kde fotografované objekty pripomínajú ľudí či zvieratá. V našom spoločnom rozhovore z roku 2016 opisuje, ako začal hľadať krásu a zmysel tvarov na miestach, kde sa normálny smrteľník ani neobzrie. Zároveň si uvedomuje, že takýto prístup už uplatnilo mnoho autorov pred ním a i on sám už v tomto duchu fotografoval ešte na začiatku šesťdesiatych rokov.

Drahotín Šulla, Sova, Matuzalem, Teenager, 2005

Tvorbu Drahotína Šullu po roku 2000 by som charakterizoval ako znovunachádzanie inšpirácií v starých námetoch, ktorým sa kedysi venoval. Či už to bol cyklus Podobnosti alebo aj staronová téma cestujúcich v mestskej hromadnej doprave resp. fotografovanie ľudí na zastávkach.

Drahotín Šulla, Cestujúci, 2008

Medzi rokmi 2007 až 2010 takto vznikol súbor Ako cestujeme, ako čakáme, ako pri tom vyzeráme. Autor trávi veľa času cielenými prechádzkami a potulkami mestom, kde stretáva náhodných okoloidúcich a skrytým spôsobom ich fotografuje.

Drahotín Šulla, Cestujúci, 2008

Obdobným spôsobom fotografoval cestujúcich aj v druhej polovici osemdesiatych rokov, avšak vtedy na to to využil čiernobielu fotografiu, ktorá bola v tomto súbore podľa môjho názoru vhodnejšou voľbou. Šulla sa v novom miléniu vracia aj k jeho obľúbeným sekvenciám a sériám fotografií. Na výstave Retiny v roku 2017 prezentuje sériu fotografií Príbeh na pláži. Je dobrou správou, že Šulla sa opäť pripojil v vystavujúcim autorom Retiny, keďže na predchádzajúcej spoločnej výstave v roku 2015 sa neprezentoval žiadnymi fotografiami.

Drahotín Šulla, Príbeh na pláži, výstava fotografií Fotoklubu Retina, Senica, 2017

Obdobie okolo roku 2000 je zvlášť rekapitulačným, kedy triedi a zhromažďuje svoje fotografie, vytvára nové zbierky fotografií, pracuje aj s textom, kedy fotografie dopĺňa sprievodným slovom, aforizmami či básňami.

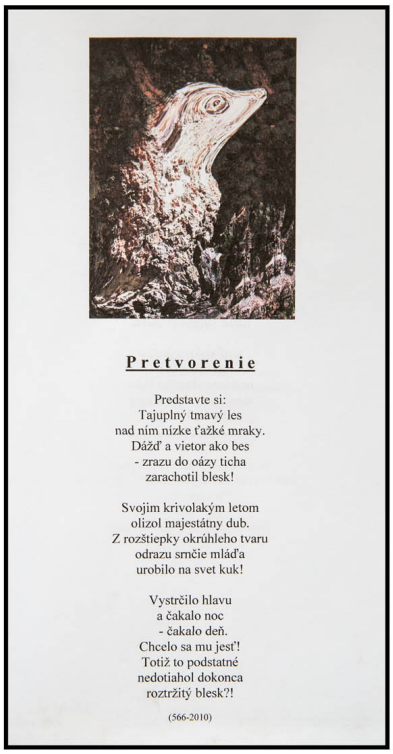

Pretvorenie

Predstavte si:
Tajuplný tmavý les
nad ním nízke ťažké mraky.
Dážď a vietor ako bes
- zrazu do oázy ticha
zarachotil blesk!

Svojim krivolakým letom
olizol majestátny dub.
Z rozštiepky okrúhleho tvaru
odrazu srnčie mláďa
urobilo na svet kuk!

Vystrčilo hlavu
a čakalo noc
- čakalo deň.
Chcelo sa mu jesť!
Totiž to podstatné
nedotiahol dokonca
roztržitý blesk?!

(566-2010)

Smútok po pijanskej noci

Po pijanskom večere býva ráno ospalé!
Vstávanie pomalé - plné otáznikov:
- Koľko so mnou včera pilo hodovníkov?
- Čo sme to vlastne pili a koľko tak asi vypili?
- Čo nás to stálo, koľko sme zaplatili?
Sedel a dumal v negliže na peľasti postele hotelovej izby
a civel do prázdna ...

Odrazu zacítil prievan
- niekto neuzamknuté dvere otvára:
„Halo, je tu niekto?“ To chyžná sa mu tíško privráva.
„Áno!“
„Aby som nezabudla, hľa na lístku som priniesla akýsi dlhý súčet.
Posiela ho hlavný. Máte prísť za ním a zaplatiť
včerajší večerný účet!“
(671-2012)

Drahotín Šulla, 2012

Šullovu rozmanitú tvorbu, najmä z obdobia šesťdesiatych rokov, vyzdvihuje aj kurátor fotografickej zbierky Slovenskej národnej galérie v Bratislave Aurel Hrabušický, ktorý ho zaraďuje medzi najvýraznejších fotografov na Slovensku. Konštatuje, že Šulla sa veľmi snažil prekročiť obmedzenia fotografického média a dal by sa prirovnať k Borodáčovi, Rapošovi či Štubňovi, ktorí sa tiež chceli vymaniť z osudového určenia fotografie – zrkadliť skutočnosť. Šulla bol schopný nájsť si svoju vlastnú originálnu cestu vďaka až literárnej imaginácii a vytvárať tak špecifickú snovú a melancholickú atmosféru vo svojich fotografiách. Bol ten, ktorý smerovanie a fotografické myslenie utváral a nie ten, ktorý by sa k vtedajším trendom iba pripojil. [27]

Súčasnosť je pre Drahotína Šullu stále tvorivým obdobím, skúša, experimentuje. Už nie v tmavej komore, ale pri počítači. Vyžíva moderné technológie, snaží sa

[27] Rozhovor s Aurelom Hrabušickým, február 2016

adaptovať na dnešnú dobu. Fotografuje vo svojom okolí, na sídlisku, kde žije – v bratislavskej Petržalke. Jeho témou je krajina, vyberá si zväčša detaily prostredia vsadené do celkov, ktoré upútajú jeho pozornosť. Rovnako fotografuje v kaviarňach, tam sa obdobným spôsobom zameriava na detaily predmetov a tie komponuje do obrazu s okolo sediacimi návštevníkmi.

Obdobie šesťdesiatych a začiatok sedemdesiatych rokov bolo Šullovým vrcholným obdobím a treba priznať, že kvalite vtedajšej tvorby je už ťažké sa priblížiť. Na druhej strane mám k autorovi zároveň obdiv, že ani po toľkých rokoch na fotografiu nezanevrel, že sa jej nevzdal, že je stále jeho veľkým koníčkom a prináša mu do života naplnenie.

Drahotín Šulla, Petržalka, 2014

Drahotín Šulla, Kaviareň, 2016

Drahotín Šulla bol úspešným fotografom nielen v domácom prostredí, ale dosiahol úspechy aj na medzinárodnej pôde a vzbudil záujem aj v amerických či západoeurópskych galériách a aukčných domoch, ktoré obchodujú s fotografiami. Napríklad na aukcii v Binoche Renaud Giguello SAR v Paríži boli 18. 11. 2010 boli jeho fotografie Autoportrét s cigaretou zlej kvality (1971) a Distorzia fľaše II (1968) predané za 1200 eur. Omnoho nižších cien dosiahli Šullove fotografie zo šesťdesiatych rokov vo Vltavíne a v Prague Auctions v Prahe v rokoch 2016 a 2017.

Retina úspešne prežila komplikované desaťročie deväťdesiatych rokov a v roku 2002 si jej nadšení senickí fotoamatéri pripomenuli už šesťdesiate výročie vzniku ich klubu. Bol to priam „multijubilejný“ rok. Osemdesiatych narodením by sa v roku 2002 dožil dlhoročný predseda Ján Náhlik a sedemdesiateho výročia sa dožil čestný člen Drahotín Šulla. S týmito oslavami sa spájali aj dve výstavy: spoločná výstava tvorby členov Fotoklubu Retina v Záhorskom osvetovom stredisku v Senici, ktorá bola doprevádzaná odborným seminárom venovaným jubileu Retiny a potom to bola autorská výstava fotografickej tvorby nestora senickej a slovenskej fotografie Jána Náhlika v Záhorskej galérii v Senici.

Stretnutie členov Fotoklubu Retina v Laškárskej Novej Vsi v roku 2000,
zľava: Dr. Ondrej Šimek, Viliam Selko, Jozef Kalka, Viera Poláková, Bohumil Králik

Cieľom výstavy k šesťdesiatemu výročiu Retiny bolo nadviazať na predchádzajúcu veľkú retrospektívnu výstavu, ktorá sa konala v roku 1992. Na výstave v roku 2002 bolo prítomných osemnásť autorov, ktorí vystavovali 250 fotografií. Z toho 12 autorov bolo aktívnymi členmi Retiny, štyria boli už zosnulí a dvaja autori boli prizvaní ako hostia výstavy.
V nasledujúcom období sa výstavy konali v rokoch 2004, 2006, 2008, 2010, 2012, 2015 a zatiaľ posledná sa konala v roku 2017, tá bola tiež jubilejnou, keďže pri jej uvedení uplynulo od vzniku Retiny 75 rokov.

21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica, november 2017

Ako som spomenul na začiatku kapitoly, obdobie po roku 2000 značným spôsobom ovplyvnili digitálne technológie a s nimi súvisiace priam neobmedzené možnosti pre fotografov. Každá minca má dve strany a pre „digitál“ vo fotografii to platí tiež. Amatérska fotografia je ešte v čomsi špecifickejšia a bohaté formálne možnosti vyhotovenia záberov a široká škála spôsobov ich postprodukčného spracovania priniesli z môjho pohľadu do amatérskej fotografie značný chaos. Amatérski fotografi akoby ľahšie podliehajú túžbe po dokonalom zábere, ktorého jedinečnosť spočíva prevažne v ostrosti, „v rozmazanom pozadí“ a nízkej hĺbke ostrosti napríklad pri portrétoch, v konzervatívnejšej kompozícii, v tradičnejšom chápaní „krásy“ a estetiky – ktorá v mnohých prípadoch pripomína gýč, či v podobne definovaných

kvalitách fotografie. (Aj týmto týmto otázkam sa venujem v rozhovoroch s teoretikmi a historikmi fotografie v jednej z ďalších kapitol.) Nielen rozvoj v technológiách a softvérových spracovaniach fotografie definoval a definuje smer, ktorým sa fotografi uberajú. Otvorenie hraníc na západ po páde železnej opony na konci deväťdesiatych rokov dal priestor cestovaniu. Fotografi sa veľmi vďačne zhostili tejto možnosti a to sa premietalo aj do ich námetov. Zvlášť intenzívnym spôsobom na to zareagovali amatérski fotografi, ktorí v často cestujú za svojimi fotografiami do „exotických" krajín vo viere, že práve tam nájdu tie zábery, ktoré budú čímsi špecifické a lepšie než tie, ktoré by mohli spraviť doma. Niekedy to platí viac, inokedy menej, záleží na konkrétnom fotografovi, ako je schopný pracovať v danom prostredí.

Bohužiaľ, „dobrým" príkladom týchto úskalí neobmedzenosti technických možností súčasnej fotografie na jednej strane a zníženej schopnosti tvorivého a originálneho prístupu na strane druhej boli mnohé práce fotografov Retiny na poslednej klubovej výstave v roku 2017 v Senici.

Filip Kalka, Sri Lanka I, 2016

Jaroslav Zloch, Jar I, 2016

Pripájam niekoľko ilustračných - dokumentačných fotografií. Výber fotografií na výstave charakterizuje nielen súčasnú tvorbu Fotoklubu Retina, ale je aj z dlhodobého hľadiska výpovednou ilustráciou o jej vývine. Dovolím si povedať, že tieto fotografie v mnohom pripomínajú stav slovenskej amatérskej fotografie v širšom merítku. Vo väčšine prípadov autori pristupujú k zobrazeným motívom v tradičnom fotoamatérskom duchu. Či už sú to krajinárske fotografie v podaní Jozefa Kalku, športové fotografie od Rastislava Osleja či Borisa Konečného, cestovateľské fotografie Filipa Kalku, štylizované portréty od Jaroslava Zlocha a pod.

21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica, november 2017 (ukážka napravo: Jozef Kalka)

21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica, november 2017 (ukážky: Jozef Kalka, Rastislav Oslej)

Autori si vyberajú klasické témy a pristupujú k nim mnohokrát konzervatívnym spôsobom, ktorý v slovenskej klubovej fotografii zostáva už desaťročia rovnaký a nemenný, s občasnými výnimkami u niektorých autorov.

21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica, november 2017 (ukážky: Jaroslav Zloch, Rastislav Oslej)

21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica, november 2017 (obe ukážky: Ľubomír Jarábek)

Technologickým vývojom fotoaparátov, objektívov, príslušenstva a softvéru sa akoby automaticky zlepšujú aj formálno-technické parametre fotografií: lepšia ostrosť, väčší dynamický rozsah atď., ale rovnakým tempom už nenapreduje výber tém či ich kreatívne spracovanie. To je výhradne na autoroch, ich myslení a vnímaní.

Svetlou výnimkou v súčasnej Retine je napríklad Ľubomír Jarábek, ktorý sa snaží hľadať nové a menej popisné prístupy k fotografii a ďalej sa vzdelávať aj prostredníctvom účasti na „konzultáciách“ v Záhorskom osvetovom stredisku, na ktoré prichádzajú renomovaní fotografickí odborníci a pedagógovia – lektori z Bratislavy: Petra Cepková, Rudolf Lendel či Jozef Sedlák. Tí poskytujú svoje praktické rady a názory miestnym fotografom, ktorí majú chuť sa ďalej vzdelávať a pociťujú potrebu spätnej väzby na svoju fotografickú tvorbu. Práve vzdelávanie a záujem o súčasné fotografické dianie u nás aj vo svete je podľa mňa predpokladom, aby tvorba fotografa, nielen amatérskeho, mohla držať krok s dobou a nezaspala v čase.

O to viac si pri rekapitulácii tvorby vo Fotoklube Retina od jeho vzniku až po dnešok uvedomujem dôležitosť dvoch osobností: Jána Náhlika a Drahotína Šullu. Práve oni sú tými dominantnými fotografmi, ktorí sa najviac zaslúžili o vybudovanie „značky“ Retina. Boli neustále v aktívnom kontakte s dianím vo fotografii, v umení či v spoločenskom živote ako takom. Zaujímali sa o svet, boli kreatívni, talentovaní a všetky tieto podnety premietali aj do svojej tvorby a delili sa o nich s okolím. Je to výzva aj pre dnešnú Retinu, aby pokračovala v ich odkaze, aby sa jej členovia ďalej vzdelávali a boli v aktívnom kontakte s okolitým kultúrnym svetom.

Fotografi Retiny

V tejto kapitole predstavím výber autorov, ktorí v Retine pôsobili a vystavovali.

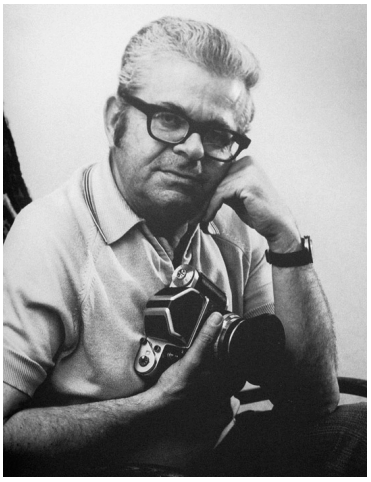

Ján Náhlik, AFIAP, A ZSF

Narodil sa 16. augusta 1922 v Ružomberku, zomrel 24. augusta 1989 v Senici. Patrí medzi najvýznamnejšie osobnosti Retiny. Od roku 1942 do roku 1987 bol trvale tajomníkom fotozoskupení senických amatérov počas všetkých organizačných zmien, ktoré vo fotoklube prebiehali. Bol fotograficky veľmi aktívny a vystavoval nepretržite od roku 1943 do roku 1989. V roku 1970 získal titul AFIAP a získal aj titul Zaslúžilý pracovník kultúry. Bol zakladateľom Zväzu slovenských fotografov. V dejinách slovenskej fotografie si našiel svoje dôležité miesto najmä vďaka osobitému prístupu vo fotografovaní krajiny.

Autorské výstavy:

1969 – Okresný osvetový dom, ZZK ROH Slovenský hodváb, Senica
1970 – Galéria Profil, Bratislava
1977 - ZZK ROH Slovenský hodváb, Senica
1990 – Okresné osvetové stredisko, Senica
1997 – Hornozáhorské osvetové stredisko, Senica (v roku 1998 bola výstava reprízovaná v Považskej Bystrici, Dubnici a potom aj v Žiline)
2002 – Záhorská galéria, Senica
2008 – Galéria Profil, Bratislava

2012 – Záhorské osvetové stredisko, Senica

Medzinárodné spoločné výstavy (výber)

1947 – Medzinárodný salón fotografie, Springfield, USA

1948 – Salón umeleckej fotografie, San Paulo, Brazília

1949 – 9. Focus Salon, Amsterdam, Holandsko

1959 – Bifota, Berlín, Nemecko

1960 – Medzinárodný salón fotografie, Buenos Aires, Argentína

1961 – 20. Focus Salon, Amsterdam, Holandsko

1963 – Výstava fotografií, Viedeň, Rakúsko

1965 – Medzinárodný salón fotografie, Turín, Taliansko

1968 – Fotografický salón umeleckej fotografie, Rio de Janeiro, Brazília

Celoštátne spoločné výstavy (výber)

1943 – Výstava slovenských fotoamatérov, Bratislava

1947 – Výstava fotografií československých fotoamatérov, Bratislava

1954 – Celoštátna výstava československej ľudovej fotografie, Brno

1958 – Medzinárodná výstava umeleckej fotografie, Brno

1960 – Celoslovenská výstava amatérskej fotografie, Bratislava

1961 – Celoštátna výstava amatérskej fotografie, Brno

1962 – Medzinárodný Foto festival, Teplice

1964 - Celoštátna výstava amatérskej fotografie, Bratislava

1966 - Celoštátna výstava amatérskej fotografie, Zlín

1967 – Interkamera, Praha

1968 – Fotosalon VŽKG 68, Ostrava

1969 – Súčasná československé fotografia, Brno

1973 – Československá fotografia 1971-72, Brno

1974 – Štít Viléma Heckela, Liberec

1975 – Medzinárodná výstava fotografií, Liberec

1977 – Poézia vo fotografii, Písek

1979 – Súčasná slovenská fotografia, Liberec

do roku 1987 – účasť na všetkých ročníkoch AMFO a DIAFOTO, Martin

2001 - 2002 Slovenská fotografia, Bratislava, Praha

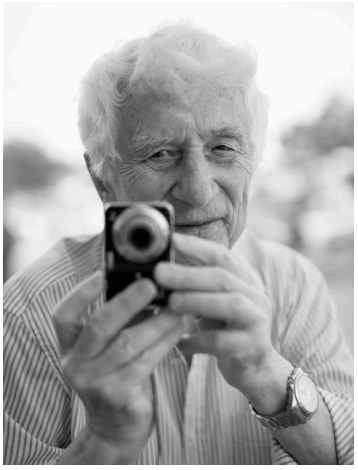

Drahotín Šulla, AFIAP, A ZSF

Narodil sa 6. septembra 1932 v Trnave. Je jednou z hlavných tvorivých osobností senickej fotografie. Drahotín Šulla pracoval ako pedagóg, zememerač a vedúci melioračného strediska Strojovej a traktorovej stanice v Senici. V roku 1970 získal medzinárodný titul AFIAP. Od roku 1980 do roku 1996 pôsobil v Bratislave ako agentúrny fotoreportér. Za svoje invenčné mnohotvárne fotografické dielo, vyznačujúce sa silným filozofickým nábojom v uplatnení mnohých foriem a techník fotografickej tvorby s využitím cyklickosti vyjadrenia, koláže, montáže, získal mnoho ocenení u nás aj v zahraničí a stal sa členom Slovenskej výtvarnej únie v Bratislave. Žije a tvorí v Bratislave.

Autorské výstavy:

1971 – Okresné osvetové stredisko v Senici
1972 – Galéria Profil, Bratislava
1979 – Galéria fotografie, Žilina
1991 – Vstupná hala ČSTK, Bratislava
2015 – České centrum fotografie, Praha

Medzinárodné spoločné výstavy (výber)

1964 – Medzinárodný fotosalón, Gent, Belgicko
1965 – Medzinárodný salón fotografie, Fiat Torino, Taliansko
1967 – Foto Cineclub, Arenzano, Taliansko
1968 – Medzinárodný fotosalón, Rio de Janeiro, Brazília
1970 – Medzinárodný fotosalón Homo, Legnice, Poľsko

1971 – Farebné bienále FIAP, Atény, Grécko
1986 – Medzinárodná výstava fotografií, Berlín, Nemecko
1987 – Medzinárodná výstava tlačových agentúr, Moskva, SSSR
2012 – Medzinárodný fotografický salón, San Francisco, USA

Celoštátne spoločné výstavy (výber)

1964 – Celoštátna výstava amatérskej fotografie v rámci STMP (Súťaž tvorivosti mládeže a pracujúcich), Bratislava
1965 – AMFO, Martin
1966 - Celoštátna výstava amatérskej fotografie v rámci STMP, Gottwaldov
1967 - Celoštátna výstava amatérskej fotografie, Praha
1968 – Československá fotografia 1918-1969, Ostrava
1969 – AMFO, Martin
1970 – Cassovia foto, Poprad
1971 – Cassovia foto, Košice
1972 – Celoštátna výstava fotografií, Brno
1973 - AMFO, Martin
1974 – AMFO, Martin
1975 – Galéria hlavného mesta Bratislavy
1976 – Fotosalón Vítkovice, Ostrava
1977 – FOPO, Vsetín
1978 – AMFO, Martin
1979 – Současná slovenská fotografie, Severočeské múzeum v Liberci
1980 – Celoštátna výstava ZSF, Bratislava
1981 – Výstava výtvarníkov Západoslovenského kraja, Trenčín
1982 – Výstava fotoklubu fotoreportérov pri SZN, Bratislava
1985 – Výstava novinárskej fotografie, Praha
1986 – Portrét vo fotografii, Bratislava
1987 – 750 rokov Berlína, Bratislava
1990 – Slovenská fotografia šesťdesiatych rokov, Bratislava
2008 – FIAP, Bienále čiernobielej fotografie, Bratislava

Ivan Horváth

Narodil sa 26. Júla 1904 v Senici, zomrel 4. septembra 1960 v Bratislave. Bol zakladajúcim členom Fotoskupiny KSTL v Senici a dôležitou osobnosťou spoločenského a kultúrneho diania . Absolvoval gymnázium v Bratislave, študoval na parížskej Sorbonne. Ako prvý predseda novozaloženej Fotoskupiny KSTL v Senici bol úspešným umeleckým a ideovým poradcom i organizátorom. Okrem toho bol aj významným slovenským spisovateľom medzivojnového obdobia. Pracoval aj ako veľvyslanec v Budapešti a v roku 1969 dostal štátne vyznamenanie - In memoriam.

Rúbanisko

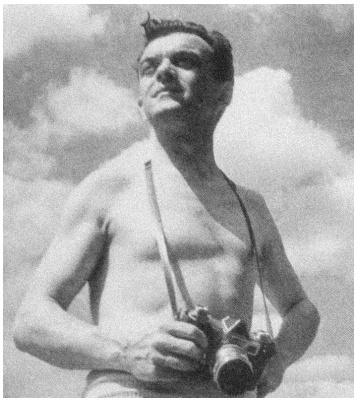

František Lauff

Narodil sa 28. februára 1915 v Slovenskej Vsi, zomrel 12. januára 1968 v Bratislave. Bol nadšeným fotografom. Pracoval na daňovom úrade a stal sa spoluzakladateľom Fotoskupiny KSTL v roku 1942. V roku 1945 odchádza do Bratislavy a neskôr pracuje ako fotograf v Geografickom ústave. Publikoval články o fotografii v novinách aj časopisoch a tiež pomáhal pri výchove mladých fotoamatérov. S fotografiou žil intenzívne do posledného momentu a zomrel v roku 1968 pri práci v tmavej komore.

Slečny v električke

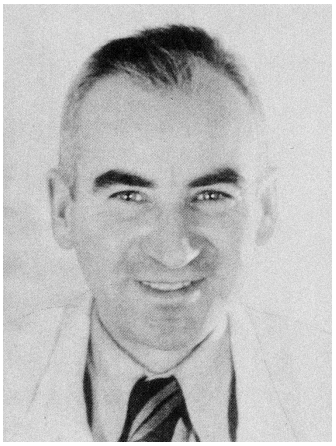

Ing. Eugen Žunko

Narodil sa 12. mája 1905, zomrel 17. septembra 1990. V roku 1942 bol jedným zo zakladajúcich členov Fotoskupiny KSTL v Senici. Dovtedy pôsobil vo Fotoskupine KSTL v Bratislave – YMCA. V jeho fotografickej tvorbe hrala dôležitú úlohu sociálna tematika. V roku 1961 sa zo Senice vracia do Bratislavy, kde pôsobí ako pedagóg.

Na Dunaji

Ladislav Matušovich

Narodil sa 14. Októbra 1923 v Uníne, zomrel v roku 1998 v Uníne. Fotografovať začal v roku 1948 a svoje fotografie vystavoval približne od roku 1955 ako doma, tak aj v zahraničí. Za svoju tvorbu získal množstvo ocenení. Tematicky sa venoval prevažne dokumentovaniu každodenného dedinského života. Bol druhým najstarším členom senických fotoamatérov po Jánovi Náhlikovi. Kvôli svojim názorom bol prenasledovaný komunistickým režimom.

Dvojčatá

Eduard Kukliš

Narodil sa 5. decembra 1938 v Kunove. Pracoval ako podnikový revízor v Senici, fotografii sa začal venovať v roku 1962. Vo svojej tvorbe sa venuje sa sústreďuje na krajinársku fotografiu v duchu odkazu Jána Náhlika, no tiež sa nevyhýba fotografovaniu abstraktných motívov a zátiší.

Medzi ľuďmi

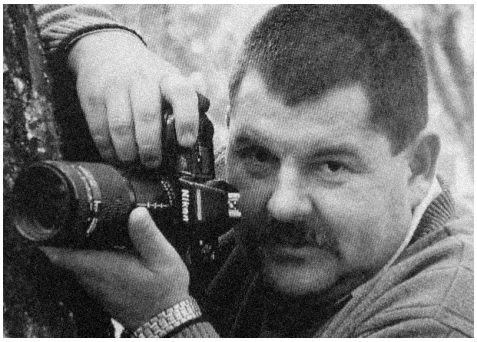

Jozef Kalka, M ZSF

Narodil sa 27. Júna 1957 v Senici. Je výraznou osobnosťou senickej fotografie a súčasným predsedom Retiny. Fotografovaniu sa začal intenzívne venovať v roku 1973. Členom Tvorivej skupiny Retina sa stal v roku 1978. Absolvoval diaľkové školenie fotoamatérov pri OOS v Senici v roku 1973 a v rokoch 1978-1980 navštevoval Inštitút výtvarnej fotografie SČF (Svazu českých fotografů). V roku 1987 dostáva titul majstra M ZSF a zároveň sa stáva predsedom Fotoklubu Retina po tom, ako vo funkcii predsedu skončil Ján Náhlik. Vo svojej tvorbe sa opätovne vracia ku krajinárskej fotografii. Najviac ohlasov odbornej fotografickej verejnosti získal jeho čiernobiely dokumentárny súbor Kopanice z osemdesiatych rokov.

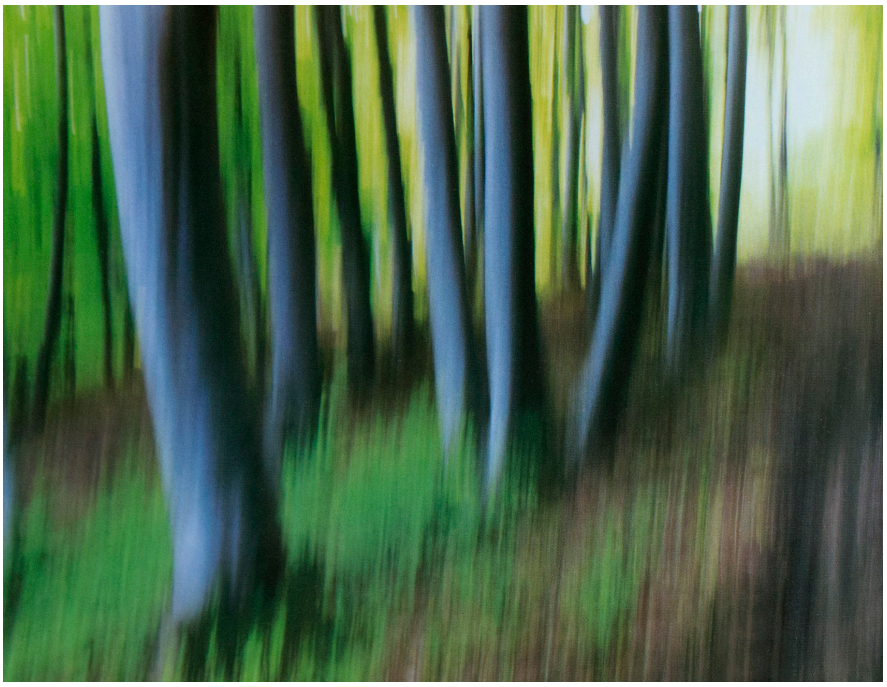

Z cyklu Les - Vítanie leta III

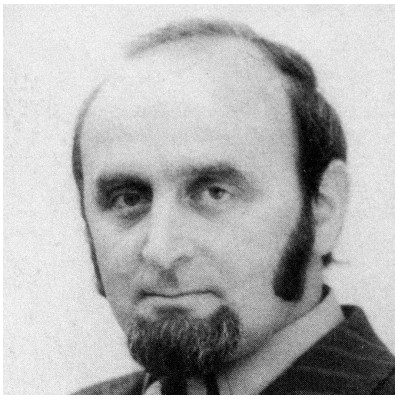

Viliam Selko

Narodil sa 19. októbra 1936 v Smoleniciach, zomrel v roku 2015. Prostredníctvom Jána Náhlika sa dostal k umeleckej tvorbe a uňho taktiež absolvoval kurz pokročilých fotoamatérov. Vo fotografii sa zameriaval na krajinárske motívy so zakomponovaním moderných prvkov a tiež sa venoval dokumentárnej tvorbe.

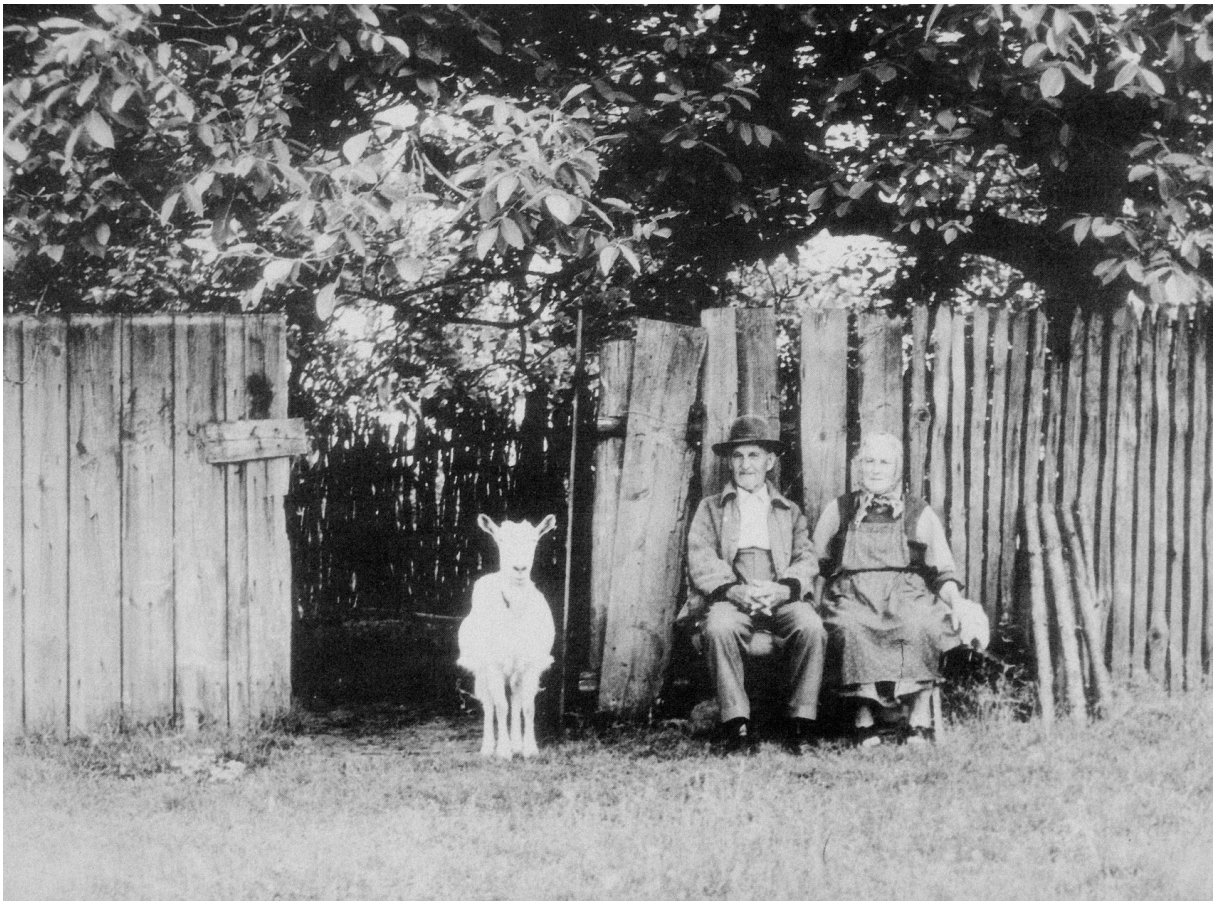

Naša Micka a my

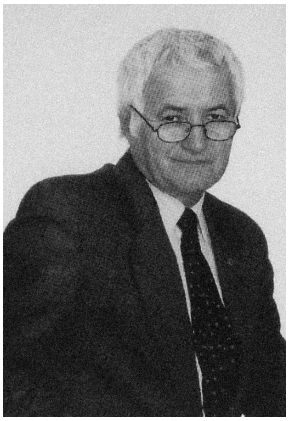

MUDr. Ondrej Šimek

Narodil sa 24. januára 1943 v Bratislave. Fotografii sa začal venovať v roku 1966. Koncom deväťdesiatych rokov, v období pádu železnej opony, dokumentoval s tým súvisiace spoločenské udalosti. Z dlhodobého hľadiska s obľubou fotografuje členov svojej rodiny.

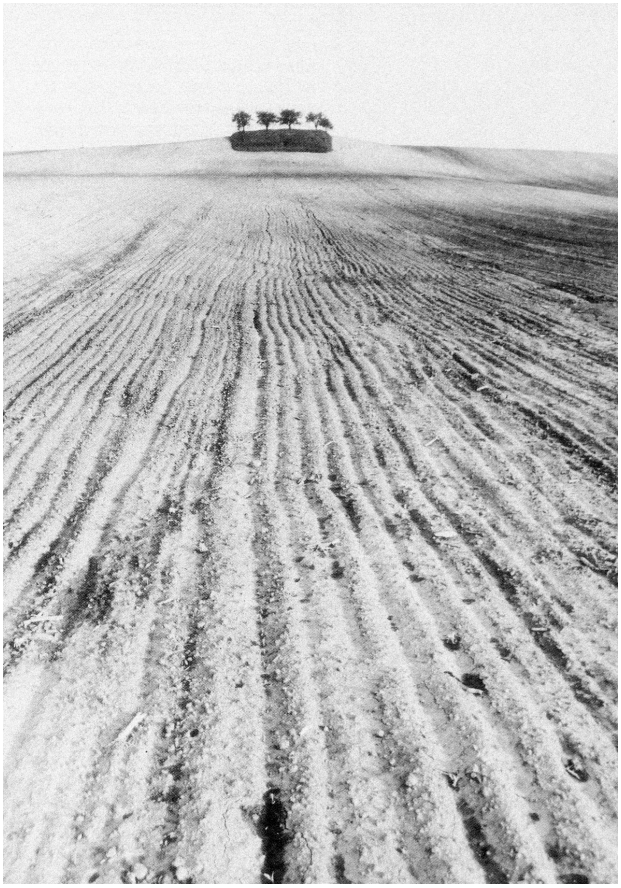

Ostrov na ostrove, alebo záplava na zabúdaní

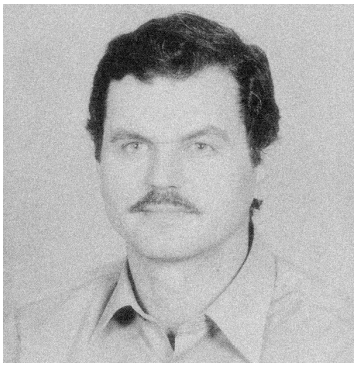

Dr. Ľubomír Jarábek

Narodil sa 19. júna 1952 v Trnave. Fotografovať začal v roku 1968. Vo svojej tvorbe sa dlhodobo venoval dokumentovaniu života vojakov na vojenských cvičeniach. Tieto fotografické súbory z vojenského prostredia mu priniesli mnohé pozitívne ohlasy a ceny na fotografických súťažiach. V posledných rokoch sa venuje cestopisným reportážam a abstraktnej fotografii.

Neznáma

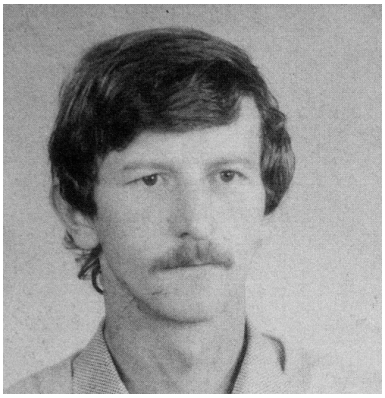

Ján Fukna

Narodil sa 10. februára 1951 v Cerovej, okres Senica. Fotografovaniu sa začal venovať počas vojenskej služby v Hradci Králové v rokoch 1971 – 1973, kde pracoval ako fotolaborant. Po skončení vojenskej služby absolvoval trojročné diaľkové školenie fotoamatérov pri OOS v Senici pod vedením lektora Jána Náhlika.

Z cyklu Ráno prebúdza život II

Ing. Andrej Gáfrik

Narodil sa 30. októbra 1954 v Skalici. Fotografii sa začal venovať v roku 1979. Vo svojej tvorbe sa venoval reportážnemu žánru, no svoju pozornosť obrátil aj k fotografii výtvarnej a menej deskriptívnej. V súčasnosti žije v Senici, kde na profesionálnom fotografickom poli spolupracuje s Jozefom Kalkom.

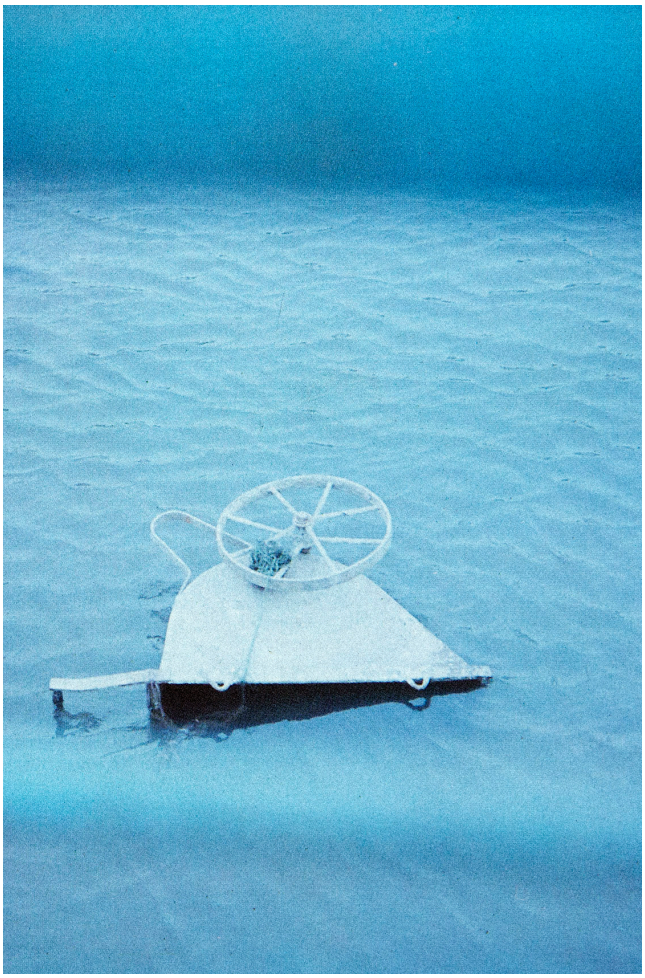

Melanchólia

Stanislav Stanek

Narodil sa 5. septembra 1952 v Senici. Fotografii sa začal venovať už počas základnej školy pod vedením Jána Zicha. Vo svojej tvorbe sa venoval prevažne fotografovaniu folklóru. Drahotín Šulla sa veľkou mierou pričinil o to, že Stanislav Stanek vstúpil do radov amatérskych fotografov v Senici.

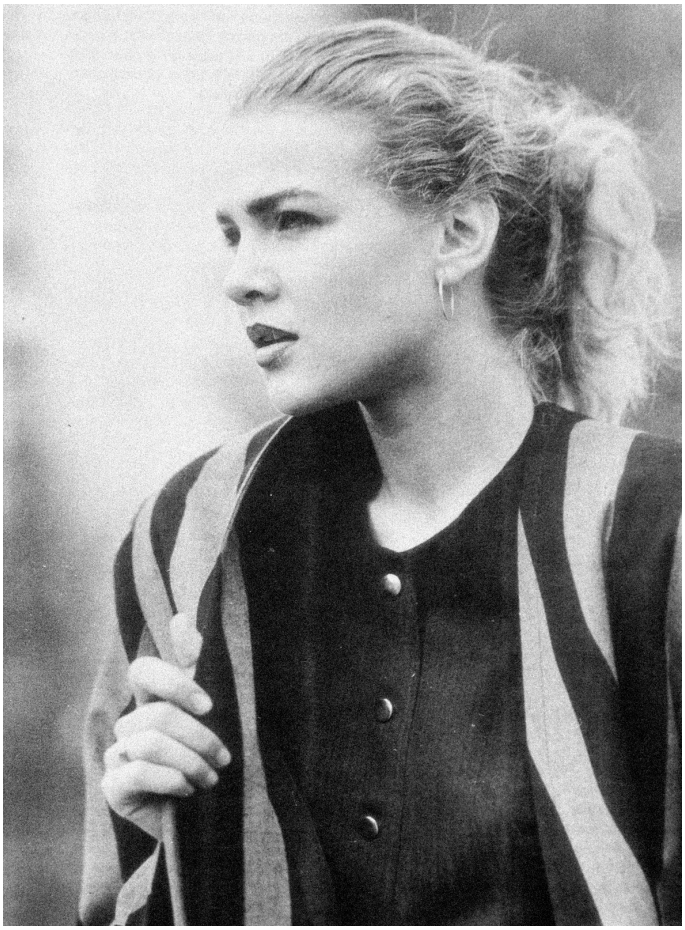

Portrét manekýnky III.

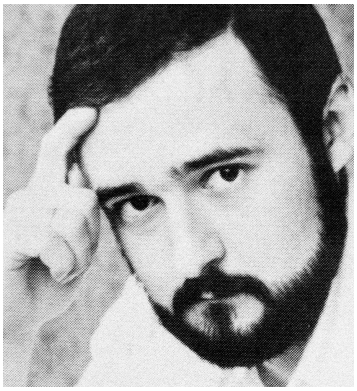

MUDr. Ľubomír Tükör

Narodil sa 9. Augusta 1959 v Skalici. Začal fotografovať v roku 1972. Popri práci v zdravotníckom sektore sa venoval výchove mladých ako externý učiteľ na ĽŠU v Skalici. Jeho tvorba je bohatá a zahŕňa fotografovanie reportáže, akt, aj výtvarnú fotografiu. Počas svojej fotografickej kariéry získal mnoho ocenení a jeho fotografie boli súčasťou viacerých výstav doma aj v zahraničí.

Autoportrét II

Martin Kálka

Narodil sa 3. novembra 1957 v Myjave, zomrel 19. júla 1976. Študoval na Gymnáziu v Senici. Už na základnej škole sa prejavil jeho fotografický talent, ktorý rozvíjal na strednej škole, kedy zaznamenal viaceré úspechy. Jeho tvorba bola vystavovaná nielen regionálne, ale aj celoštátne. Fotografický rozlet ukončila predčasná smrť.

Pohľad do budúcnosti

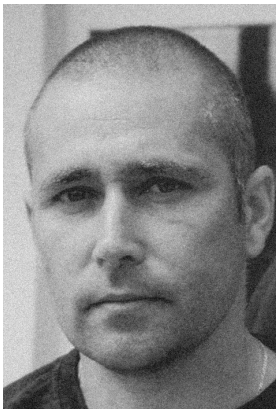

Bohumil Králik

Narodil sa 9. novembra 1962 v Senici. Fotografuje intenzívne od konca osemdesiatych rokov. Členom Fotoklubu Retina je od roku 1993. Tematicky sa zameriava prevažne na fotografovanie ľudských vzťahov a rodiny, no nevyhýba sa ani ďalším témam. Žije a tvorí v Senici.

Presýpacie hodiny

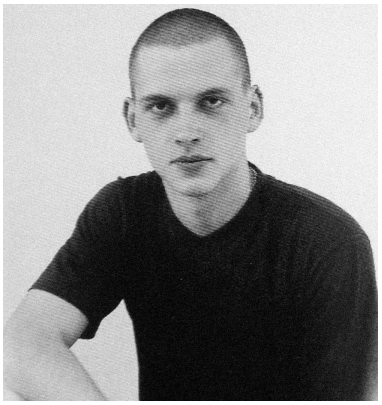

Ing. Filip Kalka

Narodil sa 1. Októbra 1983 v Myjave. Je synom Jozefa Kalku. Po ukončení štúdia na senickom gymnáziu začal študovať na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Fotografovať začal už počas základnej školy. Zameriava sa fotografovanie prírody. Žije a tvorí v Senici.

Čína - Peking

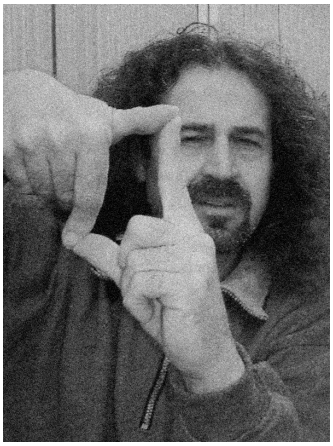

Marián Holenka

Narodil sa 28. februára 1959 v Sekuliach. V Senici žije od roku 1984. Fotograficky je veľmi aktívny, zúčastňuje sa na fotosúťažiach, prispieva svojimi článkami do miestnych redakcií. Vo svojej fotografickej tvorbe sa s obľubou sa venuje tematike prírody.

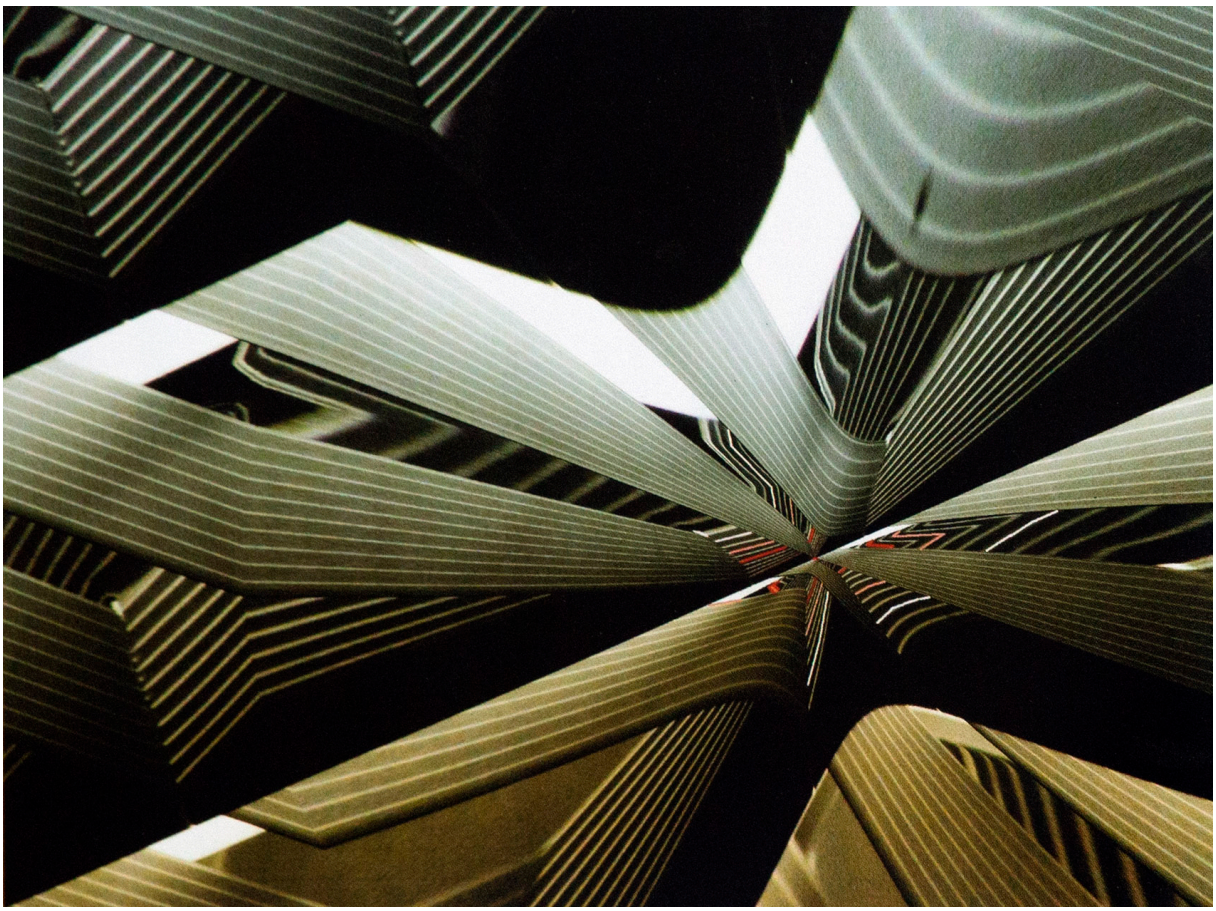

Narušené línie

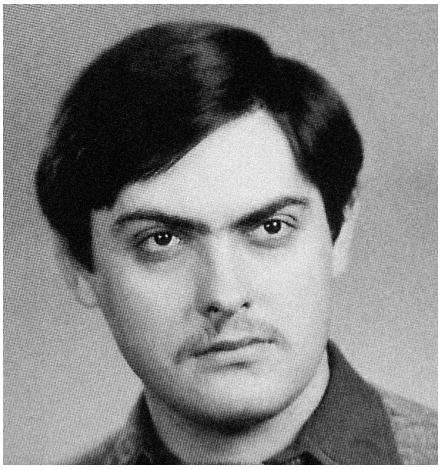

Jaroslav Jurík

Narodil sa 27. Apríla 1965 v Senici. Je absolventom stredného odborného učilišťa v odbore predavač potravinárskeho tovaru. Fotografovať začal počiatkom osemdesiatych rokov. Vo svojej tvorbe sa venuje astronomickej a krajinárskej fotografii. Žije a tvorí v Senici.

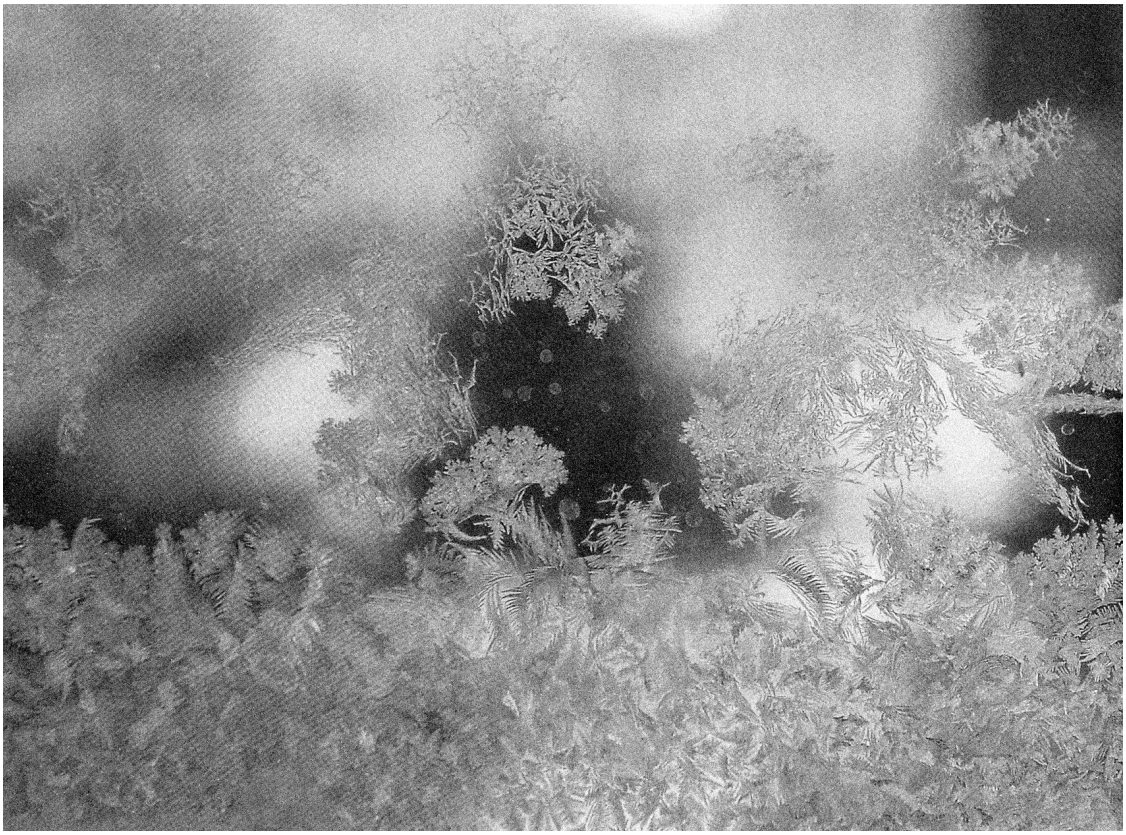

Na skle maľované I.

Jaro Zloch

Narodil sa v roku 1974 v Senici. Dlhodobo sa venuje hlavne svadobným fotografiám a portrétom, pričom pôsobí na Záhorí a západnom Slovensku. Býva pravidelne oceňovaný na amatérskych fotografických súťažiach.

Zátišie zo Senca

Vladimír Třeška

Narodil sa 13. decembra 1967 v Myjave. Fotografovať začal v roku 1987. Venoval sa rodinnej tematike a prvé fotografické úspechy na súťažiach zaznamenáva od roku 1995. Venuje sa aj fotografovaniu krajiny. Žije a tvorí v Senici.

Pod splavom

Rozhovory

Drahotín Šulla

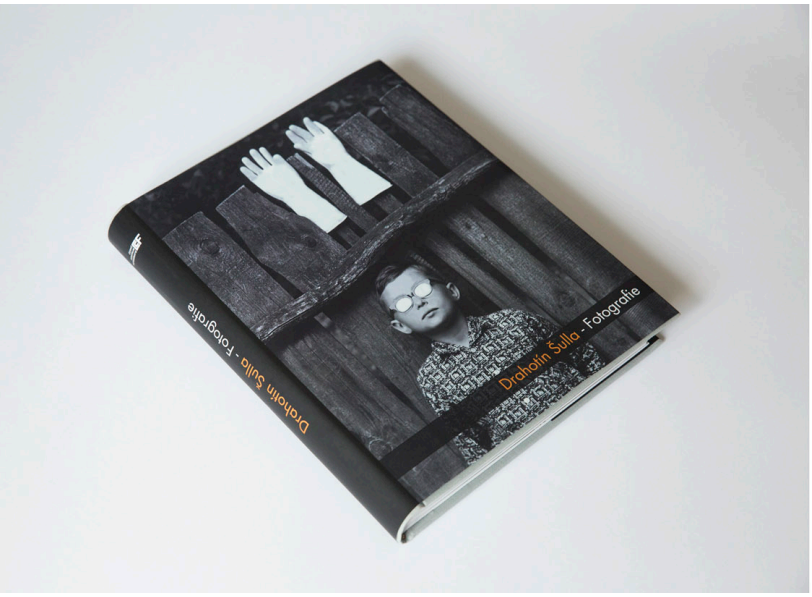

Nedávno vám bola vydaná kniha Českým centrom fotografie. Aké sú vaše pocity ?

Na jednej strane sa veľmi teším z toho, že kniha vôbec vyšla po tých dlhých rokoch očakávaní a prísľubov. Na druhej strane mám zároveň zmiešané pocity. Pred zhruba piatimi rokmi mi pán Jaskmanický povedal, že z toho urobíme ukážkovú knihu. Odpovedal som mu na to, že budem veľmi rád, ak sa to podarí. Nepodarilo sa. Keď sme knihu pripravovali, bol to dlhý proces a dospeli sme k verzii, ktorá mala ísť do tlače a s ktorou som bol veľmi spokojný. Nakoniec to dopadlo úplne inak a to, čo sme predtým spoločne schválili, sa malo niekde stratiť. Keď mi knihu priviezol ukázať do Bratislavy, bol som šokovaný. Mnoho fotografií bolo technicky zle reprodukovaných, zle vytlačených, preexponovaných a pod. Kvôli týmto nedostatkom sa nakoniec vytlačilo asi iba 20 kusov. Pán Jaskmanický skonštatoval, že nastala chyba niekde počas tlače, zrejme niekto zle nastavil stroje a automatika tomu nepomohla. Spomenul, že ho to mrzí, ale že mu to tlačia jeho známi a partneri za kompromisnú cenu. Pomyslel som si, že to aj tak vyzerá. Nespal som kvôli tomu niekoľko nocí, pretože som sa na túto monografiu veľmi tešil. Hovorím si, že je to smola a hádam je ešte šanca, že sa tá kniha bude tlačiť nanovo a že sa toho dožijem.

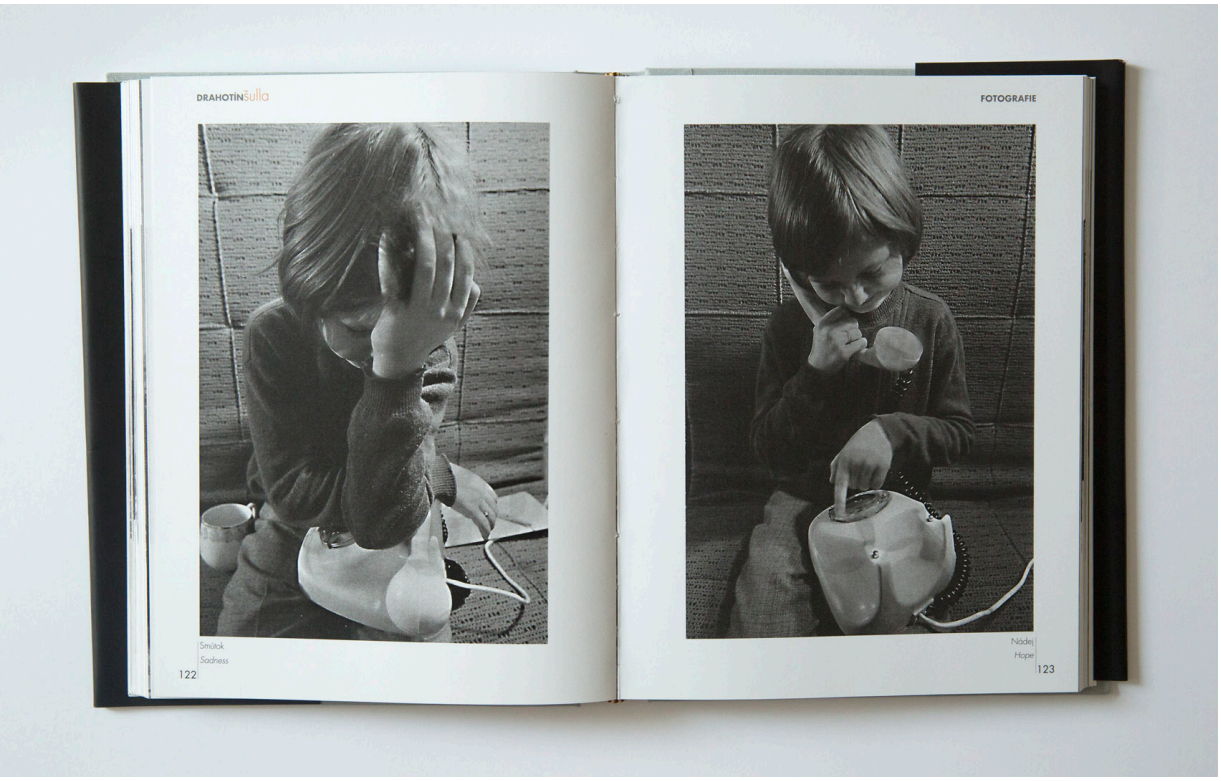

Ukážky z knihy Drahotín Šulla - Fotografie

Ako si spomínate na svoje začiatky vo Fotoklube Retina ?

Začiatkom šesťdesiatych rokoch sme sa preťahovali do Senice. Vtedy som sa spoznal s Jánom Náhlikom a obnovili sme činnosť Retiny. Neskôr sa k nám pridal Eduard Kukliš. Mali sme spolu s Náhlikom veľmi priateľský vzťah, dalo by sa povedať, že sme si „padli do oka". Čo sa týka fotografickej tvorby, Náhlik inklinoval ku krajinárskym motívom, ja som skôr fotografoval ľudí. A tak sme sa pýtali samých seba, že ako budeme spoločne fotografovať, keď sme takto rozdielne zameraní. Zvykli sme sa stretávať v soboty, keď sme ich mali voľné a vybrali sme sa fotiť. Stretávali sme sa aj mimo fotografovania, naše rodiny vychádzali spolu veľmi dobre, trávili sme spoločne veľa času. Náhlik bol veľmi priateľský človek, ktorý každú debatu ukončil vtipom.
Spolu s Náhlikom sme sa stretávali približne každý mesiac pri diskusiách o fotografii, každý z nás si priniesol svoju najlepšiu fotografiu, ktorú za posledný mesiac spravil. Potom sme si ich vzájomne vymieňali. Takýmto spôsobom mám doma od Náhlika jeho najlepšie originálne zväčšeniny.

Aké boli stretnutia v Retine ?

Boli to skôr náhodné stretnutia. Zvykli sme sa schádzať niekoľkokrát pred tým, keď sme chystali výstavy. Tie sa organizovali v dvojročných cykloch. Zvykli sme súťažiť s fotoklubom Méta z Trenčína, vymieňali sme si výstavy. Tam pôsobil Anton Štubňa, to je už dávna história. Po jeho smrti spolupráca utíchla. Spolupracovali sme taktiež s Hodonínom. Keď sme mali nedostatok fotografického materiálu, ochotne nám pomohli a poslali nám ho. Čo sa týka celkového počtu členov Retiny, ten bol obmedzený na dvanásť, ale takýto stav sme nikdy nenaplnili, pokiaľ sa pamätám.

Stretávate sa ešte s členmi z Retiny ?

Teraz už takmer vôbec nie. Situácia vo vzťahu k Retine sa podstatne zmenila už v roku 1981, keď sme sa presťahovali zo Senice do Bratislavy. Zamestnal som sa ako reportážny fotograf v agentúre, bol som zrazu mimoriadne zaneprázdnený. Okolnosti mi nedovoľovali aktívnejšie spolupracovať s fotoklubom. To sa odvtedy už nezmenilo

a priateľov z Retiny stretávam už len sporadicky. Zároveň ma potešilo, že na poslednej výstave Retiny v roku 2017 som mal vystavené fotografie.

Ako vnímate súčasný stav Retiny ?

Po smrti Jána Náhlika nastalo začiatkom deväťdesiatych rokov v Retine ťažšie obdobie. Predsedníctva sa ujal Jozef Kalka v roku 1987, ten začal podnikať a na aktivity vo fotoklube mu veľa času nezvýšilo. Retina v rokoch 1992 až 2002 nevydala ani jeden katalóg k výstave a nebolo isté, či bude ďalej pokračovať. Z toho dôvodu je dobré, že sa mnohých organizačných činností zhostil riaditeľ Záhorskej galérie v Senici pán Štefan Zajíček. Ten zastrešuje Retinu aj po kurátorskej stránke, píše texty do katalógov a významným dielom prispieva k tomu, že Retina ešte existuje.

Čo by ste popriali Retine ?

Keď sme to už potiahli tak ďaleko a oslávili 75 rokov existencie fotoklubu Retina v roku 2017, tak to potiahnime aspoň do tej stovky ! :)

Ľubomír Jarábek

Ako ste sa stali členom Retiny ?

Po absolvovaní základnej vojenskej služby v roku 1973 som šiel slúžiť ako podporučík do Senice. Hneď od toho momentu som sa začal každý rok ako fotograf zapájať do Armádnej súťaže umeleckej tvorivosti (ASUT). V roku 1977 k nám prišiel na výstavu predseda komisie, bol ním Ján Náhlik. Dali sme sa do reči a on sa ma opýtal, či by som sa nestal členom fotografickej skupiny Retina. To, že ma k sebe zavolal Ján Náhlik, som si veľmi považoval. A tak som sa v roku 1977 stal členom Retiny.

Čo vám dalo členstvo v Retine ?

Členstvo v Retine si veľmi vážim. Mal som pocit, že niekam patrím, že som súčasťou fotoklubu. Otvorilo mi to možnosť zúčastňovať sa na súťažiach a vystavovať. Ján Náhlik a aj ostatní, s ktorými sme sa v klube stretávali, mali okrem iného aj informácie o organizovaní rôznych fotografických súťaží, čo bolo veľmi vďačné, keď nebolo možné tieto informácie získať tak ľahko, ako dnes – v dobe internetu. Navzájom sme si vymieňali názory na fotografie, postrehy a tak som dostával spätnú väzbu na svoju tvorbu, čo považujem za veľmi dôležité. Bolo to vtedy iné, ako je to dnes.

V čom je Retina iná dnes, ako bola kedysi ?

Niekedy sme zvykli o fotografiách viac diskutovať. Boli to konštruktívne debaty o našej tvorbe, povzbudzovali sme sa a motivovali. V súčasnosti sa stretávame iba pred výstavami, ktoré sa organizujú každé dva roky. Zídeme sa niekoľkokrát pred výstavou a vyberieme fotografie, ktoré sa vystavia. Takáto spätná väzba na fotografickú tvorbu je podľa mňa nedostatočná. Aj z toho dôvodu sa niektorí fotografi začali schádzať vo Fotoklube pri Záhorskom osvetovom stredisku. Tam sa stretávame a navzájom si hodnotíme fotografie. Prichádzajú aj lektori z Bratislavy: Petra Cepková, Jozef Sedlák, Rudolf Lendel. To je veľmi dôležitý a pozitívny moment, ktorý nám umožňuje sa ďalej učiť a zlepšovať.

Kto z Retiny vás najviac inšpiroval ?

Bol to Ján Náhlik. Už otec mi ho spomínal, mali sme jeho fotografické knihy doma v našej knižnici. Aj keď mal Náhlik voči čomukoľvek výhrady, vedel to dať najavo veľmi diplomatickým spôsobom. Nikdy človeka neodradil ani neurazil. Zvykol hovoriť: „Nie je to zlé, len tu keby si to mohol zmeniť...“ Imponovali mi jeho fotografie novodobej modernej krajiny, no rovnako rád som mal aj jeho fotografie ľudí, napríklad fotografiu Ťažká cesta, alebo aj súbor fotografií o hudobníkoch. Obdivoval som široký záber v jeho tvorbe. Na jeho tvorbu potom nadviazal aj Jozef Kalka, ktorý sa tiež zameral na fotografovanie krajiny obdobným spôsobom. No asi najznámejší je jeho súbor o kopaniciach z osemdesiatych rokov. Ďalšou výraznou osobnosťou Retiny je Drahotín Šulla. Bol modernejší, mal novátorské pohľady na svet a bol veľkým prínosom pre náš fotoklub.

Zúčastňujete sa amatérskych fotografických súťaží ?

Na AMFO som nezískal žiadne ocenenie až do roku 2005. Vo svojej tvorbe som prekonával rôzne obdobia. Až keď som odišiel do predčasného dôchodku v roku 1999, vtedy sa to začalo zlepšovať. Nastal väčší kľud, utíchli pracovné povinnosti, začal som cestovať na dovolenky do exotických krajín, tam som nachádzal zaujímavé fotografické inšpirácie. Cestoval som do Maroka, Tuniska, kde som fotografoval na ulici a následne som za tieto fotografie dostával fotografické ocenenia v amatérskych fotosúťažiach od roku 2008 až doteraz. V roku 2016 som získal 2. miesto na celoštátnom AMFO. Posledné desaťročie je pre mňa najtvorivejším obdobím a to je veľmi povzbudzujúce.

PhDr. Štefan Zajíček

Narodil sa 9. 12. 1949. V rokoch 1969 – 1975 študoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave na obore veda o výtvarnom umení. V rokoch 1980 – 1984 pokračoval postgraduálnym štúdiom muzeológie na Univerzite J. E. Purkyně v Brne. V rokoch 1976 – 1984 pracoval v Záhorskom múzeu v Skalici ako odborný pracovník na úseku dejín umenia. Od roku 1984 až doteraz je vo funkcii riaditeľa Záhorskej galérie v Senici. Je autorom mnohých výtvarných výstav a publikácií profesionálneho aj neprofesionálneho umenia, hlavne umelcov z regiónu Záhoria.

Odkedy spolupracujete s Retinou ?

V roku 1984 bola slávnostne otvorená Záhorská galéria v Senici, ktorej som od začiatku riaditeľom. Zaujímalo ma celkové umelecké dianie v regióne, jednotlivé obory a v rámci toho aj fotografia. Už vtedy som registroval dve významné osobnosti senickej fotografie : Jána Náhlika a Drahotína Šullu. Samozrejme, vnímal som celú Retinu ako regionálne etablovaný fotoamatérsky klub s dlhou tradíciou. Následne v roku 1992 mala Retina veľkú retrospektívnu výstavu k päťdesiatemu výročiu svojho vzniku a sprievodný text im vypracoval Miroslav Vojtek. Vzápätí nastal v činnosti fotoklubu útlm a do roku 2002 nevydali žiaden katalóg. Dôvodov tejto nízkej aktivity bolo viacero. Bola to smrť Jána Náhlika v roku 1989, ktorý bol dlhoročným predsedom klubu a akoby aj jeho dušou. Bolo ťažké ho nahradiť. Nástupcom Náhlika sa stal Jozef Kalka. Potom to bol aj odchod ďalšieho dlhoročného člena klubu Drahotín Šulla do Bratislavy, ktorý sa tam odsťahoval ešte v roku 1981 za pracovnými povinnosťami. A taktiež zmena politického režimu, pád komunizmu – s tým súvisiaci systém štátneho financovania a organizácie fotoamatérstva a jeho premeny rovnako zanechalo stopy a prinieslo problémy. Následne prišiel ďalší historický míľnik, teda šesťdesiate výročie vzniku v roku 2002 a s tým aj otázka, že ako ďalej s Retinou a hrozil jej zánik. To bol moment, ktorý motivoval aj mňa. Pustil som sa do intenzívnej spolupráce s Retinou. Spravili sme obsiahlu výstavu žijúcich aj nežijúcich autorov a pri tejto príležitosti sme vydali aj katalóg. Spoločne sme sa vtedy dohodli na dvojročných výstavných intervaloch. Po mnohých rokoch spolupráce sme tento

interval zmenili na trojročný, aby sme zabezpečili čo najvyššiu možnú kvalitu vystavovaných fotografií.

V čom spočíva vaša spolupráca s Retinou ?

Ako som spomenul, pomáham členom Retiny vydávať katalógy k ich pravidelným výstavám. Píšem im texty do katalógov, spolupodieľam sa na kurátorskej činnosti výstav. Snažím sa Retinu zastrešiť aj po odbornej stránke, zviditeľniť ju, verejne propagovať jej aktivity. Zároveň povzbudzujem a motivujem členov Retiny, aby nielen intenzívne fotografovali, ale aby sa aj vzdelávali a odborne napredovali. Čo sa týka Záhorskej galérie v Senici, v spolupráci s ňou sme ešte v roku 2008 vydali monografiu Jánovi Náhlikovi, na čo sme hrdí. Rovnako sme to plánovali aj v prípade Drahotína Šullu, veľmi radi by sme to urobili, lebo tento autor by si to zaslúžil. Tu však bola situácia iná. Do hry vstúpil Jiří Jaskmanický z Českého centra fotografie, ktorý niekoľko rokov „plánoval“ vydať Šullovi monografiu a tak sme to nemohli urobiť my. Nakoniec, nedávno sa to aj stalo a kniha vyšla. K jej kvalite sa mi ťažko vyjadruje. Tvorba Šullu je v publikácii nedostatočne spracovaná, nie je podporená ani dostatkom odborných textov. Jej náklad bol v konečnom dôsledku minimálny vzhľadom na mnohopočetné komplikácie, ktoré sa s tým spájali. Je ti to trocha ľúto, určite by sme Šullovi spravili obsiahlejšiu monografiu, ktorá by mala dôstojnejšiu podobu.

Aký je súčasný stav Retiny ?

V prvom rade musím poznamenať, že sa snažíme robiť všetko preto, aby sme Retinu zachovali, aby vydržala a prežila. Nie je to jednoduché. Je priam zázrak, že sme minulý rok oslávili sedemdesiate piate výročie vzniku Retiny. Veľmi rád si spomínam na takých fotografov, akými boli Ján Náhlik či Drahotín Šulla. Vnášali do fotoklubu skvelú tvorivú a podnetnú atmosféru, ktorá povzbudzovala všetkých členov v tvorbe. To je našou úlohou aj dnes. Chceme, aby Retina mala aj svoj odborný profil, aby bola podporovaná aj po tejto stránke. V súčasnosti je v Retine približne dvanásť až osemnásť členov, ktorých aktivita je veľmi rôzna a kolíše. Keďže sa jedná o amatérov, je to prirodzené, aj tie počty sa veľmi často menia a sú nestále. Retina

je momentálne málo aktívna. Na tento fakt má vplyv aj to, že predseda Jozef Kalka je aktívnym podnikateľom a je z toho dôvodu mimoriadne pracovne vyťažený. Pozitívne vnímam vznik fotoamatérskeho združenia pod Osvetovým centrom v Senici, kde sa stretávajú aktívni fotografi a diskutujú o svojej tvorbe nielen medzi sebou, ale aj s odborne kvalitnými lektormi. Medzi tými, ktorých sa týchto aktivít zúčastňujú, sú aj členovia Retiny, ako napríklad Ľubomír Jarábek, ktorý má záujem sa ďalej vzdelávať a fotograficky napredovať. Potrebovali by sme, aby čím viac našich členov bolo takto zanietených a odhodlaných kvalitatívne rozvíjať svoju tvorbu.

Mgr. art. Petra Cepková, ArtD.

Narodila sa 29. 6. 1979. V rokoch 2000 – 2006 absolvovala štúdium na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, Katedra fotografie a nových médií, Ateliér fotografie a intermediálnych presahov prof. Ľuba Stacha. V rokoch 2006 – 2009 absolvovala doktorandské štúdium, Ateliér Ľuba Stacha, VŠVU. Pôsobí ako pedagóg na fakulte masmediálnej komunikácie UCM v Trnave.

Aká je tvoja skúsenosť so senickou amatérskou fotografiou ?

So senickými priaznivcami fotografie spolupracujem v posledných rokoch hlavne prostredníctvom fotoamatérskych súťaží AMFO. Na týchto súťažiach sa zúčastňujem ako členka poroty, kedy každoročne hodnotíme a vyberáme práce fotoamatérov pre rôzne stupne AMFO (regionálne, krajské, celoštátne). Regionálne kolo sa nazýva Náhlikova Senica, na ktorom sa pravidelne vystavujú a oceňujú aj členovia Fotoklubu Retina. Ďalšími členmi poroty Náhlikovej Senice v posledných ročníkoch boli Jozef Sedlák a Rudolf Lendel.

Ako vnímaš kvalitu a vývoj v regionálnej amatérskej fotografii ?

Kvalita býva rôznorodá v závislosti od viacerých faktorov. Ak sa autori majú záujem ďalej rozvíjať a napredovať, je to, samozrejme, na ich tvorbe vidieť. V súťažnej kategórii autorov vo veku nad 21 rokov sa stretávame s prípadmi, kedy sú autori už viac vyprofilovaní, snažia sa pracovať viac koncepčne, k čomu sa ich dlhodobo snažíme viesť. Inou skupinou sú tí, ktorí sa o fotografiu zaujímajú prevažne z tej formálnej stránky. U takýchto autorov je najpodstatnejšie mať fotografiu ostrú, dostatočne farebnú a ľúbivú..., inak povedané, fotografiu, ktorá má často všetky parametre gýča. Upriamujú svoju pozornosť viacmenej iba na formu a myšlienka fotografie ich veľmi nezaujíma a nevedia k fotografii takto tvorivejšie pristupovať. Fotografickým amatérov neprospieva ani neznalosť fotografických dejín či všeobecný nezáujem o dianie v umení. Mnoho z nich je pohltených technikou a technológiami, a tak je podstatné, aby sa naučili svoju pozornosť a záujem smerovať na podstatnejšie a dôležitejšie aspekty fotografickej tvorby.

Aj v kategórii do 16 rokov je veľa talentovaných mladých fotografov, ktorí sledujú dobu a sú slobodní v spôsobe svojho vyjadrovania, fotografujú akoby bez predsudkov a obmedzení. V kategórii medzi 16 až 21 rokov pozorujeme v poslednom čase úbytok počtu autorov. Ide zrejme o generačnú výmenu, keď tí starší prechádzajú do vyššej kategórie a ešte ich nestihli nahradiť mladší.

Ako sú na tom autori z Fotoklubu Retina ?

Niektorí členovia Retiny sú veľmi aktívni a snažia sa na sebe pracovať. Spomenula by som napríklad Ľubomíra Jarábeka či Mariana Holenku. Obaja majú záujem hľadať nové prístupy vo svojej tvorbe a vymaniť sa z tradičných a obmedzujúcich foriem fotoamatérskej fotografie. V tomto ohľade by som vyzdvihla význam fotografického združenia pri Záhorskom osvetovom stredisku. S týmto strediskom, v ktorom plní dôležitú úlohu fotograf Tomáš Jurovatý, aktívne spolupracujú okrem mňa aj ďalší lektori: Rudolf Lendel, Jozef Sedlák a organizujeme spoločné stretnutia o fotografii. Stretávame sa približne raz za dva mesiace. Fotografom zadávame témy, na ktorých dlhodobo pracujú, následne ich výsledky hodnotíme a o fotografiách intenzívne diskutujeme. Takto získavajú dôležitú spätnú väzbu na svoju prácu. Na druhej strane treba poznamenať, že je to v rámci fotografov Retiny asi skôr výnimočná situácia a záujem ďalších autorov o vzdelávanie by mohol byť vyšší a mohli by sa takýmto prístupom niektorých svojich kolegov inšpirovať.

prof. Ing. PhDr. Václav Macek, CSc.

Narodil sa 19. 6. 1952. Absolvoval štúdium filmovej a divadelnej vedy na Karlovej univerzite v Prahe v roku 1982. V druhej polovici 80. rokov bol vedúcim vedeckého tímu mapujúceho rôzne aspekty vývoja slovenského filmu (zborníky Slovenský hraný film 1946 - 1969 a Slovenský hraný film 1970 - 1990). Zaoberá sa aj reflexiou fotografickej tvorby. Od roku 1993 je vedúcim katedry filmovej vedy a multimédií na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU.

Aký je váš pohľad na amatérsku fotografiu ?

Svet amatérskej fotografie má poväčšine blízko k salónnej fotografii. Málokedy sa jedná o autorské sebavyjadrenie. Zvyčajne jeho estetika kráča v duchu tradičných predstáv o kráse. O kráse ženskej, krajinárskej, akejkoľvek. Je to postavené na umeleckom konzervativizme, v ktorom je možné nájsť len málo osobných výpovedí, málo tvorivých experimentov a málo osobného autorského hľadania. Aj to sú dôvody, pre ktoré je pre mňa takmer vylúčené vystavovať v galérii takýto druh fotografie.

Menila sa úloha a postavenie slovenskej amatérskej fotografie v jednotlivých obdobiach ?

Doba bola veľmi premenlivá. V päťdesiatych rokoch nastúpili komunisti, začali zriaďovať osvetové ústavy, začali podporovať ľudové umenie, ľudové divadlá, aj amatérsku fotografiu. Argument štátu bol nielen vzdelávať ľudí, aby vedeli tancovať, spievať, fotografovať... Štát im chcel zaplniť aj voľný čas. Povedal im niečo v zmysle: „Nebudeš fotografovať vo voľnom čase len tak, čo chceš. Ty budeš fotografovať úderníka. Je dobré, ak je úderník v novinách, ale bude ešte lepšie, ak bude aj v tvojom súkromnom archíve. Rovnako dobré bude, ak pôjdeš vo voľnom čase fotografovať výlety zväzákov a pod.“ Štátu nestačilo, že vás kontroloval a dozeral na vás v práci. Snažil sa v čo najväčšej miere ovplyvňovať aj fotoamatérsku tvorbu. Vstupoval aj do toho, čo si máte myslieť, ako tráviť voľný čas, čo pestovať na svojej záhradke.

V šesťdesiatych rokoch sa to uvoľnilo. Odrazu sa to komunistom akoby celé začalo vymykať spod kontroly. Dôležitým momentom v šesťdesiatych rokoch bol intenzívny dialóg medzi disciplínami, medzi umelcami rozličného zamerania, vzájomne sa inšpirovali a podporovali. Výbornou ilustráciou môžu byť aj Slovenské pohľady. V tom čase boli amatérski fotografi tak dobrí, že mohla nastať situácia, kedy pri poviedke od Dominika Tatarku bola uverejnená fotografia nejakého dobrého amatérskeho fotografa. To už v osemdesiatych a deväťdesiatych rokoch neplatilo. V šesťdesiatych rokoch sa objavilo niekoľko skvelých amatérskych fotografov: Igor Grossmann, Ján Náhlik, Ján Motulko, Drahotín Šulla, Ferdinand Valent alebo aj bratislavský amatérsky fotograf Stano Pekár, ktorý na konci šesťdesiatych rokov kreatívne experimentoval.

V sedemdesiatych rokoch sa to opäť zmenilo. Po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy z roku 1968 sa komunisti znovu snažia dostať pod všetko, vrátane kultúry. Chceli vrátiť aj amatérsku fotografiu do starých koľají, tam, kde bola v päťdesiatych rokoch. Obdobie normalizácie slobodnej a tvorivej fotografii neprialo. Zaujímavá situácia nastala aj na poli výučby a metodiky fotografie, kedy na jednej strane stál netvorivý Ladislav Noel, ktorý mal tzv. úradnícke škatuľky...preferoval veľmi konzervatívny prístup k fotografii. Dával priestor netvorivému prístupu, prísnym a formálnym pravidlám, nemal fantáziu, jeho fotografie postrádali rozlet. A v tomto duchu vyučoval a dlhodobo formoval veľkú časť fotoamatérov. Na druhej strane stáli ľudia ako Milota Havránková či Vladimír Vorobjov, ktorí podporovali vo fotografoch individualitu a tvorivé schopnosti.

Osemdesiate roky znamenali isté uvoľnenie v spoločnosti. Oproti sedemdesiatym rokom nastal špecifický moment, keď do sveta amatérskeho umenia, aj amatérskej fotografie začali vstupovať profesionálni umelci. Bolo to z dôvodu, že ešte v sedemdesiatych rokoch nemohli slobodne vystavovať svoju tvorbu, ak neboli oficiálne registrovaní v štátnych umeleckých zväzoch, a amatérske prostredie im to umožnilo. Zrazu spolu s amatérskym fotografom vystavoval aj výtvarník Rudolf Sikora. Fotografia tak získala väčšiu váhu. V osemdesiatych rokoch sme v bratislavskej Trnávke, v amatérskej galérii robili výstavu, kde vystavovali Miro Švolík a Tono Stano. Na výstave sme spolupracovali s Antonínom Dufekom. Takéto

prepájanie neprofesionálov s profesionálmi znamenalo veľké oživenie fotoamatérskej scény a zároveň výrazné zvýšenie kvality na výstavách.

V deväťdesiatych rokoch celý tento systém padol. Štát prestal financovať fotoamatérsku tvorbu tak, ako to robil v minulosti. Prostredie sa akoby utlmilo, zároveň aj oslobodilo spod štátneho diktátu. Tým pádom aj profesionálni umelci opustili amatérske združenia, keďže už mohli vystavovať bez ideologických obmedzení a neboli nútení spolupracovať s amatérmi, vznikali rôzne súkromné galérie. Spolu s tým nastal v i istom zmysle aj úpadok fotoamatérskych združení, lebo stratili priamy kontakt s kvalitnou tvorbou profesionálnych umelcov.

Neskoršie obdobie znamenalo rozmach digitálu, amatéri začali cestovať do Afriky, do exotických krajín, ideálom a vzorom vo fotografickej tvorbe pre fotoamatérov, hlavne pre krajinárskych, sa stal Filip Kulisev. Následne som stratil kontakt s týmto svetom klubovej fotografie a jeho vývoj sledujem už len z diaľky.

Aurel Hrabušický

Narodil sa v roku 1955. Je umelecký kritik a historik. Študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 1996 bol kurátorom zbierky nových médií a neskôr zbierky fotografie v Slovenskej národnej galérii v Bratislave. Zaoberá sa kurátorskou a edičnou činnosťou v rámci vizuálneho umenia na Slovensku za posledné storočie.

Koho považujete za najvýraznejšie osobnosti Retiny ?

Spomenul by som hlavne Jána Náhlika a Drahotína Šullu. Svojho času sme sa snažili dopátrať aj k archívu Ladislava Matušovicha, ale nepodarilo sa nám to. Náhlik a Šulla síce pôsobili v Senici dlhodobo spoločne, avšak boli v mnohých smeroch odlišní fotografi. Šulla experimentoval s naratívmi, ktoré daná doba priniesla a tie boli iné v šesťdesiatych než v sedemdesiatych rokoch. Šulla bol zároveň odvážnejším autorom než Náhlik. Na druhej strane by som spomenul v Náhlikovej tvorbe ako veľmi špecifickú a unikátnu fotografiu zo šesťdesiatych rokov Ťažká cesta. Niečo také pre porovnanie v českej fotografii nenájdete, myslím, že českí fotografi by si to v danej dobe nedovolili.

V čom bola slovenská amatérska fotografia odlišná od tej českej ?

Práve senickí fotografi ako Náhlik a Šulla by mohli poslúžiť ako ilustrácia odlišnosti medzi slovenskou a českou amatérskou aj profesionálnou fotografiou. Česi mali vždy väčšiu úctu k tradíciám. Mysleli viac na svojich predchodcov, mali ich v sebe viac zakódovaných, aj vo svojom fotografickom prejave. Na Slovensku to bolo iné, či vo výtvarnom umení, vo filme, tak aj vo fotografii. V šesťdesiatych rokoch začali slovenskí fotografi tvoriť nanovo, akoby na „zelenej lúke“. Mali voľnejšie ruky ako ich českí kolegovia. Slováci vôbec nebrali do úvahy tú skromnú vrstvu modernej tradície v umení. Platí to v celom horizonte vizuálnej kultúry, fotoamatérske hnutia sú toho prirodzenou súčasťou. V Čechách rezonoval predvojnový surrealizmus , ale na Slovensku nie. Slovenskí umelci nestavali na „vysokej“ kultúre, ale na celkovom životnom pocite, vychádzali z tradičného kresťanského podložia, čo sa odrážalo aj

v slovenskej fotografii. Môžeme tam pozorovať prvky zádumčivosti, zmysel pre všeobecný poetický symbolizmus, o to viac boli Slováci otvorenejší.

Ako vnímate dnešnú amatérsku fotografiu na Slovensku ?

Pred pár rokmi sme v rámci prípravy jednej výstavy robili prieskum v amatérskej fotografii a boli sme sa pozrieť aj v archíve a depozitári amatérskej fotografie v Ružomberku. Nadobudli sme presvedčenie, že slovenská amatérska fotografia je v istom závoze a jej vývoj je veľmi diskutabilný. Kedysi v päťdesiatych rokoch a možno až do roku 1989 mala schopnosť nachádzať spôsoby, ako byť alternatívou voči oficiálnej kultúre viac než ostatné druhy umenia. Keď sme v roku 2007 pripravovali výstavu slovenskej dokumentárnej fotografie Stratený čas (1969 - 1989), tak to boli v prevažnej miere fotografie slovenských amatérskych fotografov. Boli vo svojej dobe viac prepojení so svojím okolím a spoločenským dianím, než ako sú dnes schopní reflektovať udalosti. Amatérska fotografia neskôr po roku 1989 túto schopnosť akoby postupne stratila a nastal jej celkový úpadok, zrejme podporený aj rozvojom a masovým rozšírením digitálnych technológií a teda aj faktom, že dnes už môže mať digitálny fotoaparát takmer hocikto. Nadobudol som pocit, že dnes technológia predbehla myslenie amatérskych fotografov a tí nemajú priestor na vynaliezanie nových vecí. Panuje doba všeobecného nesústredenia a rozptýlenia, totálna digitalizácia pohltila ľudí a oni na to v mnohých prípadoch doplácajú. Na sociálne siete masovo umiestňujú svoje fotografie, majú menšiu potrebu „fyzicky“ vystavovať, tým strácajú akúsi smerovku vo svojej tvorbe. V amatérskom prostredí je to obzvlášť vidieť. Podľa môjho názoru tam neostalo dostatok tvorivých jedincov, akými boli práve Náhlik a Šulla a touto skutočnosťou trpia súčasné fotokluby. Jedným z príkladov „očarenia“ digitálnym médiom môže byť aj ostrieľaný fotograf Miro Gregor. Svoju pôvodnú kvalitnú a poctivú fotografickú tvorbu obmenil digitálne takým spôsobom, že výsledky sú kvalitatívne veľmi zlé. To bola situácia, kedy mi bolo úprimne ľúto žijúceho klasika slovenskej fotografie.
V rámci amatérskych fotografických hnutí chýba generačná obmena a to prostredie pred pár rokmi ovládli ľudia, ktorí nepochopili ducha doby a ostali v estetickej izolácii. Potrebovali by sme ľudí, akými boli kedysi Vorobjov či Tomík, ktorí by

amatérsku fotografiu pozdvihli a vrátili jej postavenie, ktoré si v slovenskej fotografi zaslúži.

Doc. Mgr. Bohunka Koklesová, PhD.

Narodila sa v roku 1972. V roku 1995 absolvovala štúdium vedy o výtvarnom umení na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 2010 ukončila doktorandské štúdium v programe dejiny umenia, Katedra teórie a dejín umenia, Vysoká škola výtvarných umení. Prednáša dejiny umenia 19. a 20. storočia, špecializuje sa predovšetkým na dejiny a teóriu fotografie. Zaoberá sa tiež problematikou vzťahu politiky a umenia.

Aký je váš pohľad na amatérsku fotografiu a propagandu počas fašistického Slovenského štátu ?

Už počas Slovenského štátu (1939 – 1945) vznikla iniciatíva centralizovať jednotlivé malé fotografické združenia do monopolných združení KSTL (Klub slovenských turistov a lyžiarov). Istou výnimkou bola bratislavská YMCA, ktorá fungovala ďalej, bolo tam centrum vzdelávania, z fotografov bol veľmi aktívny Viliam Malík.
V rámci propagandy počas Slovenského štátu je nutné spomenúť časopis Krásy Slovenska. Bol to kľúčový titul, ktorý posilňoval všetko slovenské, tiahol k vlastivednej fotografii, zaoberal sa slovenskou históriou. Zaujímavosťou bolo, že v tom období sa prestali dovážať československé časopisy, ktoré boli na povolenky a tie udeľovalo Ministerstvo vnútra, úrad propagandy. Regulovali akúkoľvek časopiseckú a novinársku literatúru zo zahraničia, ktorá sa k nám dovážala z Čiech a iných krajín.
Zaujímavým faktom je, že silno národné slovenské témy, ktoré využívala propaganda, boli zároveň prirodzene silno zastúpené v našej amatérskej fotografii a autori išli často v jednej línii s nacionálnou rétorikou fašistického štátu. Amatéri mali tendenciu zaznamenávať tradičné náboženské motívy, zvyky, rituály na vidieku. Mapovali tak odchádzajúci svet nostalgickým spôsobom, čo vyhovovalo propagandistickej štátnej moci.
Na rozdiel od tých slovenských, československé fotografické časopisy na českom území nie sú spájané so štátnou ideológiou. Majú síce tiež vlastivedný charakter, ale je to skôr na obranu toho vlastného proti fašizmu v čase protektorátu.

Časopis Československá fotografia sa začiatkom protektorátu prestáva dovážať na Slovensko a nič ju nenahrádza. Z toho dôvodu chýbajú informácie o výstavách, pričom sporadicky sa čiastkové informácie objavujú v denníku Slovák, kde je možné naraziť na občasné zmienky o celoslovenských výstavách amatérskej fotografie.
Je paradoxom, že práve amatérska fotografia, ktorá by mohla byť slobodnejšia, je konzervatívna a nadväzuje na piktorialistické tradície z konca 19. storočia. Pracuje so silno etnografickými motívmi a inklinuje k národným myšlienkam.
Antonín Dufek uvádza, že tridsiate roky sú pronárodné aj v českej fotografii a dalo by sa povedať, že stupňujúce sa národné cítenie začína byť prítomné v celom európskom priestore.
V tridsiatych a štyridsiatych rokoch, paradoxne, aj oficiálna fotografia má mnohé znaky avantgardy: pohľady z vtáčej perspektívy, diagonály a aj dramaturgia výstavby reportáže, kde sa uplatňoval celok, polocelok. Mohlo sa to ďalej rozvíjať, avšak sa to stoplo.
So vznikom Slovenského štátu sa spájal aj nútený odchod Karola Plicku, keďže bol českej národnosti. Plicka na Slovensku vytvoril silnú tradíciu „krásnoslovenskej" fotografie, ktorej odkaz ostal veľmi citeľný.

Ako vnímate amatérsku fotografiu po nástupe komunistov v päťdesiatych rokoch ?

Obdobie päťdesiatych rokoch sme mapovali výstavou Zaujatí krásou, ktorú sme organizovali v Slovenskej národnej galérii v roku 2013. Čo sa týka senickej fotografie, sústredili sme sa na Jána Náhlika a boli sme sa pozrieť v Senici. Narazili sme však na problém, že sme sa nevedeli dopracovať v dostatočnej miere k jeho archívu a dôkladne ho prebádať. Nevieme presne, kde sa nachádza jeho kompletný archív. Je to takto v mnohých prípadoch, že archívy slovenských fotografov skončia bez povšimnutia niekde v kontajneri. Monografia, ktorá mu vyšla v roku 2008 nebola až tak precízne a dôkladne spracovaná.
V päťdesiatych rokoch v rámci amatérskej aj profesionálnej fotografie na Slovensku, vnímam istú rezignáciu na totalitné prvky a snahu mapovať každodenný život. Objavujú sa humanistické témy, ktoré symbolizujú oddýchnutie si od vojny, ktorá práve skončila. Veľkou témou sa stala fotografia detí. Počas krátkeho obdobia v rokoch 1945 – 1947 je Slovensko otvorenejšie aj čo sa týka prílevu obrazového

materiálu zo zahraničia. Bolo možné dostať sa napríklad aj k britskej tlači, ale po nástupe komunistov vo februári 1948 bolo tomu všetkému zrazu koniec a zatiahla sa opona...

S nástupom komunistov k moci v päťdesiatych rokoch je nastupuje aj silná autocenzúra zo strany fotografov. Avantgardné nadhľady a diagonálne kompozície idú do úzadia, všetko sa vyrovnáva a fotografuje z úrovne človeka. Nástupom komunistov sa vytvára aj diktát z Prahy, kde pražská centrála diriguje Bratislavu a jej pobočku Československej tlačovej kancelárie. Z pražského ústredia sa určuje, aké udalosti sa budú fotografovať, ktorá sa uprednostní a zdokumentuje a akým spôsobom.

Základný rozdiel medzi typom propagandy za Slovenského štátu a za komunistov v päťdesiatych rokoch je ten, že komunisti využívajú fotografickú cenzúru stalinského typu, kde sa retušujú ľudia na fotografiách. Takýto druh cenzúry a retuše Slovenský štát nepoznal. Konkrétna situácia bola taká, že keď prebiehali oslavy Slovenského štátu a osláv sa zúčastnili aj vojnoví invalidi, tí sa cenzurovali, aby nebudili v ľuďoch zlé nálady a negatívne emócie. V pražskej pobočke ČSTK mali špeciálne oddelenie, ktoré retušovalo nevhodné osoby na dôležitých záberoch. Boli to prelomové fotografie, dôležité z pohľadu komunistickej propagandy a nežiaduce osoby boli vyretušované. Mohli to byť aj bývalí vysoko postavení funkcionári, ktorí formovali dejiny, no počas nasledovných politických „monsterprocesoch“ boli odsúdení za vlastizradu, za spolupácu so západnými mocnosťami a pod. ako napríklad Vlado Klementis. Tak sa stali nepohodlnými pre štátnu moc a boli v mnohých prípadoch aj popravení.

Mgr. Michaela Pašteková, PhD.

Narodila sa v roku 1982. Absolvovala štúdium oboru Estetika na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 2005 pôsobí na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde v roku 2011 obhájila dizertačnú prácu s názvom Od fotografie k postfotografii. Relevantnosť dichotómie analógového a digitálneho obrazu na Katedre teórie a dejín umenia. V súčasnosti sa popri publikačnej činnosti venuje aj kurátorským projektom. Vedie semináre z estetiky, filozofie a teórie fotografie. Zaoberá sa estetikou v súčasnej fotografii, vplyvom digitalizácie na fotografiu a postavením fotografického obrazu v kontexte vizuálnych štúdií. Skúma taktiež súčasné tendencie v teórii fotografie.

Aké sú tvoje skúsenosti so súčasnou slovenskou amatérskou fotografiou ?

Z mojich skúseností vnímam amatérskych fotografov skôr ako ľudí, ktorých najviac zaujíma technická stránka fotografie. Často bývajú zacyklení iba v technologickom skúmaní fotografického obrazu. Nezriedka akoby odmietajú študovať iných autorov a nie som si istá, či je to prejav pohodlnosti alebo vzdoru. Zvyknú skĺzavať do ilustračných klišé, fungujú v klasickom žánrovom členení fotografie. Nie je jednoduché im to vyčítať, keďže fotografiu majú ako svoje hobby. Dôležité je smerovať autorov k tomu, aby s fotografiou pracovali a rozmýšľali o nej. Treba ich v amatérskych kluboch viesť k rozvíjaniu schopností vytvárať príbeh vo fotografii, rozmýšľať o kontextoch, v ktorých fotografiu používajú. Takto treba predchádzať tomu, aby vo vizualite nehľadali ľahšie cesty, ktoré sú bez presahu. Samostatnou kapitolou v rámci fotoamatérstva je experiment. Z môjho pohľadu je ho v amatérskej fotografii málo. Častokrát ho autori povrchne chápu ako používanie rôznorodých filtrov pri následnej úprave fotografií a nevnímajú to v kontexte hlbšieho experimentu s médiom fotografie. Potom je to vo výsledku iba formálna vizuálna hra.

Aj v amatérskej fotografii hľadám schémy, ktoré všeobecne fungujú, zaoberám sa súčasnými fenoménmi fotografie. Zaujíma ma, ako sa mení hodnotenie fotografií, na základe akých kritérií. Dalo by sa konštatovať, že dnes má každý pocit, že vie vytvoriť dobrú fotografiu a zároveň je veľmi jednoduché tieto fotografie

„vystavovať“. Už nie v klasických galériách, ale vo virtuálnom priestore, napríklad na instagrame. Je to fenomén dnešnej doby. Ľudia si dávajú pozor, čo zverejňujú, v akom poradí...mnohokrát majú aj dva profily: súkromný a verejný. Odrazu sa každý stáva akýmsi kurátorom. Možno aj existencia instagramu a virtuálnych možností zverejňovať svoje fotografie v konečnom dôsledku znižuje potrebu u mnohých amatérov, najmä u mladých, vstupovať do fotoklubov a nepociťujú potrebu vzdelávania vo fotografii. Je preto dôležité pre existujúce fotokluby, akým je aj Retina, aby nezaspali v čase, aby sledovali dobu a reagovali na moderné fotografické trendy, vzdelávali svojich členov a motivovali tak aj prípadných nových potenciálnych záujemcov o vstup do amatérskeho fotografického klubu.

Retina v časopise Výtvarníctvo, fotografia, film

Dôležitým momentom nielen pre amatérskych fotografov, ale aj pre celú umeleckú obec na Slovensku, je rok 1962, kedy sa dovtedajšia rubrika výtvarníctvo, fotografia, film v časopise Ľudová tvorivosť mení postupne na samostatnú časť a v roku 1963 dochádza aj k založeniu a vydávaniu časopisu Výtvarníctvo, fotografia, film.

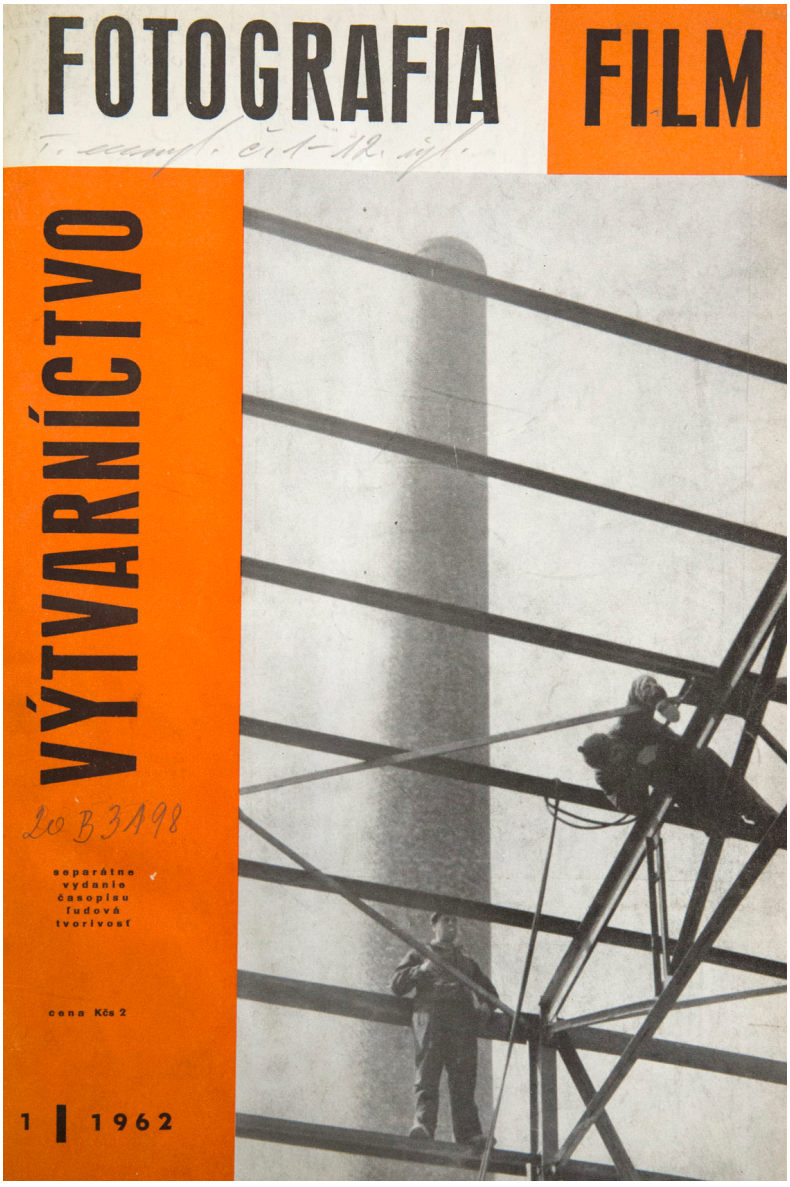

Časopis si získal vysokú popularitu už od začiatku svojho vzniku, a tak sa postupne zvyšovala aj periodicita jeho vydávania. Významnú úlohu pri rozbehu ako aj ďalšom fungovaní časopisu zohrali najmä šéfredaktor Jaroslav Čiljak, Vladimír Vorobjov, Ladislav Noel, Ľudovít Hlaváč, ako aj ďalší. Vznik tohto časopisu dal dovtedy

nebývalý priestor aktívnym fotoamatérom. „Konečne tak vznikla akási pomyselná tribúna, kde mohli domáci fotoamatéri uverejňovať to najlepšie zo svojej tvorby, čo našťastie aj bohato využívali.“ [28] Bola to práve rubrika s názvom „Naša tribúna“, ktorá na niekoľkých stranách poskytla možnosť prezentácie fotografií, pričom bola postupne v danom čísle časopisu tematicky zjednocovaná. Stále sa zvyšujúci sa dopyt a narastajúca popularita medzi fotografickými amatérmi po časopise spôsobil jeho premenu na mesačník už v roku 1967.

Neoddeliteľnou a veľmi populárnou súčasťou časopisu sa stala od roku 1965 rubrika „Veľká fotografická súťaž“, v ktorej boli dve etapy – v prvej hodnotila odborná porota, ktorá taktiež udeľovala hodnotné ceny a v druhej etape hlasovali za fotografie čitatelia časopisu. A to bol skvelý priestor na prezentáciu aj pre talentovaných senických fotografov, ako bol v tom čase Drahotín Šulla, Ján Náhlik či Ladislav Matušovich a ďalší.

Časopis zohral v kontexte vývoja slovenskej amatérskej fotografie veľmi dôležitú úlohu pri hľadaní talentov, ich odhaľovaní, prezentovaní a motivovaní ďalších odhodlaných fotoamatérov. Nezabúdalo sa ani na vzdelávanie v oblasti dejín fotografie, ako aj informovanie o aktuálnom fotografickom dianí na Slovensku a tiež o aktualitách zo zahraničia. „Dá sa z neho utvoriť pomerne objektívny obraz o neprofesionálnej tvorbe na Slovensku v šesťdesiatych rokoch. Šéfredaktor Jaroslav Čiljak významne prispel k vzrastu sebavedomia mladej generácie, k jej orientácii v skutočných estetických hodnotách.“ [29]

V nasledujúcich ukážkach sa pokúsim ilustrovať spôsob, ktorým boli prezentované fotografie od senických autorov, ako aj články a zaujímavosti z oblasti fotografického diania v okrese Senica. Pozorne som preskúmal každé číslo časopisu Výtvarníctvo - fotografia - film, aby som si utvoril obraz, ktorí senickí autori boli ako aktívni, aké fotografie sa vyberali pre uverejnenie, o aké fotografické témy bol záujem, čo v konečnom dôsledku pomáha vytvoriť a doplniť si reálny obraz o dianí nielen s senickej amatérskej fotografii v danej dobe.

[28] Kedrová, Výtvyrníctvo, fotografia, film, 2016, str. 10

[29] Macek, Slovenská fotografia šesťdesiatych rokov, 1990, str. 102

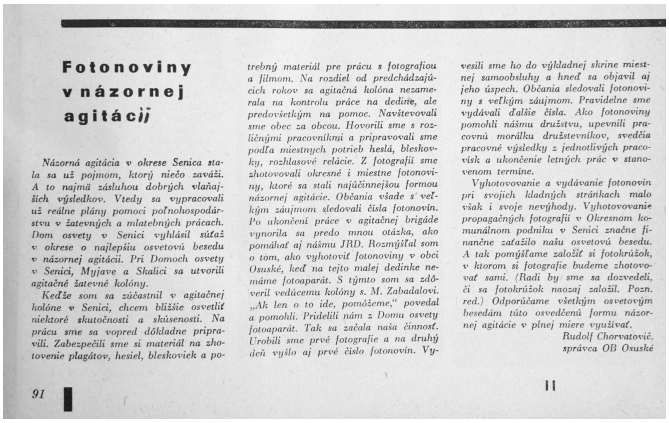

Fotonoviny v názornej agitácii

Názorná agitácia v okrese Senica stala sa už pojmom, ktorý niečo zaváži. A to najmä zásluhou dobrých vlaňajších výsledkov. Vtedy sa vypracovali už reálne plány pomoci poľnohospodárstvu v žatevných a mlatebných prácach. Dom osvety v Senici vyhlásil súťaž v okrese o najlepšiu osvetovú besedu v názornej agitácii. Pri Domoch osvety v Senici, Myjave a Skalici sa utvorili agitačné žatevné kolóny.

Keďže som sa zúčastnil v agitačnej kolóne v Senici, chcem bližšie osvetliť niektoré skutočnosti a skúsenosti. Na prácu sme sa vopred dôkladne pripravili. Zabezpečili sme si materiál na zhotovenie plagátov, hesiel, bleskoviek a potrebný materiál pre prácu s fotografiou a filmom. Na rozdiel od predchádzajúcich rokov sa agitačná kolóna nezamerala na kontrolu práce na dedine, ale predovšetkým na pomoc. Navštevovali sme obec za obcou. Hovorili sme s rozličnými pracovníkmi a pripravovali sme podľa miestnych potrieb heslá, bleskovky, rozhlasové relácie. Z fotografií sme zhotovovali okresné i miestne fotonoviny, ktoré sa stali najúčinnejšou formou názornej agitácie. Občania všade s veľkým záujmom sledovali čísla fotonovín. Po ukončení práce v agitačnej brigáde vynorila sa predo mnou otázka, ako pomáhať aj nášmu JRD. Rozmýšľal som o tom, ako vyhotoviť fotonoviny v obci Osuské, keď na tejto malej dedinke nemáme fotoaparát. S týmto som sa zdôveril vedúcemu kolóny s. M. Zabadalovi. „Ak len o to ide, pomôžeme," povedal a pomohli. Pridelili nám z Domu osvety fotoaparát. Tak sa začala naša činnosť. Urobili sme prvé fotografie a na druhý deň vyšlo aj prvé číslo fotonovín. Vyvesili sme ho do výkladnej skrine miestnej samoobsluhy a hneď sa objavil aj jeho úspech. Občania sledovali fotonoviny s veľkým záujmom. Pravidelne sme vydávali ďalšie čísla. Ako fotonoviny pomohli nášmu družstvu, upevnili pracovnú morálku družstevníkov, svedčia pracovné výsledky z jednotlivých pracovísk a ukončenie letných prác v stanovenom termíne.

Vyhotovovanie a vydávanie fotonovín pri svojich kladných stránkach malo však i svoje nevýhody. Vyhotovovanie propagačných fotografií v Okresnom komunálnom podniku v Senici značne finančne zaťažilo našu osvetovú besedu. A tak pomýšľame založiť si fotokrúžok, v ktorom si fotografie budeme zhotovovať sami. (Radi by sme sa dozvedeli, či sa fotokrúžok naozaj založil. Pozn. red.) Odporúčame všetkým osvetovým besedám túto osvedčenú formu názornej agitácie v plnej miere využívať.

Rudolf Chorvatovič,
správca OB Osuské

91 ▌ 11

Článok z roku 1962 / 2 o využití amatérskej fotografie vo Fotonovinách pre agitáciu v senickom JRD

Fotografia a poľnohospodárstvo

Začneme hádam známou skutočnosťou, že počtom fotoaparátov patríme medzi prvé krajiny sveta. Ak uvážime, že tieto sú ako-tak rovnomerne rozdelené medzi obyvateľstvom, potom iste prekvapí — už menej známa — skutočnosť, že takmer niet fotografií z vidieka, novej dediny, z nášho socialistického poľnohospodárstva (najmä snímok s dobrou výtvarnou úrovňou).

Je to preto, lebo naša nová, socialistická dedina nemá ešte „svojich" autorov. Mnohí amatéri ani dobre nepoznajú novú dedinu — ba nájdu sa aj takí, ktorí by na vidieku radi videli stále len zdroj romantických zátiší, malebných chalúpok s húskami (nejeden si azda aj zanarieka ako miznú slamené strechy!), atď. Ďalšou skutočnosťou je, že vidieckych fotoamatérov je predsa len menej, že ich úroveň nedosahuje ešte dokonalosť amatérov v mestách, tak že neraz zápasia aj s technickými problémami. Ale najhlbšia príčina je v tom, že máme stále ešte málo takých amatérov, ktorí — popri dobrom fotografovaní — dobre ovládajú aj problémy novej socialistickej dediny! Lebo je to tak — ak nepoznáme to, čo hýbe našou dedinou, ak nepoznáme *hlavné úlohy socialistického poľnohospodárstva* a cesty ako aj prostriedky, ktorými máme tieto úlohy splniť, potom ťažko nájdeme hlavné, najvýznamnejšie témy a námety pre naše snímky. Nemožno však v našom príspevku poukázať na všetko, čo je teraz pre ďalší rozvoj rozhodujúce. Preto upozorníme len na zásadné problémy a odporúčame tým, ktorí chcú otázky hlbšie sledovať, aby si pozorne preštudovali materiály z XII. sjazdu KSČ. Najvýznamnejšie úlohy nás čakajú v rastlinnej výrobe, ktorá rozhodne o všetkom ostatnom. Pôjde najmä o skvalitnenie pôdneho fondu — a sú to opatrenia fotogenické — ako napr. melioračné zásahy (odvodňovanie, zavodňovanie, budovanie ochranných hrádzí), zvýšenie využitia chémie (postreky, hnojenie) i zmeny v štruktúre osevných plôch (nové, vysokovýkonné odrody obilnín, nové plodiny atď.). V živočíšnej výrobe bude zase prvoradý boj o zvýšenie úžitkovosti (riešenie problémov krmiva), rozširovanie chovu hydiny, najmä však zvyšovanie efektívnosti chovu (nová organizácia veľkovýroby, nové typy hospodárskych objektov). Prirodzene nové, priam gigantické úlohy poľnohospodárstva nesplnia len tí, čo v ňom doteraz pracujú. Prudko bude narastať príliev nových odborníkov — preto treba venovať osobitnú pozornosť otázkam zvyšovania kvalifikácie, poľnohospodárskemu školstvu, mládeži, ale najmä vzrastajúcej mechanizácii a automatizácii. V podstate *rozhodne nový človek* a na toto treba upriamiť aj pozornosť nášho objektívu predovšetkým! Na prvý pohľad sú tieto riadky pre fotoamatéra málo príťažlivé, ale veríme, že ak ich podrobnejšie rozoberieme v nasledujúcich statiach, nájde si každý v oblasti novej dediny desiatky námetov pre živú, vzrušujúcu a na krásu bohatú fotografiu. K všeobecným problémom patrí iste aj taká otázka, ako je *technika fotografovania v poľnohospodárstve*, o ktorej sa podrobnejšie zmienime vždy v príslušnej kapitolke. Teraz len toľko: pokiaľ ide o fotoaparát, vystačíme s bežnými typmi. Častejšie budeme fotografovať živé zábery, pohyb — a tu sa ukážu výhody tých fotoaparátov, ktoré majú priehľadové hľadáčiky, ktoré sú predsa len pohotovejšie ako matnice. (Naučíme sa ich používať aj na našich flexaretoch!) Prirodzene vo veľkej výhode budú tí, ktorí majú možnosť meniť objektívy, pretože najmä v oblasti portrétu — máme na mysli najmä portrét pracovný — ukážu sa prednosti dlhších ohníska. Prevažná časť snímok bude z plenéra — a bude teda aj dostatok svetla. Využijeme teda filmy so strednou citlivosťou, najčastejšie to bude film s citlivosťou 21° DIN, ktorý umožňuje už aj veľmi krátke osvity a má pritom plné vyhovujúcu zrnitosť. S vyrovnávaním veľkých svetelných kontrastov sa stretneme pomerne málo, takže bežne vystačíme s normálnymi typmi negatívnych vývojok.

Miroslav Vojtek

Snímka Videl dve vojny od dr. Vladimíra Jansíka

Snímka Žatva od Jána Náhlika

15

Článok z roku 1963 / 1 o fotografovaní v poľnohospodárstve od Miroslava Vojteka (spolupracovníka Retiny) s ilustračnou snímkou od Jána Náhlika

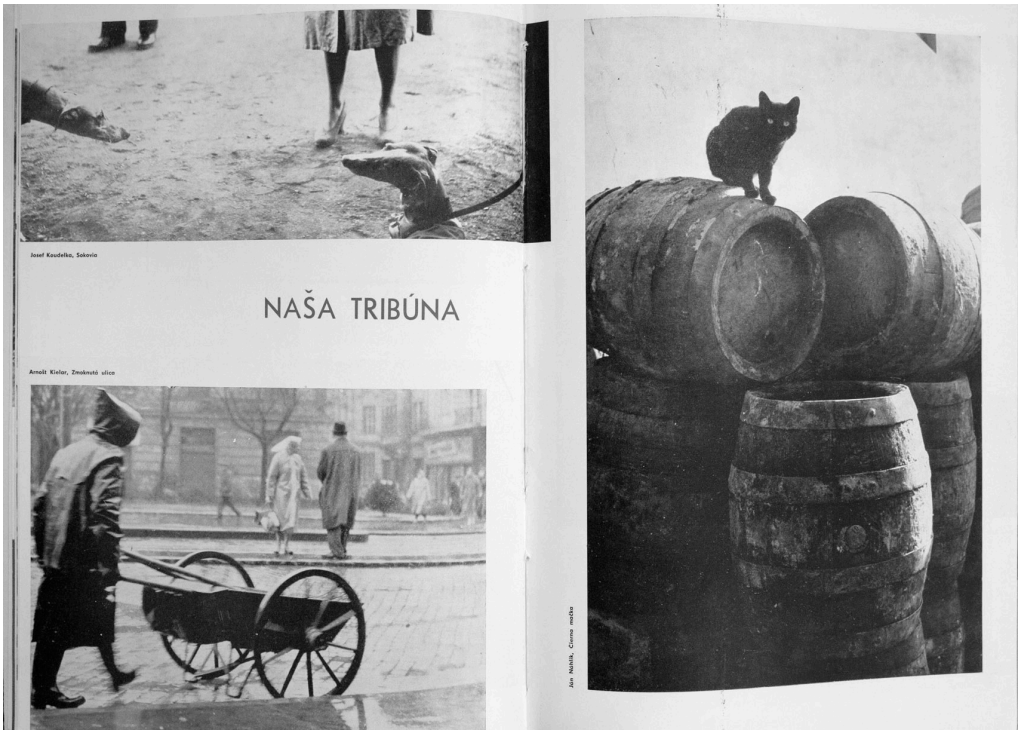

Rubrika Naša tribúna (1964 / 1), vľavo hore Josef Koudelka, napravo Ján Náhlik

Fotosúťaž 1965, František Lauff, Tanečnica

Fotosúťaž, 1965, Ján Náhlik, Melanchólia

Fotosúťaž, 1965, Ladislav Matušovich, Slepé slnko

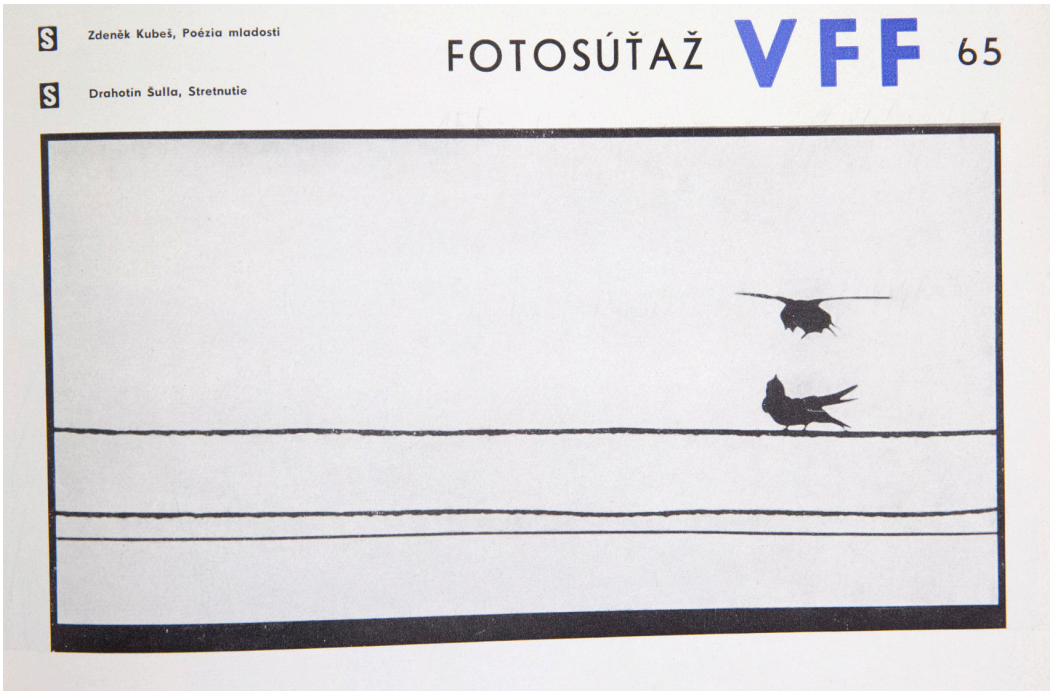

Fotosúťaž, 1965, Drahotín Šulla, Stretnutie

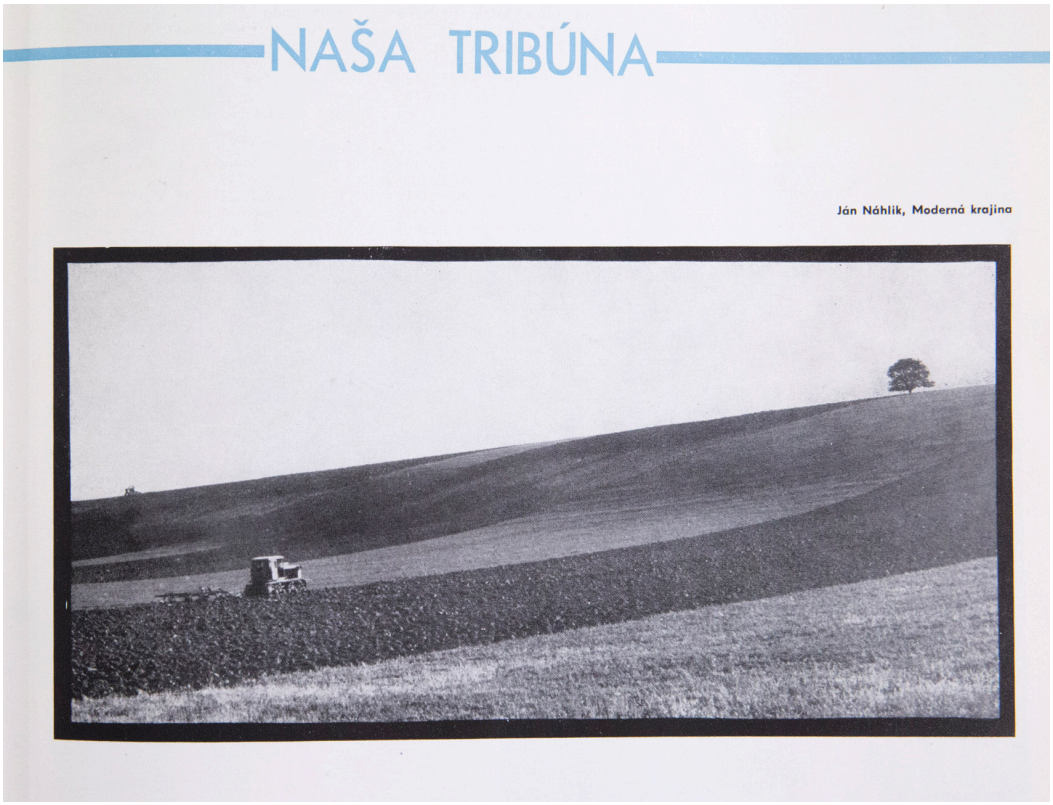

Rubrika Naša tribúna (1965 / 1), Ján Náhlik, Moderná krajina

Fotosúťaž, 1966, Eduard Kukliš, Chata

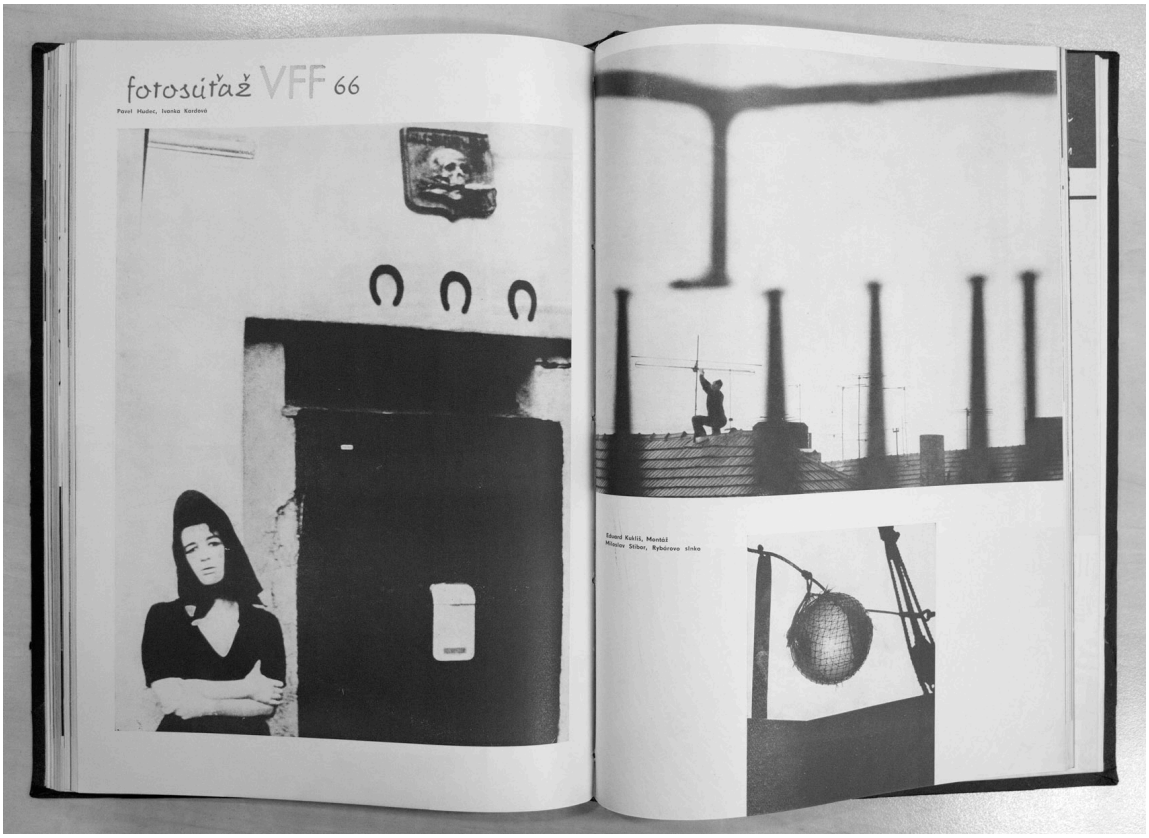

Fotosúťaž, 1966, vpravo hore - Eduard Kukliš, Montáž

Fotosúťaž, 1967, vpravo dole - Viliam Selko, Stopa

Fotosúťaž, 1967, vľavo - Ján Náhlik, Portrét výtvarníka

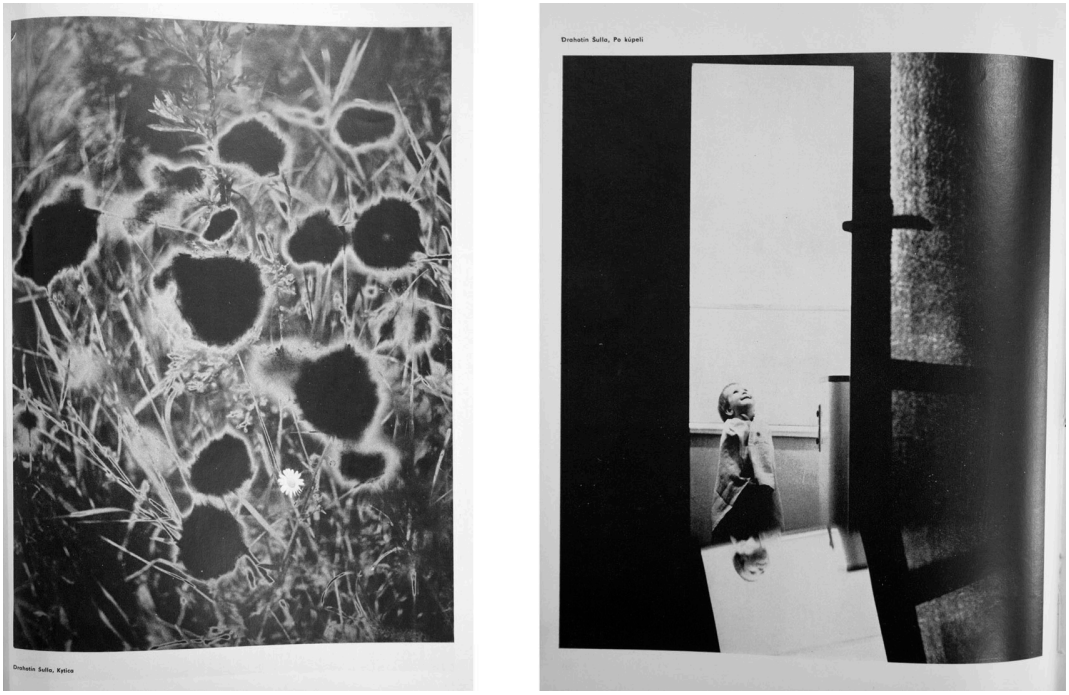

Fotosúťaž, 1967, Drahotín Šulla, Kytica, Po kúpeli

Fotosúťaž, 1967, vpravo hore - Ján Náhlik, Ťažká cesta

FRANTIŠEK LAUFF

Moje stretnutia s Ivanom Horváthom

Článok z roku 1967 / 8 od Františka Lauffa o zakladateľovi Retiny – Ivanovi Horváthovi

ĽUDOVÍT HLAVÁČ

Tri výstavy fotosboru KSTL v Senici nad Myjavou

SENICA 25 rokov

Článok z roku 1967 / 8 od Ľudovíta Hlaváča k 25. výročiu Fotoklubu Retina

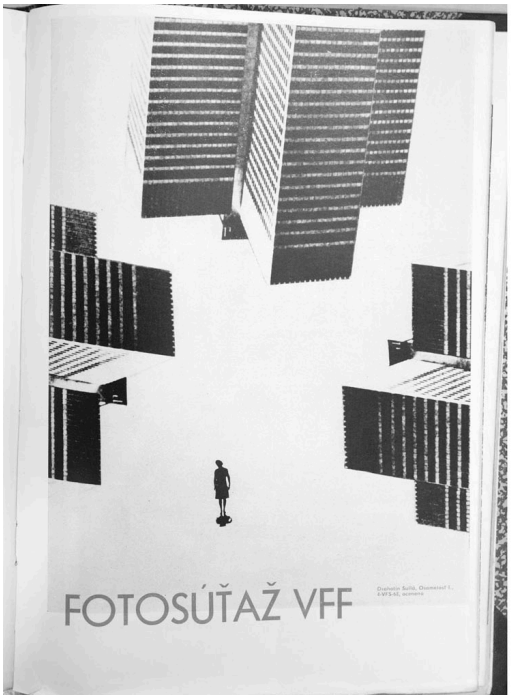

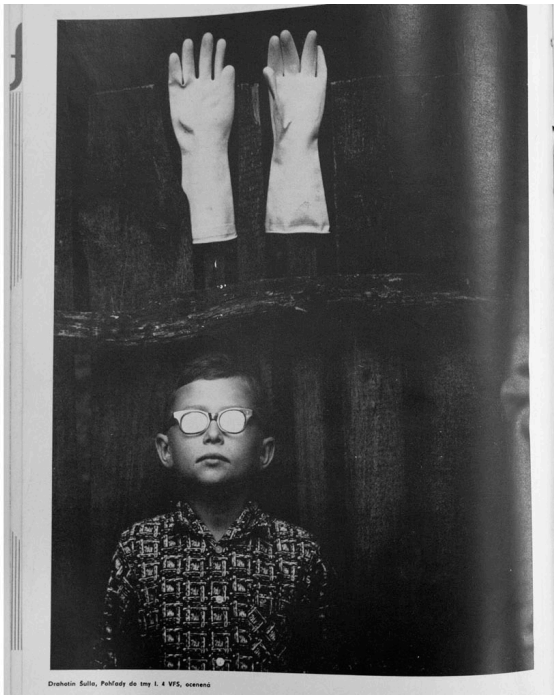

Fotosúťaž, 1968, Drahotín Šulla, obe fotografie

Fotosúťaž, 1968, naľavo – všetky fotografie, Ján Náhlik

Ján Náhlik, Blíženci, 6 VFS VFF, IV. kolo, ocenená

Fotosúťaž, 1970, Ján Náhlik, Blíženci

PAVLAČKA A NÁHLIK

V GALÉRII PROFIL

Ján Náhlik, Hosť do domu...

Eduard Pavlačka, z cyklu A svojmu chlebu...

Dve snímky z cyklu A svojmu chlebu...

112

113

Článok z roku 1970 / 1 o výstave Jána Náhlika a Eduarda Pavlačku

Fotosúťaž, 1971, Drahotín Šulla, obe fotografie

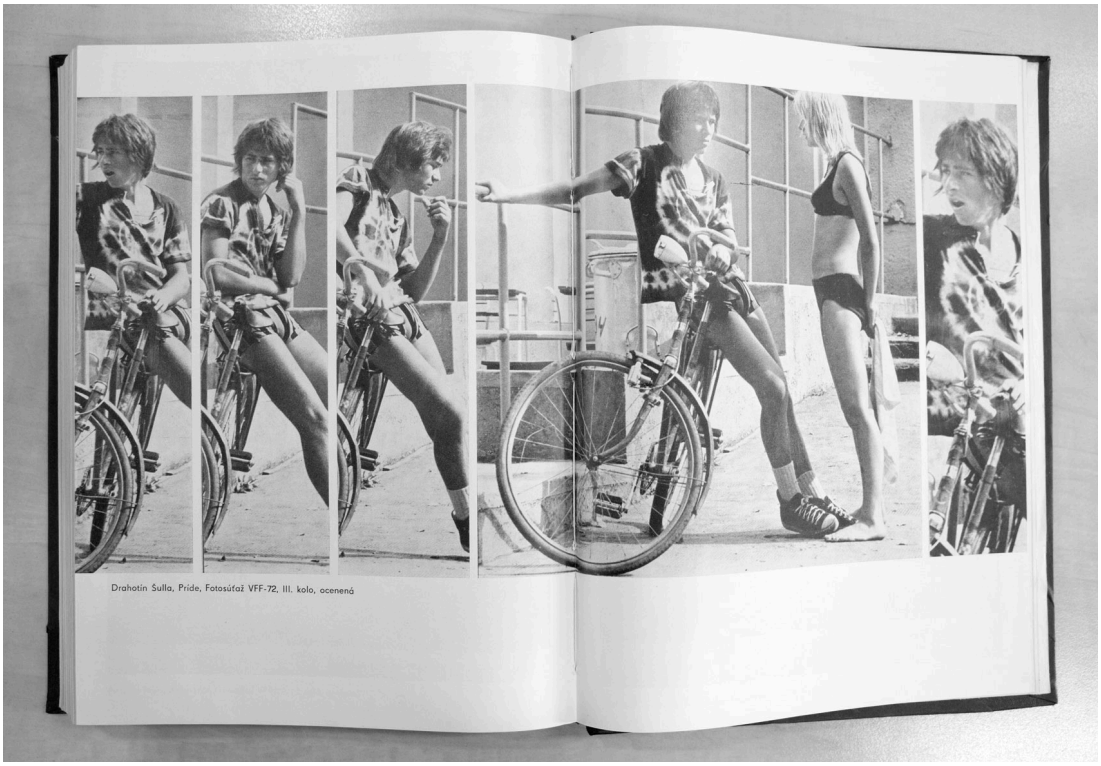

Fotosúťaž, 1972, Drahotín Šulla, Príde, séria fotografií

Fotosúťaž, 1973, Drahotín Šulla, Nie každý deň prichádza múza

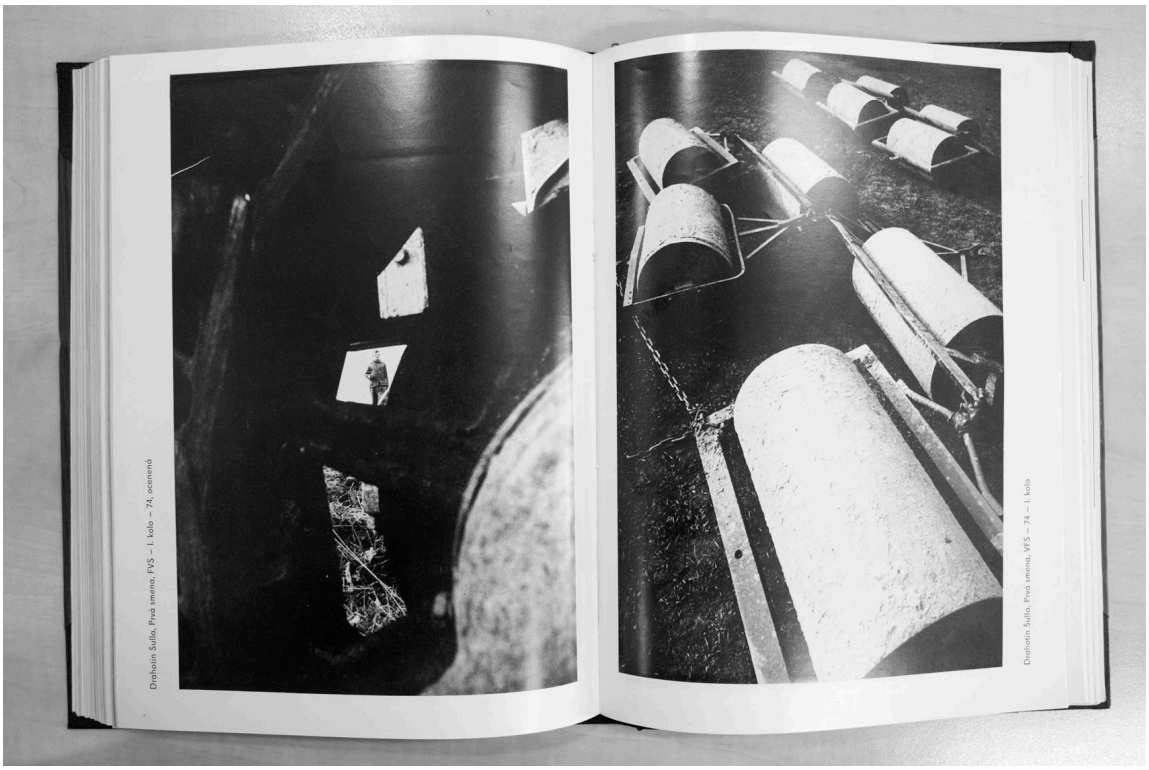

Fotosúťaž, 1974, Drahotín Šulla, Prvá smena

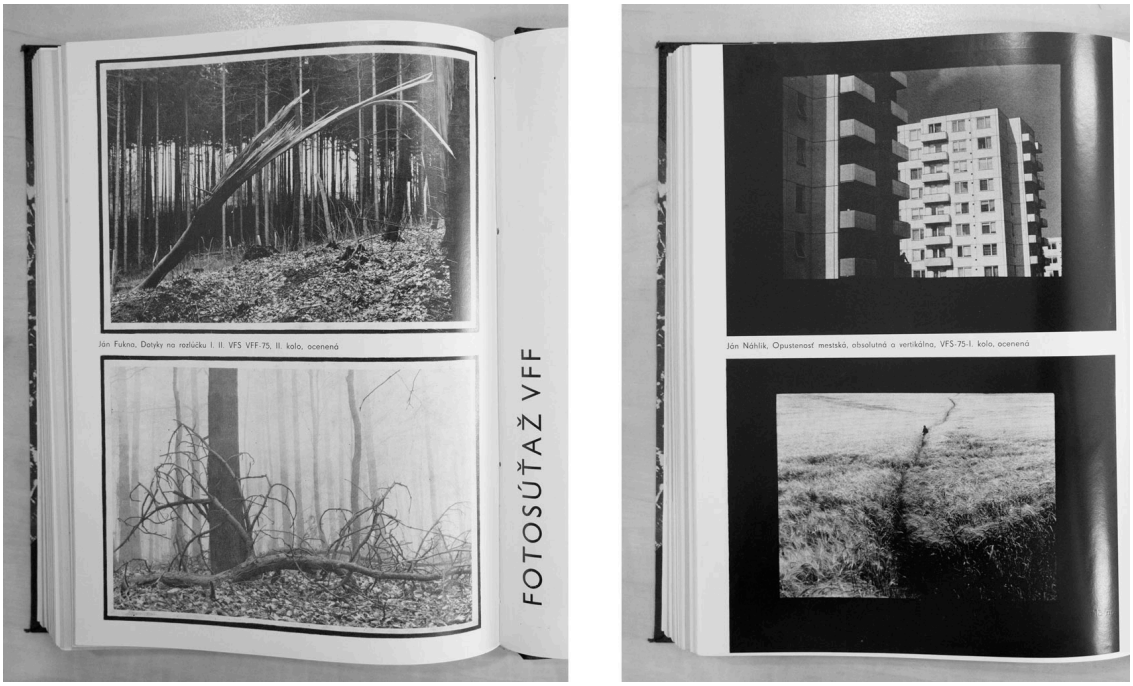

Fotosúťaž, 1975, Ján Fukna (Retina), Dotyky na rozlúčku I., II., Ján Náhlik, Opustenosti – séria fotografií

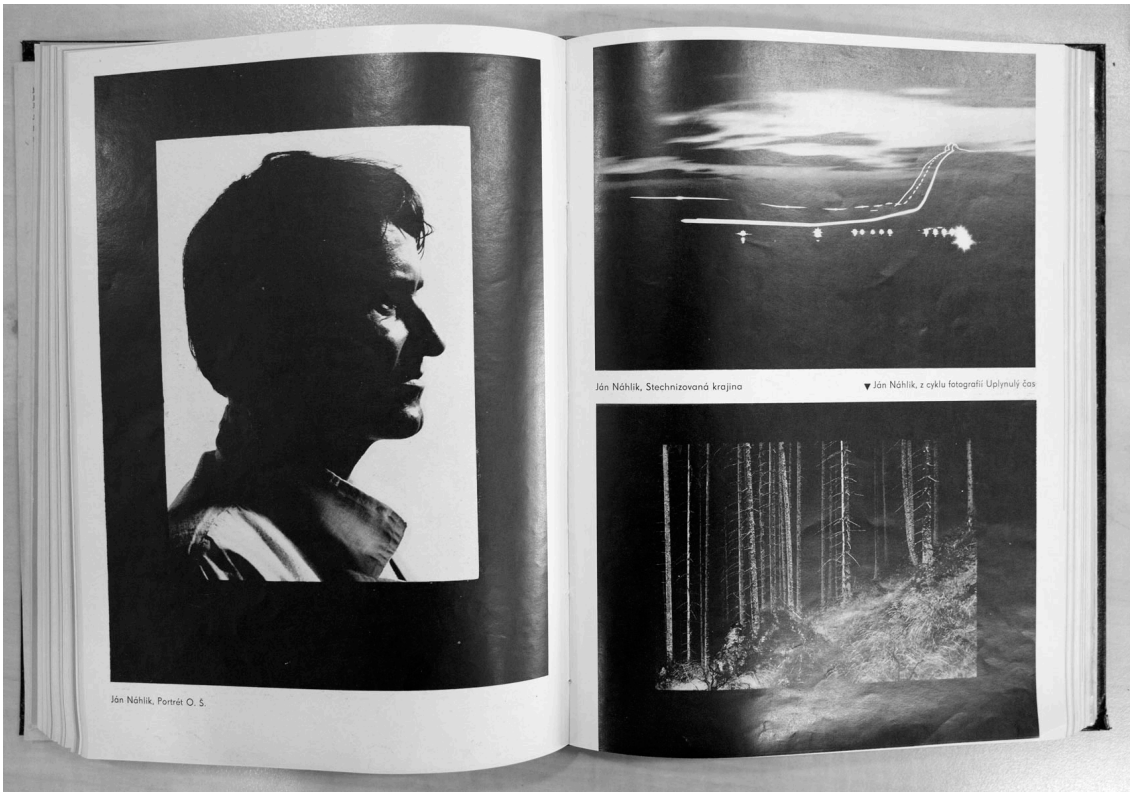

Fotosúťaž, 1975, Ján Náhlik, Portrét O. Š, Stechnizovaná krajina, Uplynulý čas

O FOTOGRAFICKEJ TVORBE JÁNA NÁHLIKA

Ján Náhlik fotografické umenie už takmer od počiatku veku chápe ako jeden z osobných spôsobov vyjadrenia. Jeho fotografie sú vo všeobecnom význame z energie a zápalom kolektívneho života, vstupujú dramaticky jivotného pocitu. Lenže emocionálna fotografickému fantázii nemožno nazvať iba pasívnou ozvenou v autentickosť vzor, v Náhlikovi tvorbu. Tu treba hľadať jeho osobnosť, nazvať so súčasne aj fotografickú osobnosť a súčet, myslieť a vyjadrovať sa, jeho fotografické znalosti, ktoré sa stali univerzálnymi, nemenili však svoj postoj. Hlavné po súčasnému fotografie a odmietol ich snažil sa jej tvorbe. Skúsil sa a snažil sa, vedome stáli v formuje, slávol a fotografický zafarbením okúsiluje organizmus súčasnej fotografie. Po novom sa pozrel po najrôznejšie, no to najzreteľnejšie. Fotografie kvalitu kolúbanie pevnejší na vysokú úroveň, na ktorej nedokáže systém a metódu, nájsť však jeho tvorivo osobnosť v celom svojom objemnom rozsahu. Jeho prekvapuje, ale jeho prekvapenie je skôr v jeho jednotlivých súčastiach a vedenej jeho inštruktáže dostali kúča mnohí odepti, ktorých dokáž, ba v niektorých prípadoch vynikajúce výsledky to už dnes úplnému tělu. Príklad Náhlika ako pedagóga je trvalý a povedal by som tvorivý. Trebo hneď povedať, že nonkonzum nie je možno s fotoaparátom, ale človekom, pre ktorého fotografické umenie je predovšetkým klasom vzťahu k životu, k ľuďom, k ich snaženiu a víziam so ho zachytiť. Hlasi si svoj vklad práve hľadaním, nazývaním zdroja energie na okolitú skutočnosť. Nejm očiam je to skryté. No on svojou premikavosťou pohľadu stráňme v odolenosťami a nedostatkami, ktoré sa prejavujú vo fotografickom zobrazení nie je motivované iba snahou objaviť niečo, ako snahou objaviť hrdé, objaviť pravdu. Jeho tvorba je preto cudzia samoúčelnosť. Citlivá špekulácia a vykonštruovanosť, určená na efekt, ktorá je dnes tak módna v prózy, ľúdej, ale dlouhšiemu fotografii, k realistickému postoju, k námetu, keby veď v živú, v jeho kroku. A on nám ju rád ej spoločnosť a tak sa súčasťou na chvíľočku. Je pretrvávajú hodny vlastných dní na betónové ostrovy.

Náhlik s pohnutím srdcom zadíval sa objektívom na ľudské problémy súčasnosti a v snímkach Rožňáčku v rodnej hrudnej a Šiepec podal o nej v symbolickej rovine silné obrazové svedectvo, v ktorom cítiť nostalgiu, veľa napovedaného. Je to svedectvo až lakonické, ktoré nám na pokoru k našim otcom a matkám a na vážne zamyslenie na ľudskom tele.

Ale aj Náhlikovej tvorby voliel ľudí, ktorí si vyžadujú a nenadeľujú. Všimol si najmä zaujímavé stránky zaľúbenia ľudí do skutočnosti a objavoval pritom súvislosti. Každá postava je konkrétny človek, ale aj fotografický symbol. Človek a krajina v tranzej mieri je zobrazujú ako zákonitosť života ľudí i majiteľov nás všetkých. Autor precíznym zvládnutím atmosféry ústi na hlbšie myšlienky a dokonalosť a svedectvo o medziľudských vzťahoch.

Náhlik, ktorí nie je rohadne remeselný typ, preto vyberá okamihy z plynulého toku času, aby charakterizoval určitú realitu. Vie si vôbec počítu drobných všedných výjavov. Zaujíma sa napríklad o ľudí súčasného jarmoku. Táto reportáž nie je iba reportáž, nejde mu ani o dokumentárnu správu, ale nacosi z originálne videnie a uchopenie krásy, do ktorej sa dokáž vžiť a vystihnúť ju ako málokto iný.

S citom a psychologickým zmyslom sa Náhlik venuje aj portrétnej tvorbe. Portréty ľudí tak ako žijú v tejto jemnom, ktoré v nich je. V nijakom prípade nejde tu o vonkajší efekt. Podľa je dôležitý rad čiernych zmien, zámam, na ktorom sa zachytí pohyb cítu.

Náhlikova tvorba krásu i tragickú prežitok, ktorý je tiež súčasťou autorovou citovému a povahovému naturelu sa prejavuje v kolených a veľmi zaujímavých fotografiách ako sú Srdce na dlani, Kardiogram, Prvá láska, Zrad, Paradoxitá či Samota. Výrazné predovšetkým účelnosť

POKRAČOVANIE NA STR. 277

276

Ján Náhlik, List od dcéry, z cyklu Staci
Ján Náhlik, Na bližom trhu

VÝVOJ FOTOGRAFIE A OBRAZOVÁ ŠTYLIZÁCIA

Jan Anděl, Prichádza 2, fotosúťaž VFF – 1979, IV. kolo, ocenená

277

Drahotín Šulla, Ako sa rodí úsmev, 1970

Fotosúťaž, 1982, Drahotín Šulla, Ako sa rodí úsmev (1970)

40 ROKOV SENICKEJ FOTOGRAFIE

ŠTEFAN TKÁČ

Slovenská odborová rada, Okresné osvetové stredisko Senica a Závodný klub ROH n. p. Slovenský hadváb Senica pod záštitou Zväzu slovenských fotokrúžkov usporiadali pri príležitosti 40. výročia založenia fotokrúžku v Senici výstavu fotografií, ktorá je po každej stránke zaujímavým podujatím.

V osobitnej expozícii Z histórie senickej fotografie boli v stručnom prehľade predstavené práce bývalých i terajších členov senických fotozoskupení počnúc rokom 1942 až po súčasnosť. Druhú časť výstavy tvorili najnovšie fotografie. Bolo to vlastne VI. výstava fotografií členov fotoklubu RETINA.

Štyridsiate výročie jeho trvania nám ukazuje, že národný podnik Slovenský hodváb dáva veľké možnosti a priestor, ktorý sa tu poskytuje pre tvorcov. Ukazuje ako naši pracujúci využívajú svoj voľný čas na vlastnú sebarealizáciu, estetickú kultiváciu a formovanie nového životného slohu. Ukazuje teda zákonitú cestu človeka novej epochy v spoločenstve s inými za poznaním a krásou. Táto činnosť aktivizuje tvorivé sily, vlastné každej ľudskej bytosti a tak výchova k tvorivosti sa stáva dôležitým cieľom výchovy, pretože tvorba stále zvyšuje možnosť obohatiť svet človeka, v ktorom žije. Je to veľký dar zviditeľnenia bežného a všedného v živote. Preto podnet Ing. Eugena Žunku založiť v Senici fotokrúžok mal veľký význam. V súvislosti s tým treba tu spomenúť aj Jána Náhlíka, ktorý pri svojej tichej skromnej veľkosti od samého začiatku existencie fotokrúžku úprimne, zodpovedne a s nadšením pristupoval k jeho vedeniu. Výsledky jeho úsilia nás napĺňajú vrchovatým uspokojením. Hoci sme tu mohli v minulosti stretávať a stretávame sa aj teraz v klube s ľuďmi rôzneho veku, rôznych profesií a povolaní, s ľuďmi rôznych mentalít, hoci ich tvorba je rôznorodá, práve zásluhou Jána Náhlíka, vďaka na piedestále expozície vystupujú ako spojené nádoby, vystupujú ako seberovní. Už táto je veľkou hodnotou, ktorá spája ľudské srdcia a vytvára dobré vzájomné ľudské vzťahy.

Všetci autori, ktorí tu vystavovali, majú svoje občianske povolania. Veľa poznajú a tak vstupujú do umenia ako hotoví, už celí, zrelí ľudia, ktorí až potom sa fotograficky vzdelávajú. Preto nevyslovujú ani štipku odvedeného a sprostredkovaného poznania, nejaký zmes dialekticky sa tváriacich práv a pocitov ničím nezaplatených a nevykúpených. Oni nachádzajú umenie v samom živote, s ktorým sú skrz-naskrz spojení. Pod ideovú klenbu sa im vmestí široká tematická škála: zem i ľúbosť, dojmy i drobné smútky, čas i vlnobitie zmyslového opojenia. Predovšetkým aspevujú silu života v našej spoločnosti. Ich fotografie majú by sa nazvať dobrým sudcom, ktorý zlatší prísahu samému životu. To všetko vyvoláva potrebu hľadať priliehavý tvar, vydať svedectvo o vlastnom vnútornom duchovnom bohatstve, o sebe a skutočnosti, v ktorej a ktorou žije. Dá sa povedať, že autori vystavených prác sa poctivo popasovali so všetkým, čo pôsobilo na ich zmysly a myseľ, čo ovplyvnilo ich vedomie a svedomie. Nie malú prácu odviedli aj pri spracovaní týchto podnetov, pri ich umeleckej transformácii, takže z každého exponátu cítiť ľudský hlas, človeka, ktorý cíti a vníma, dýcha a žije.

Ján Náhlík na svojich tzv. reportážnych záberoch dokazuje, že ak nič iné na tomto svete, tak fotografia umožňuje vstúpiť človeku do času, uchopiť neuchopiteľné, zadržať večne plynúce. Autor sa zmyslami ponára do farieb, vôní, tvarov momentálneho dojmu, pije nečitý, neopakovateľný kalich „práve jestvujúceho". Je to umenie zachytiť okamih prostredníctvom samého okamihu.

Podobne Viliam Selko ulpieva na jedinečnosti okamihov, na torzovitosti chvíľkového zážitku. A tak jeho tvorba stáva sa estetickou službou, nerozlučne spätou s časom. Je to umenie plné pocitov, vzrušení, tepu života.

Dvahotín Šulla s čistým srdcom vstupuje do obrazu, s ohníčkami lásky k človeku, aby zasiahol do hĺbin jednoduchých ľudských duší. Ako autor úprimného sebavyjadrenia má zmysel pre nevšedné metafory a pre pointovanie myšlienky. Okamih a náladu, chvíľu a dojem vynáša z roviny bezprostredného zážitku do roviny meditatívnej, začína tvoriť fikciu. Preto sú jeho obrazy ľudsky múdre a zrelé.

Fakt, že fotografia môže vykročiť za územie osvetľované bežným pohľadom, objavovať neobjavené, vnímať svet v nových súvislostiach, prosto, možnosť dovidieť „za veci" dokazuje aj Ľubomír Jarábek, ktorý zo svojej témy Čaro slnka vyťažil ľudský bohatý obsah.

V tvorbe Stanislava Staneka hovorí mnohohlasnosť skutočnosti. Jeho program zobrazovania našej súčasnosti chápe veľmi široko, ako zobrazovanie všetkého, čím pozitívne žije človek socializmu.

Výtvarné prednosti diel Ľubomíra Tükóra nachádzame v radosti objavovania sveta, v intenzívnom pocite života, vyplývajúcom z voľného zvedavo hravého narábania so skutočnosťou. V dedinských zátišiach objavuje to, čo vnášalo do života pokoj. Stretávame sa u neho aj so spôsobom variačnej tvorby. Motív z obrazov na vode sa objavuje v rôznych vyhotoveniach.

Andrej Gáfrik sa usiluje prostredníctvom fotografie vyjadriť svoj postoj k svetu. Z bežného motívu vychádza vynachádzavá kompozícia a pôsobivé využívanie zvýraznenia čiernobieleho kontrastu.

Zákon pritažlivosti rodnej zeme vtiahol mladého tvorcu Jozefa Kalku do svojej moci. Má rád svoj kraj a línie pahorkov. Klenie oblohy a približuje nás k človeku a k jeho konaniu. Je tu však nové chápanie prírody. Nevnímа kopanice len ako scenériu pre lyrické vyznania, ale ako prostredie človeka, zavše aj ako enklávu, kam sa možno uchýliť z kolobehu života a kde sú korene života.

Táto výstava v tvorivom dialógu obsahovala takmer všetko, čo skutočný život. Od spoločenskej až po intímnu lyriku, od tvorby plnej optimizmu, slnka a o vlasti, o jej krásach, o pracovitých rukách robotníka, o veciach vznešených a jednoduchých, každodenných, jednoducho o všetkom, o čom možno tvoriť fotografie, ktoré si človek rád prezrie, keď chce byť s dobrým umením.

Žena zo Slotery

Ján Náhlik

VÝBER VF

Článok z roku 1983 / 2 o jubileu Retiny

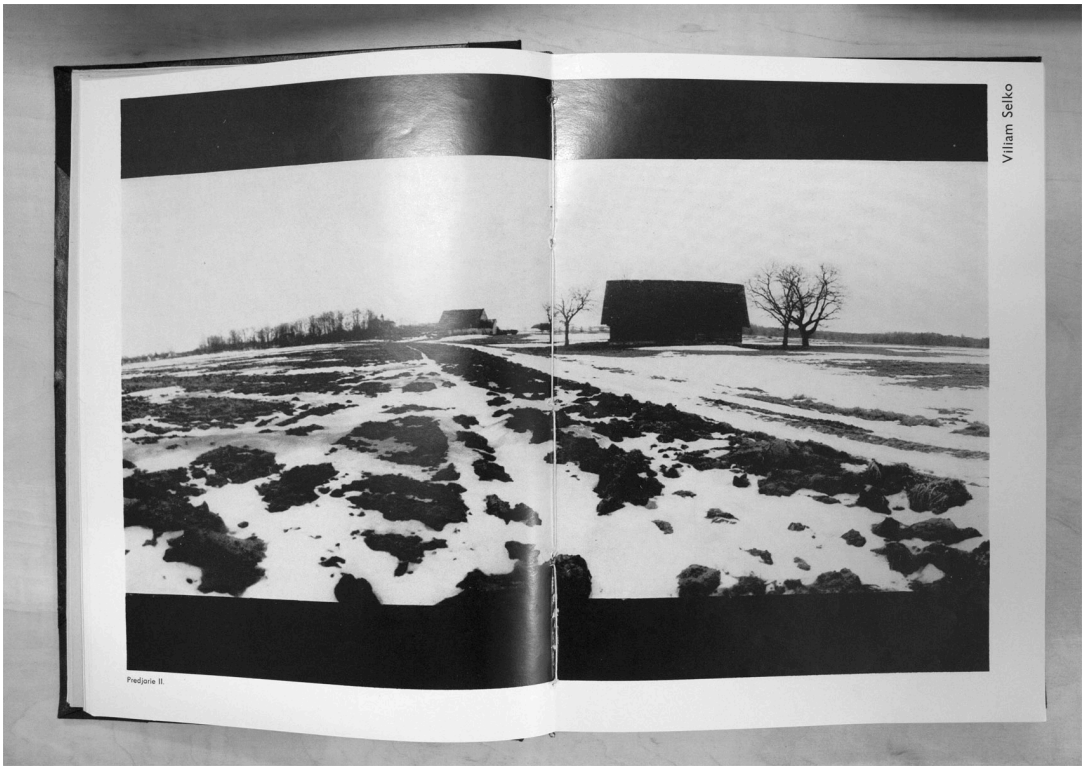

Predjarie II.

Viliam Selko

Fotosúťaž, 1984, Viliam Selko, Predjarie II.

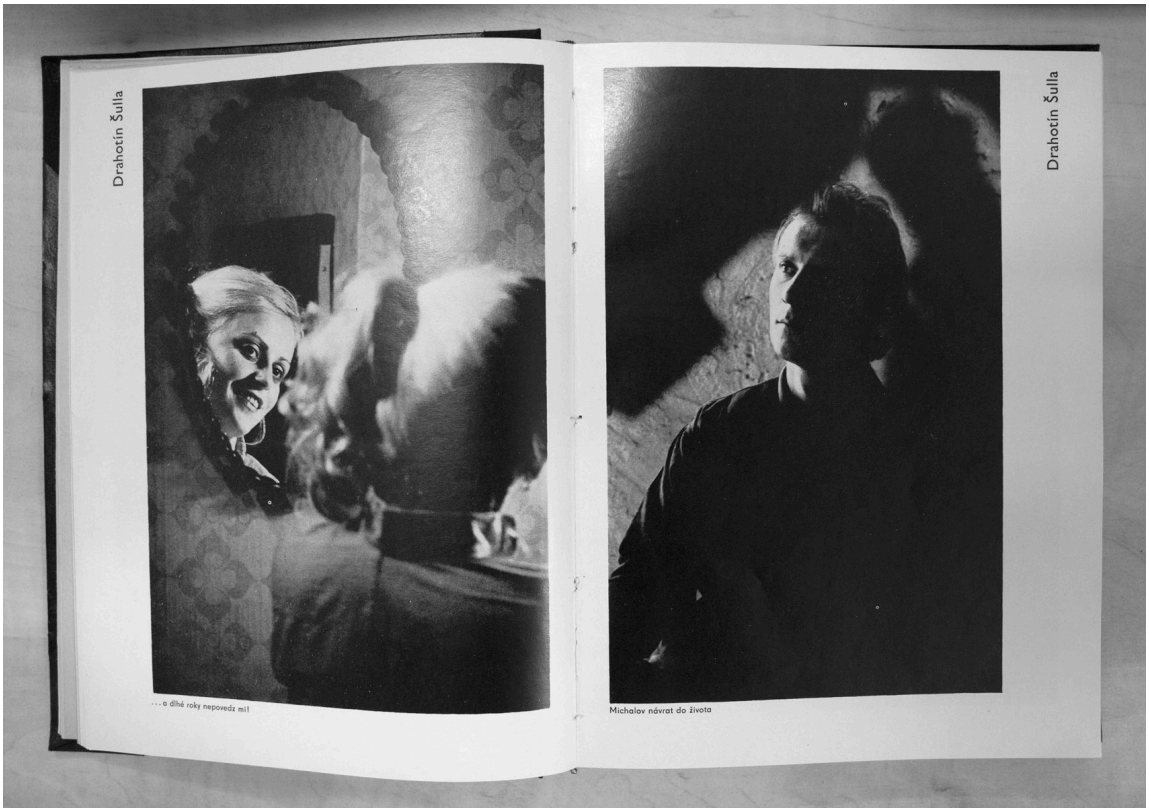

Fotosúťaž, 1984, Drahotín Šulla, ...a dlhé roky nepovedz mi !, Michalov návrat do života

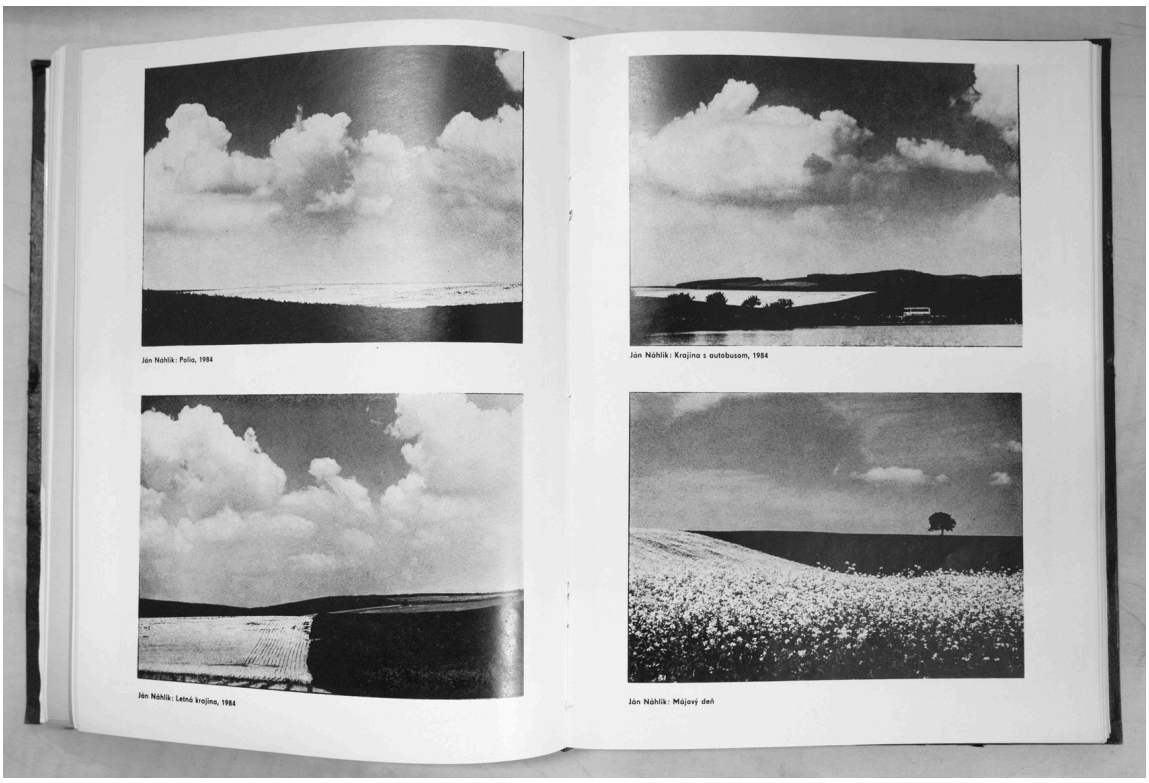

Fotosúťaž, 1984, Ján Náhlik, séria fotografií

RIADKY O FOTOKLUBE RETINA

IVAN KOZÁČEK

Čas neúprosne beží ... Len predvčerom sme spolu so Senčanmi oslavovali 40 rokov založenia ich Fotoklubu RETINA a už sa pripravujeme na 45. výročie. Samozrejme, s veľkou hrdosťou z poctivo vykonávanej fotografickej autorskej a organizačnovýchovnej činnosti. Znova to bude výročie spomienok a bilancie úspechov i menších hriešikov, spomienok na tých, ktorí stáli pri kolíske zrodu, vyorali prvé brázdy tvorivého nadšenia a jeho obrazových výsledkov. Ziaľ, niektorí už nie sú medzi nami. Bude to bilancovanie výsledkov práce tých, čo vydržali a sú stále produktívni, ďalších nasledovníkov strednej i mladšej generácie, ktorá sa pridala a podriadila zákonom klubu, spojila a pridala k tvorivej aktivite v prospech svoj i spoločnosti. Je to neraz „kamenný zákon", orások o to potešiteľnejší, že dokáže usmerňovať záujmovú činnosť a trvalo aktivizovať tvorivé schopnosti, zvyšovať produkciu, esteticky i výtvarne ju usmerňovať pre zvyšovanie umeleckého rastu autora i konzumenta jeho diela ako súčasti kultúrnych hodnôt spoločnosti.

Keď sledujeme výsledky fotografickej tvorby autorov – nielen Senčanov – máme často pocit zvýšti i zvedavosti ako to dokázali a dokazujú, najmä keď si uvedomujeme, že ich fotografické obrazy si často vyžiadali obrovskú námahu, obetavé úsilie v ukracovaní sa o voľný čas, taký potrebný na rekreovanie sa. Vyžiadali si zvýšené tvorivé úsilie, angažované myslenie aj v tom možno zdanlivo bezvýznamnom momente života, možno niekoľkými výsostne dôležitom a rozhodujúcom, premenenom na obraz o existencii človeka a o jeho životnom prostredí. A práve touto schopnosťou sa meria veľkosť autorov či už staršej alebo mladšej generácie.

Keď je už reč o tvorbe senčkej RETINY, pozrime si výsledky najnovšej tvorby jej členov. Tak ako v každom tvorivom fotografickom zoskupení, aj v nej sa každý autor prejavuje špecifickou osobitosťou tvorby. Jeden vyniká v krajinárstve, iný v portréte či reportáži, v zátišiach alebo v inom žánri, najlepšie zodpovedajúcom jeho naturelu a jeho tvorivému úsiliu i angažovanosti. Niekto sa rád pridáva klasiky, iný experimentuje, modernizuje, predbieha. Kolektív však všetkých zladí a spája nitou spoločného úsilia podriadeného spoločnému ideovému cieľu, reprezentujúcemu tvorivú aktivitu zastupeného kolektívu ako súčasti kultúrneho rozvoja spoločnosti.

Spomeňme si na dobrých autorov, ktorí spomedzi nás odišli: Ing. Eugen Zunko, dr. Ivan Horváth, A. Pružinová, E. Juraseková, Fr. Lauff – zakladajúci členovia a prví rozširovači fotokrúžku v Senici. K nim patril a ešte stále úspešne tvorí Janko Náhlík, nositeľ medzinárodného titulu AFIAP, titulu AZSF, držiteľ mnohých medailí, ocenení a uznaní za dlhoročnú úspešnú fotografickú a organizačno-výchovnú činnosť. Tvoril a vychovával, udržiaval kontinuitu v tvorbe i v raste autorov, aby RETINA žila a reprezentovala našu fotografickú kultúru aj v budúcnosti.

Všetci terajší členovia tohto fotoklubu sú členmi Zväzu slovenských fotografov a Drahotín Šulla, AFIAP, AZSF aj členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov a Zväzu slovenských novinárov. A práve on nás ako spoľahlivý pracovník ČSTK často udivuje aj dokonalosťou reportážneho remesla. Ostal aj naďalej členom RETINY, ktorá si ho nielen že prispôsobila, ale mu dala aj základy tohto krásneho umenia. K Náhlikovi a Šullovi treba pričleniť aj Berkovi a Šullovi, V. Solku, L. Manušovičha a ďalších autorov staršej generácie. Novšia ambiciózna generácia Jozef Kalka, Ing. Andrej Gáfrik, E. Jarábek, MUDr. Ľubomír Türök, St. Stanek a J. Hlinovský sa zaoberá cyklami a jednotlivými obrazmi životného reportážneho a kvalitného dokumentárneho fotografovania. Svojsky rieši tvorbou sa títo autori predstavili na ostatnej členskej výstave fotoklubu aj na súťažnej okresnej výstave ZUC. Odvádzajú kvalitnú prácu a oj keď sa v súčasnosti celý kolektív zaoberá viacej živou modernou fotografiou, zdá sa, že ani v budúcnosti sa nevyhnú kvalitnej a precíznej krajinárskej fotografii svojho Záhoria alebo iného krásneho slovenského prírodného zákutia obohateného poľnohospodárskym alebo priemyselným námetom.

Cvičiť a zdokonaľovať sa v širokej žánrovej palete je vždy len na úžitok. Treba zbierať skúsenosti, aby si autor potom postupne sám vyberal a pri rešpektovaní všetkých možností a zákonov tvorby zdokonaľoval to, čo je mu najbližšie, najmilšie a čo je vyjadrením opravdivej podstaty jeho osobnosti. A to v tomto rozsahu, aby sa jeho autorské dielo rovnako pravdivo a zaujímavo vedeli prihovoriť čo najširšiemu okruhu divákov.

Senčanov čaká vždy dostatok práce a tvorivého nadšenia, najmä ak majú súperiť na výstavách ZUC, ak majú reprezentovať v súboji 8 okresov moravskoslovenského pomedzia, na celoštátnych prehliadkach krajských súborov, na vrcholných súťažných výstavách ZSF, na členskej výstave i na ďalších domácich i medzinárodných podujatiach. A to je obrovské množstvo vynaloženého úsilia, najmä ak sa práca berie seriózne a do dôsledkov. Senčania to vedia. Dokazujú to ich úspechy takmer na všetkých podujatiach.

Vierka

JOZEF KALKA

VFF 13

Článok z roku 1986 / 1 o Retine

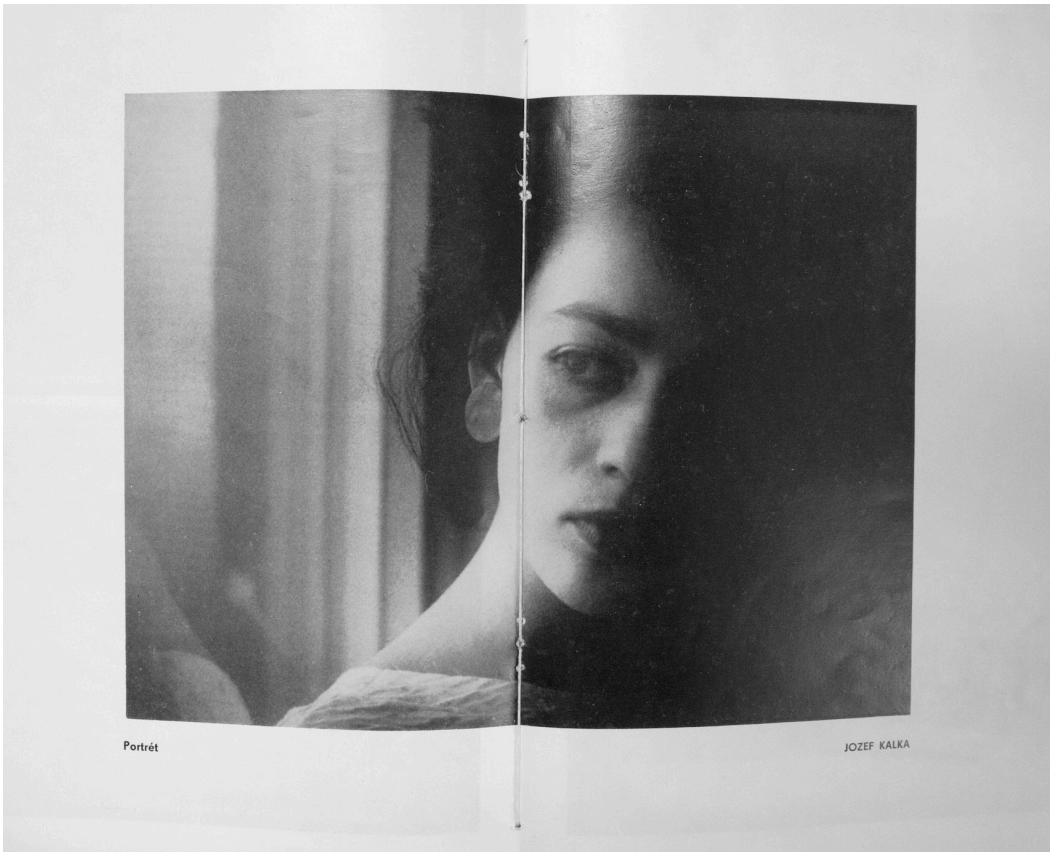

Portrét

JOZEF KALKA

Fotosúťaž, 1987, Jozef Kalka, Portrét

Fotosúťaž, 1989, Jozef Kalka, Kopanice – séria fotografií

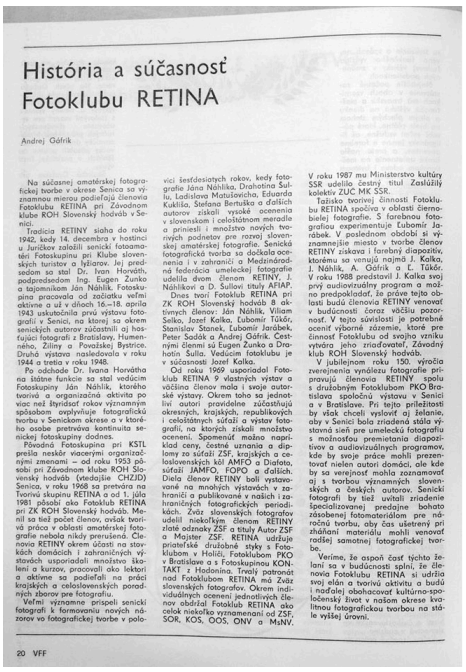

História a súčasnosť
Fotoklubu RETINA

Andrej Gáfrik

Na súčasnej amatérskej fotografickej tvorbe v okrese Senica sa významnou mierou podieľajú členovia Fotoklubu RETINA pri Závodnom klube ROH Slovenský hodváb v Senici.

Tradícia RETINY siaha do roku 1942, kedy 14. decembra v hostinci u Juríčkov založili senickí fotoamatéri Fotoskupinu pri Klube slovenských turistov a lyžiarov. Jej predsedom sa stal Dr. Ivan Horváth, podpredsedom Ing. Eugen Zunka a tajomníkom Ján Náhlík. Fotoskupina pracovala od začiatku veľmi aktívne a už v dňoch 16.–18. apríla 1943 uskutočnila prvú výstavu fotografií v Senici, na ktorej sa okrem senických autorov zúčastnili aj hasfujúci fotografi z Bratislavy, Humenného, Žiliny a Považskej Bystrice. Druhá výstava nasledovala v roku 1944 a tretia v roku 1948.

Po odchode Dr. Ivana Horvátha na štátne funkcie sa stal vedúcim Fotoskupiny Ján Náhlík, ktorého tvorivá a organizačná aktivita po viac než štyridsať rokov významným spôsobom ovplyvňuje fotografickú tvorbu v Senickom okrese a v ktorého osobe pretrváva kontinuita senickej fotoskupiny dodnes.

Pôvodná Fotoskupina pri KSTL prešla neskôr viacerými organizačnými zmenami – od roku 1953 pôsobí pri Závodnom klube ROH Slovenský hodváb (predtým CHZJD) Senica, v roku 1968 sa premenuje na Tvorivú skupinu RETINA a od 1. júla 1981 pôsobí ako Fotoklub RETINA pri ZK ROH Slovenský hodváb. Menil sa tiež počet členov, ovšak tvorivá práca v oblasti amatérskej fotografie nebola nikdy prerušená. Členovia RETINY okrem účasti na stovkách domácich i zahraničných výstavách usporiadali množstvo školení a kurzov, pracovali ako lektori a aktívne sa podieľali na práci krajských a celoslovenských poradných zborov pre fotografiu.

Veľmi významne prispeli senickí fotografi k formovaniu nových názorov vo fotografickej tvorbe v polovici šesťdesiatych rokov, kedy fotografia Jána Náhlíka, Drahotína Šullu, Ladislava Matulovicha, Eduarda Kuklišu, Štefana Bertuška a ďalších autorov získali vysoké ocenenia v slovenskom i celoštátnom meradle a priniesli i množstvo nových tvorivých podnetov pre rozvoj slovenskej amatérskej fotografie. Senická fotografická tvorba sa dočkala ocenenia i v zahraničí a Medzinárodná federácia umeleckej fotografie udelila dvom členom RETINY, J. Náhlíkovi a D. Šullovi tituly AFIAP.

Dnes tvorí Fotoklub RETINA pri ZK ROH Slovenský hodváb 8 aktívnych členov: Ján Náhlík, Viliam Selko, Jozef Kalka, Ľubomír Túkár, Stanislav Stanek, Ľubomír Jarábek, Peter Sadák a Andrej Gáfrik. Cestnými členmi sú Eugen Zunka a Drahotín Šulla. Vedúcim fotoklubu je v súčasnosti Jozef Kalka.

Od roku 1969 usporiadal Fotoklub RETINA 9 vlastných výstav a väčšina členov mala i svoje autorské výstavy. Okrem toho sa jednotliví autori pravidelne zúčastňujú okresných, krajských, republikových i celoštátnych súťaží a výstav fotografií, na ktorých získali množstvo ocenení. Spomenúť možno napríklad ceny, čestné uznania a diplomy zo súťaží ZSF, krajských a celoslovenských kôl AMFO a Diafoto, súťaží JAMFO, FOPO a ďalších. Diela členov RETINY boli vystavované na mnohých výstavách v zahraničí a publikované v našich i zahraničných fotografických periodikách. Zväz slovenských fotografov udelil niekoľkým členom RETINY zlaté odznaky ZSF a tituly Autor ZSF a Majster ZSF. RETINA udržuje priateľské družobné styky s Fotoklubom v Holíči, Fotoklubom PKO v Bratislave a s Fotoskupinou KONTAKT z Hodonína. Trvalý patronát nad Fotoklubom RETINA má Zväz slovenských fotografov. Okrem individuálnych ocenení jednotlivých členov obdržal Fotoklub RETINA ako celok niekoľko vyznamenaní od ZSF, SOR, KOS, OOS, ONV a MsNV.

V roku 1987 mu Ministerstvo kultúry SSR udelilo Čestný titul Zasluhujúci kolektív ZUČ MK SSR.

Tvorivej činnosti Fotoklubu RETINA spočíva v oblasti čiernobielej fotografie. S farebnou fotografiou experimentuje Ľubomír Jarábek. V poslednom období si významnejšie miesto v tvorbe členov RETINY získavajú i farebný diapozitív, ktorému sa venujú najmä J. Kalka, J. Náhlík, A. Gáfrik a Ľ. Túkár. V roku 1988 predstaví J. Kalka svoj prvý audiovizuálny program a možno predpokladať, že práve tejto oblasti budú členovia RETINY venovať v budúcnosti čoraz väčšiu pozornosť. V tejto súvislosti je potrebné oceniť výborné zázemie, ktoré pre činnosť Fotoklubu od svojho vzniku vytvára jeho zriaďovateľ, Závodný klub ROH Slovenský hodváb.

V jubilejnom roku 150. výročia zverejnenia vynálezu fotografie pripravujú členovia RETINY spolu s družobným Fotoklubom PKO Bratislava spoločnú výstavu v Senici a v Bratislave. Pri tejto príležitosti by však chceli vysloviť aj želanie, aby v Senici bola zriadená stála výstavná sieň pre umeleckú fotografiu s možnosťou premietania diapozitívov a audiovizuálnych programov, kde by svoje práce mohli prezentovať nielen autori domáci, ale kde by sa verejnosť mohla zoznamovať aj s tvorbou významných slovenských a českých autorov. Senickí fotografi by tiež uvítali zriadenie špecializovanej predajne bohatou zásobenej fotomateriálom pre náročnú tvorbu, aby čas ušetrený pri zháňaní materiálu mohli venovať radšej samotnej fotografickej tvorbe.

Veríme, že aspoň časť týchto želaní sa v budúcnosti splní, že členovia Fotoklubu RETINA si udržia svoj elán a tvorivú aktivitu a budú i naďalej obohacovať kultúrno-spoločenský život v našom okrese kvalitnou fotografickou tvorbou na stále vyššej úrovni.

20 VFF

Článok o Retine z roku 1989 / 12, fotografia vpravo hore – Andrej Gáfrik, Rýchlosť, Fotosúťaž 1989

JÁN NÁHLIK a fotografia

Ladislav Noel

Pravidlá hry činnosti v mozaike práce kolektívu vždy predpokladajú disciplínu konania jednotlivca. Je to v záujme spoločného úspechu a cieľov, ktoré v tejto mozaike trvajú. Zákon života nám však pripomína, že jednotlivec, ako súčasť celku má vlastné pulzovanie, myslenie, aktivitu, predstavy, názory a záujmy, ktoré ho charakterizujú. Tie majú svoje nivó, krivku rastu, produkciu a napokon aj ukončenie. Pripomína mi to aj dielo a život J. Náhlika, ktorý vždy disciplinovane vytváral hodnoty v kolektíve, ale súčasne v ňom bol svojou osobnosťou výrazného eticko-estetického profilu.

J. Náhlik sa narodil v Ružomberku r. 1922 a pracovne v ekonomickom zameraní pôsobil pol storočia v Senici nad Myjavou. Bol mi priateľom od mladosti, spolužiak na odbornej škole v Bratislave, s ktorým sme spolu študovali, prežívali mladistvé sny a optimisticky sme pozerali na životný program. Sčasti ma inšpiroval aj k zameraniu na fotografiu, keď som obdivoval jeho fotoamatérske začiatky už od r. 1940. Pomerne rýchle po vstupe do amatérskeho života v Senici, čím si život vyvažoval a citove obohacoval cez obrazovú tvorbu. Čoskoro obsielal výstavy a aktivizoval túto ušľachtilú záľubu vo svojom prostredí a širšom okruhu. Čerpal a šíril fotografické poznatky, získaval úspechy a sympatie, pomáhal iným. To bolo programom celého jeho života, ako čistý obdiv všetkého ušľachtilého a krásneho okolo neho, či v ľuďoch alebo v prírode. Tieto ľudské hodnoty tvorili taktiež škálu jeho tém a motívov fotografickej obrazovej tvorby. Zapojil sa organizačne a výchovne pri zrode nášho fotoamatérskeho hnutia a výrazne sa ďalej podieľal na jeho zrení, predovšetkým subjektívnou invenčnou tvorbou. Zobrazovaním inšpiroval autorské kolektívy a radami skúsenejšieho profiloval aj diela a názory ďalších záujemcov. Rad výstav, najmä stupňov súťaže ZUČ poskytoval J. Náhlikovi čelné ocenenia a uznania. Zúčastnil sa viac než 400 výstav a súťaží vrátane medzinárodných a zahraničných.

Jeho bohaté dielo potvrdzuje, že dôsledne ovládal fotografickú techniku a procesy, ako základ remesla a tvorby. Vo svojich obrazoch myšlienkového a filozoficko-estetického náboja uplatňoval v jemu vlastnej exaktnosti bohatý rad výrazových prvkov fotografickej reči. S poetickým obdivom sa vedel postaviť k portrétu jednoduchého človeka, ako aj k téme jeho práce. Rovnako vystihol ducha prírodných výsekov a javov, techniky i architektúry, a to bez fráz a pátosu. Jeho obrazy nepredstierali, boli čestné, úprimné a tým presvedčivo účinné.

Vyšiel z prísnej fotografickej školy renomovaných odborníkov doma, na Slovensku, i v zahraničí ako učenlivý pozorovateľ a žiak. Opieral sa o štádium čistého obrazu, bez špekulácií pri zväčšovaní a bez potreby retuše. Rozvinul sa však aj ďalej ako odborník v špeciálnych technikách a obrazových skratkách k podnetom pre teoretikov aj divákov. Vedel sledovať tvorbu iných, ale nenapodoboval. Viac prehodnocoval a analyzoval prostriedky tejto tvorby a ich účinok. Tak v jeho obrazoch sú vždy prvky nové, nápadité, priliehavé a autorsky vlastné. Svoje vytríbené obrazové videnie dôsledne uplatňoval cez ušľachtilé osvetlenie motívu, vystihované v realite, ale aj v témach programove aranžovaných a režírovaných, takže nás udivujú jemnosti odtieňov účinku obrazov. Tak vedel majstrovsky narábať aj s voľbou bodu snímania a ďalšími tvárnymi prvkami od ostrosti po neostrosť v čiernobielom podaní, aj vo farbe. Ak sme doteraz jeho životnému dielu nevenovali dostatok pozornosti v záujme jeho hlbšieho poznania a pochopenia, najmä cez dialóg s autorom, je na to už neskoro. Premieta sa mi obraz jeho tváre v mnohých spomienkach a príhodách a udalostiach uplynulých rokov. Bol príjemným i žartovným, ale rozvážnym a spoľahlivým, verným druhom a spolupracovníkom.

Náhlikove fotografické dielo pre divákov a ďalších odborníkov je vysokou školou zobrazovania. Aby sa bilančne plne zhodnotilo, žiada si výber pre retrospektívnu výstavu na jej zverejnenie a vydanie dôstojnej monografie jeho 100–150 vrchodných prác, ktoré boli nad nivóm doby a vývoja. Je potrebné pripomenúť, že v tvorbe mal zázemie vzácneho pochopenia v rodinnom kruhu od rodičov a manželky, tiež potomkov. Napokon aj oficiálne získal titul EFIAP a zaslúžilý pracovník kultúry za svoje hodnotné dielo.

Ján Náhlik nám odišiel (24. augusta 1989) akosi predčasne a neočakávane. Trocha nás prekvapil a zaskočil, keď mal ešte rad predsavzatí a ďalších pracovných plánov. Tak nám hodnotenie diela v jeho vrcholení zrenia v jeho prípade akosi uniklo. Jeho naskutku bohatá obrazová tvorba i názory budú pre nás všetkých ešte dlho inšpirujúcimi podnetmi k ich analýze a pochopeniu. Tak nám ďalšie roky zostane v živej pamäti jeho obraz ako vzor príjemného a láskavého človeka, i citlivého tvorcu.

Článok z roku 1990 / 2, Ladislav Noel ho venoval zosnulému Jánovi Náhlikovi, je to zároveň posledná zmienka o fotoklube Retina v časopise Výtvarníctvo, fotografia, film

VÝTVARNÍCTVO
fotografia
FILM
3 · 1963
VÝTVARNÍCTVO
fotografia
FILM
1 · 1964
VÝTVARNÍCTVO
fotografia
FILM
VÝTVARNÍCTVO
fotografia
FILM
VÝTVARNÍCTVO fotografia FILM
ČLOVEK, MÁM ŤA RÁD
fotografia
VÝTVARNÍCTVO
fotografia
FILM
12·70
výtvarníctvo
fotografia
film

Titulky VFF

Časopis Výtvarníctvo, fotografia, film (VFF) bol v čase svojej existencie výpovednou ukážkou toho, aké miesto mala Retina a jej autori v rámci slovenskej amatérskej fotografie. Zo širšieho pohľadu - šesťdesiate roky boli veľmi plodným a intenzívnym obdobím z pohľadu diania v slovenskej kultúre a prejavilo sa to aj v záujme a kreativite senickým fotoamatérov pri publikovaní vo VFF.

Najviac aktívni boli Šulla, Náhlik, ktorý bol aj členom redakčnej rady. Ale neostalo len pri týchto autoroch. Publikované boli tiež fotografie Ladislava Matušovicha, Františka Lauffa, Eduarda Kukliša či Viliama Selka. A nešlo len o fotografie, ale aj o články a príspevky týkajúce sa histórie a diania v senickej fotoamatérskej fotografii. Šesťdesiate roky sú zároveň vrcholným obdobím Šullovej tvorby, čo sa prejavuje aj v rozmanitosti fotografických námetov a spôsobov ich spracovania zo strany autora. V danom období prebehli v slovenskej amatérskej fotografii niektoré „módne trendy“, ako napríklad solarizácia, ktorú používal aj Šulla a následne sa tieto fotografie publikovali vo VFF (Kytica, 1967). Veľmi zreteľný je aj odkaz „modernej krajiny“ Jána Náhlika. Jeho vnímanie krajiny s modernými civilizačnými prvkami zaujalo a inšpirovalo mnoho iných autorov, medzi nimi aj tých z Retiny: Viliama Selka, Drahotína Šullu či Jozefa Kalku. Začiatkom sedemdesiatych rokov sa vo VFF publikujú niektoré zo Šullových sekvencií a sérií fotografií, ktorými výraznejšie vstúpil do povedomia slovenskej fotografie (Príde, 1970, Nie každý deň prichádza múza, 1973). Ďalej pokračuje uverejňovanie Náhlikových fotografií modernej krajiny a pokleslo uverejňovanie ďalších ďalších autorov z Retiny, ktorí boli aktívni ešte v šesťdesiatych rokoch. V osemdesiatych rokoch sa na scéne VFF objavuje Jozef Kalka, ktorého najviac zviditeľnil čiernobiely dokumentárny súbor Kopanice. Koncom osemdesiatych rokov nastávajú v Retine výrazné zmeny – Ján Náhlik v roku 1987 odchádza z funkcie predsedu Fotoklubu Retina a tohto postu sa ujíma práve Jozef Kalka. V roku 1989 zomiera Ján Náhlik – jedna z najvýraznejších osobností Retiny. To je akoby aj predznamenaním komplikovaných časov, ktoré čakajú Retinu v deväťdesiatych rokoch. V roku 1990 Ladislav Noel uverejňuje článok o Jánovi Náhlikovi, kde pripomína dôležitosť jeho fotografického odkazu. Je to zároveň aj posledná zmienka o Retine vo VFF. V roku 1992 časopis Výtvarníctvo, fotografia, film prestáva vychádzať.

Autori Retiny, ktorí sú zastúpení v zbierkach Slovenskej národnej galérie

Eugen Žunko (1905-1990)

Cigánka, 1936

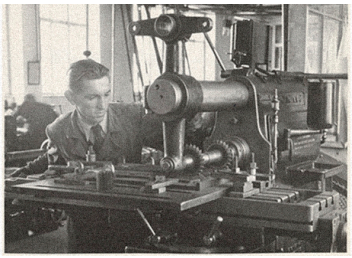

Pri novom stroji, 1938

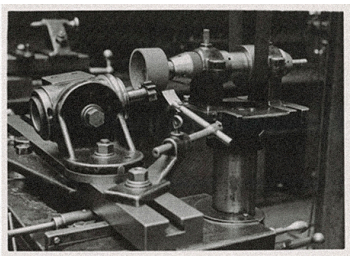

Brúska v učňovskej škole, 1938

Na hodoch I., 1938

Na hodoch II., 1938

Na Dunaji, 1941

Rybársky čln na Dunaji, 1941

František Lauff (1915-2003)

Slečny v električke, 1958

Slavín, 1958

Stopy, 1964

Mníšky, 1950 - 1968

Ladislav Matušovich (1923-1998)

Dvojčatá, 1969

V starej dielni, 1966

Ján Náhlik (1922-1989)

Ťažká cesta, 1966

Veterán, 1967

A predsa netočí, 1968

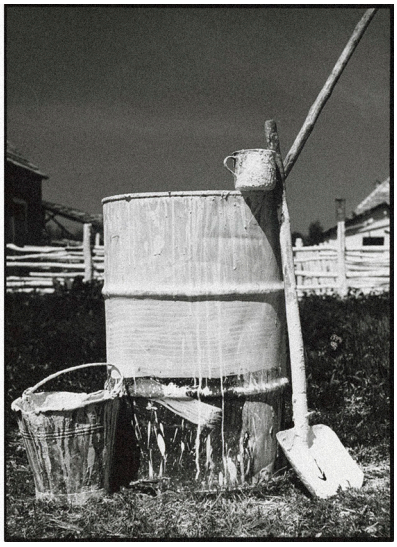

Biele výkričníky, 1968

Nočný posun (I., II.), 1952 , 1958

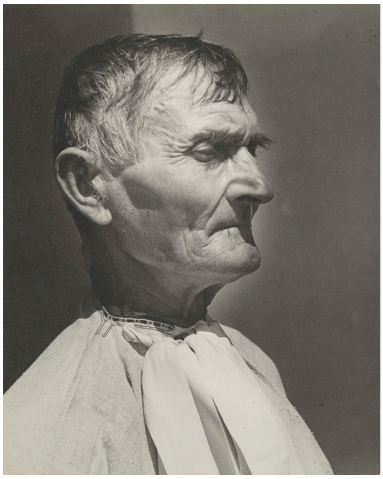

Starý Slovák, 1946 – 1947

Krajina, 1945 – 1948

Čierny anjel, 1968

Osvieženie, 1944

Opustenosť absolútna, 1974

Portrét Eduarda Pavlačku, 1964

Moderná krajina, 1963

Krajina pri Hlbokom, 1963

Drahotín Šulla (1932)

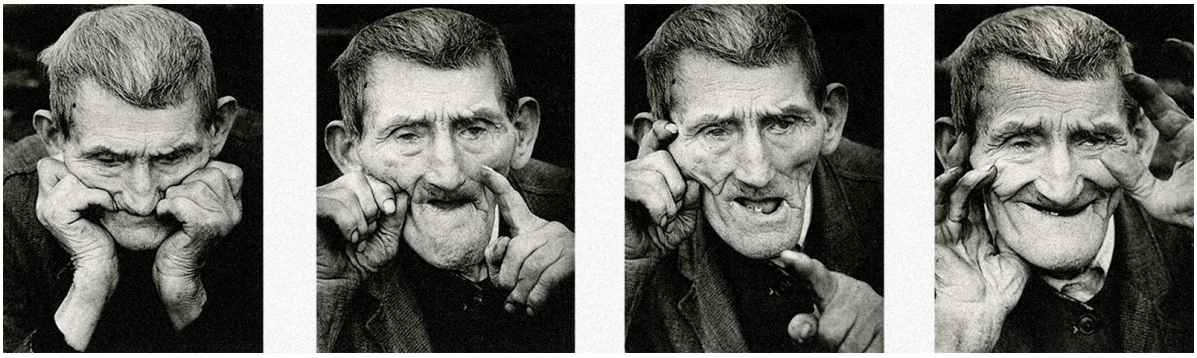

Ako sa rodí úsmev (I., II., III., IV.), 1970

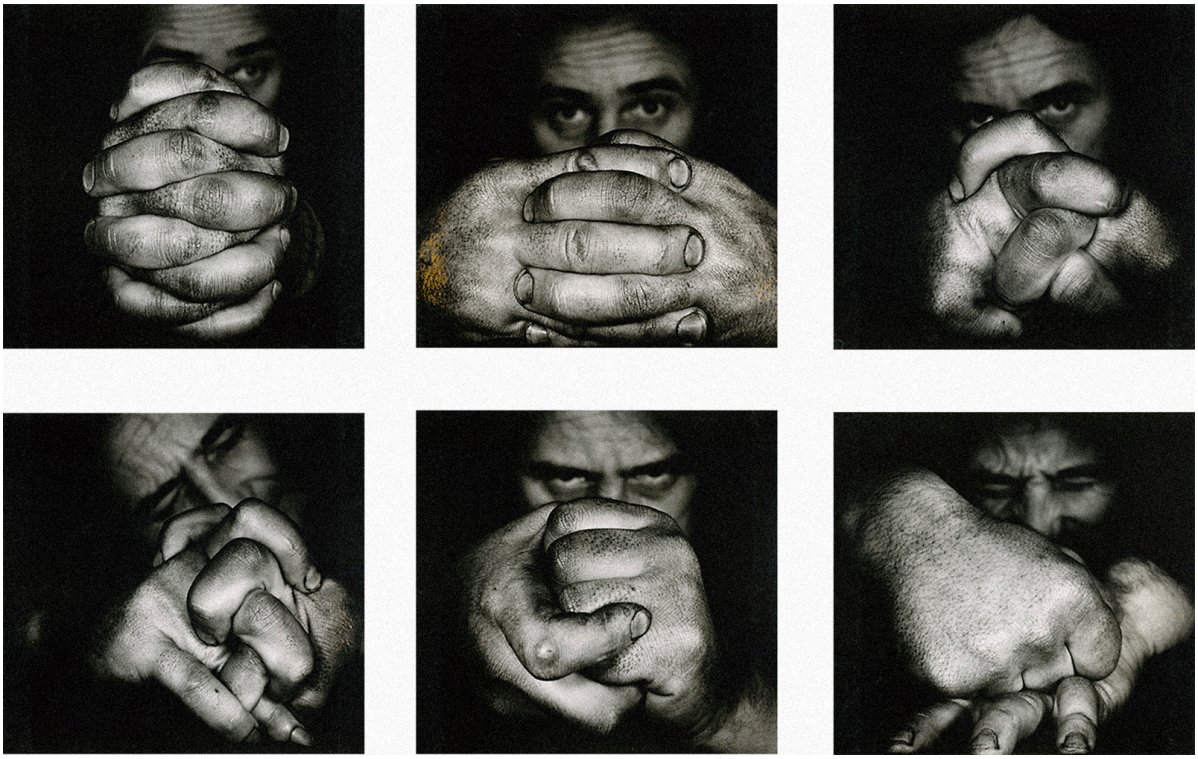

Rozhovor, 1969

Pocta životu, 1965

Veľké pranie, 1974

Nevidomý generál, 1967

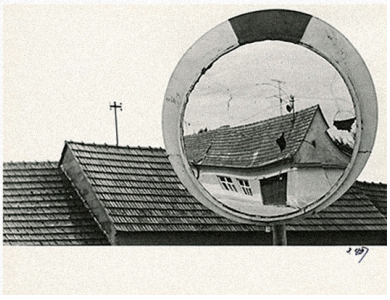

Poschodie, 1962

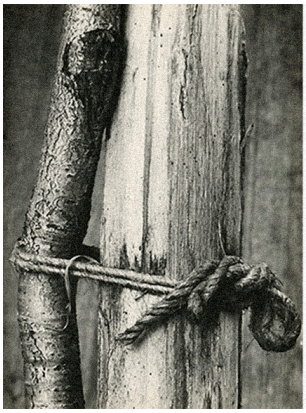

Mentor, 1963

Novostavby, 1964

Slepec, 1964

Zoznam autorov vystavujúcich na výstavách Fotoklubu Retina, Senica (od najnovšieho ročníka)

2017

Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Ing. Filip Kalka (1983), Filip Kalka ml. (2005), Jozef Kalka (1957), MZSF, Boris Konečný (1996), Lucia Kuklišová (1982), PaedDr. Ing. Rastislav Oslej (1973), Hana Šefčíková (1996), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Jaroslav Zloch (1974)

2015

Michal Guláš (1993), Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Ing. Filip Kalka (1983), Jozef Kalka (1957), MZSF, Ing. Roman Malec (1975), PaedDr. Ing. Rastislav Oslej (1973), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Jaroslav Zloch (1974)

2012

Ján Náhlik (1922 – 1989), AFIAP, A ZSF, Ing. Andrej Gáfrik (1954), Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Ing. Filip Kalka (1983), Jozef Kalka (1957), MZSF, Ing. Roman Malec (1975), Vladimír Michalka (1987), PaedDr. Ing. Rastislav Oslej (1973), Viliam Selko (1936), MUDr. Ondrej Šimek (1943), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, Vladimír Třeška (1967), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Jaroslav Zloch (1974)

2010

Roman Flajžík (1974), Ing. Andrej Gáfrik (1954), Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Ing. Filip Kalka (1983), Jozef Kalka (1957), MZSF, Ing. Roman Malec (1975), Vladimír Michalka (1987), Viliam Selko (1936), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, Ľubomír Švec (1980), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Jaroslav Zloch (1974)

2008

Ing. Andrej Gáfrik (1954), Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Ing. Filip Kalka (1983), Jozef Kalka (1957), MZSF, Ing. Roman Malec (1975), Viliam Selko (1936), MUDr. Ondrej Šimek (1943), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, Vladimír Třeška (1967), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Jaroslav Zloch (1974)

2006

Ing. Andrej Gáfrik (1954), Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Filip Kalka (1983), Jozef Kalka (1957), MZSF, Bohumil Králik (1962), Peter Kudoláni (1982), Viliam Selko (1936), MUDr. Ondrej Šimek (1943), Vladimír Třeška (1967), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Jaroslav Zloch (1974)

2004

Ing. Andrej Gáfrik (1954), Marian Holenka (1959), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Filip Kalka (1983), Jozef Kalka (1957), MZSF, Bohumil Králik (1962), Ing. Marián Kufel (1956), Viliam Selko (1936), Ing. Roman Malec (1975), MUDr. Ondrej Šimek (1943), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, Vladimír Třeška (1967), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), JUDr. Ivan Horváth (1904 – 1960)

2002

Ján Náhlik (1922 – 1989), AFIAP, A ZSF, Ladislav Matušovich (1923 – 1998), Eduard Kukliš (1938 – 1993), Martin Kálka (1957 – 1976), Drahotín Šulla (1935), AFIAP, Viliam Selko (1936), MUDr. Ondrej Šimek (1943), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Ing. Andrej Gáfrik (1954), Ing. Marián Kufel (1956), Jozef Kalka (1957), MZSF, MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Bohumil Králik (1962), Jaroslav Jurík (1965), Vladimír Třeška (1967), Filip Kalka (1983), Marian Holenka (1959), Slavomír Brečka (1970)

1992

Ing. Andrej Gáfrik (1954), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Peter Sadák (1961), Viliam Selko (1936), Stanislav Stanek (1952), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, Ján Fukna (1951), Jozef Kalka (1957), MZSF, MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Martin Kálka (1957 – 1976), Eduard Kukliš (1938), Ladislav Matušovich (1923), MUDr. Ondrej Šimek (1943), MUDr. Jaromír Žilka (1930), Ján Náhlik (1922 – 1989), AFIAP, A ZSF, JUDr. Ivan Horváth (1904 – 1960), František Lauff (1915 – 1968), Ing. Eugen Žunko (1905 – 1990)

1987

Ing. Andrej Gáfrik (1954), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Jozef Kalka (1957), MZSF, Ján Náhlik (1922 – 1989), AFIAP, A ZSF, Peter Sadák (1961), Viliam Selko (1936), Stanislav Stanek (1952), MUDr. Ľubomír Tükör (1959), Ing. Eugen Žunko (1905 – 1990),

Drahotín Šulla (1932), AFIAP, JUDr. Ivan Horváth (1904 – 1960), Martin Kálka (1957 – 1976), Štefan Bertušek, Ján Fukna (1951), Eduard Kukliš (1938), Ladislav Matušovich (1923), MUDr. Ondrej Šimek (1943)

1979

Jozef Kalka (1957), MZSF, Ján Fukna (1951), MUDr. Ondrej Šimek (1943), Ján Náhlik (1922 – 1989), AFIAP, A ZSF, Ladislav Matušovich (1923), Drahotín Šulla (1932), AFIAP, Viliam Selko (1936), RSDr. Ľubomír Jarábek (1952), Stanislav Stanek (1952), MUDr. Ľubomír Tükör (1959)

1969

Ladislav Matušovich (1923), Štefan Bertušek, Eduard Kukliš (1938), Ján Náhlik (1922), Drahotín Šulla (1932)

1948

JUDr. Ivan Horváth (1904), František Lauff (1915), Ján Náhlik (1922), Peter Ondrej, Bedrych Thebery, Samuel Ťulák, Ing. Eugen Žunko (1905)

1944

Gustáv Benža, Štefan Čelko, Aladár Fejér, Ivan Hatala, JUDr. Ivan Horváth (1904), František Lauff (1915), Ján Náhlik (1922), Jaroslav Přibyl, Alojzia Protivová, Samuel Ťulák, Eugen Žunko (1905)

1943 (Prvá členská výstava amatérskych fotografií Fotoskupiny, neskôr Retina)

Dr. Hatala, Dr. Ivan Horváth, B. Mariščák, Ján Náhlik, Alojzia Protivová, František Lauff, J. Robych, Ing. Eugen Žunko

Zoznam ocenených autorov Retiny na regionálnej neprofesionálnej fotosúťaži AMFO Náhlikova Senica, (posledných 10 ročníkov)

Náhlikova Senica 2018, odborná porota: Mgr. Rudolf Lendel, Viera Juríčková, Mgr. Art. Petra Cepková, ArtD., doc. MgA. Jozef Sedlák

2018

Ľubomír Švec, Ľubomír Jarábek, Lucia Kuklišová, Jaroslav Zloch, Filip Kalka
(odborná porota: Mgr. Art. Petra Cepková, ArtD., Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák, Viera Juríčková)

2017

Marian Holenka, Ľubomír Švec, Ľubomír Jarábek, Lucia Kuklišová, Filip Kalka
(odborná porota: Blažej Vittek, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2016

Ľubomír Jarábek, Marian Holenka, Lucia Kuklišová,
(odborná porota: Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2015

Marian Holenka, Ľubomír Švec, Ľubomír Jarábek, Lucia Kuklišová,

(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2014

Ľubomír Švec, Ľubomír Jarábek, Lucia Kuklišová, Jaroslav Zloch,
(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2013

Ľubomír Švec, Ľubomír Jarábek, Jaroslav Zloch, Filip Kalka, Jozef Kalka, PaedDr. Ing. Rastislav Oslej
(odborná porota: Katarína Jesná, Dominik Bugár)

2012

Ľubomír Švec, Ľubomír Jarábek, Jaroslav Zloch, PaedDr. Ing. Rastislav Oslej
(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2011

Jaroslav Zloch, Ľubomír Švec, Jozef Kalka, Marian Holenka, PaedDr. Ing. Rastislav Oslej, Slavomír Brečka
(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2010

Marian Holenka, Jozef Kalka, Ľubomír Jarábek, Ľubomír Švec, Michal Guľáš
(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2009

Ľubomír Švec, Jozef Kalka, Filip Kalka, Ľubomír Jarábek, Roman Malec
(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

2008

Filip Kalka, Ľubomír Jarábek, Slavomír Brečka, Marian Holenka, Ľubomír Švec, Michal Guľáš

(odborná porota: Mgr. Art. František Tomík, Mgr. Rudolf Lendel, doc. MgA. Jozef Sedlák)

Titulky katalógov regionálnej fotosúťaže Náhlikova Senica

Fotografie z archívu Fotoklubu Retina

Členovia Fotoklubu Retina v plenéri s hosťami partnerského fotoklubu z Trnavy, 2015

Stretnutie Fotoklubu Retina v Lakšárskej Novej Vsi, 2007

Otvorenie výstavy Fotoklubu Retina, Senica, 2002

Otvorenie 40. regionálnej súťažnej výstavy fotografií v RKS v Senici, 2000
(zľava: Drahotín Šulla, Viera Poláková, Viliam Selko)

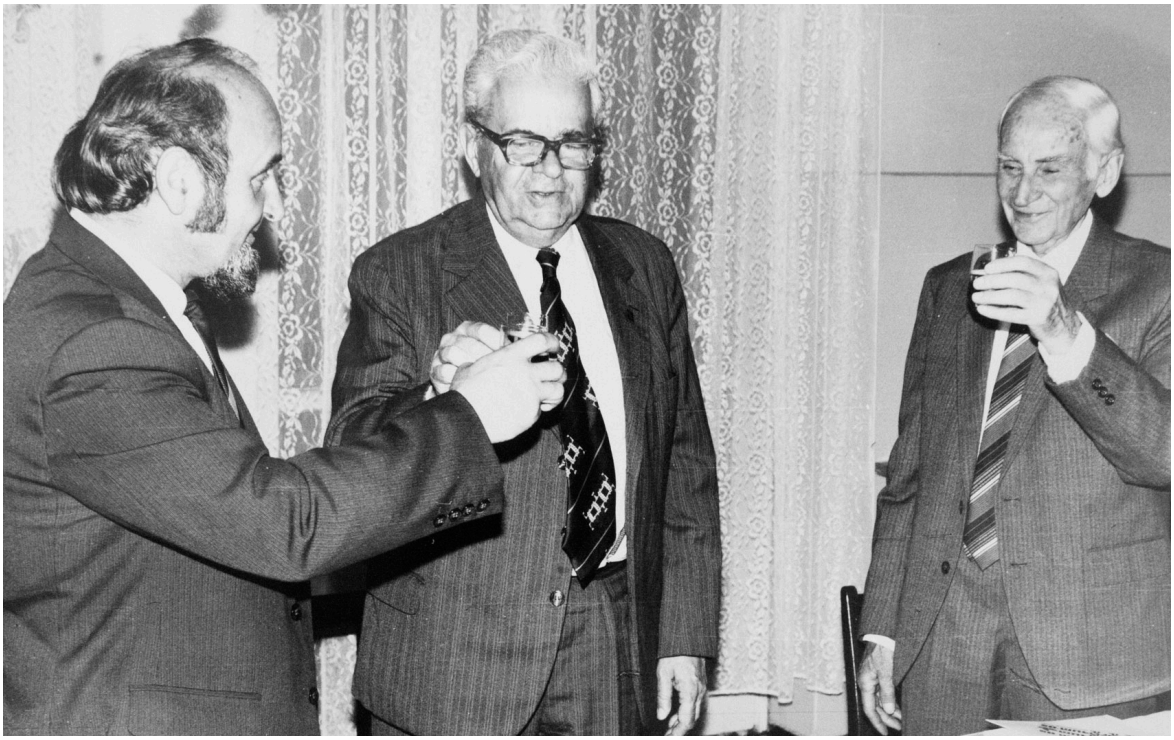

Oslava 50. narodenín Viliama Selka, 1986 (zľava: Viliam Selko, Ján Náhlik, Eugen Žunko)

Nekázanka – súťaž medzi fotoklubmi v ČSSR, 1986 (zľava: Peter Sadák, Milan Jakubáč, Stanislav Stanek, Ľubomír Jarábek, Viliam Selko)

Ján Náhlik a Viliam Selko pri fotografovaní v teréne

Ján Náhlik (napravo), 1977

Záver

„Keď sme to už potiahli tak ďaleko a oslávili 75 rokov existencie fotoklubu Retina v roku 2017, tak to potiahnime aspoň do tej stovky.“ povedal Drahotín Šulla v rozhovore z leta roku 2018. K tomuto prianiu sa veľmi rád pripájam. Bol to práve Šulla, cez ktorého som sa prvýkrát dozvedel dozvedel o existencii tohto senického fotoklubu, ktorého je on členom vyše päťdesiat rokov. Šulla patrí, dovolím si povedať, s Jánom Náhlikom k dvom najvýraznejším osobnostiam Retiny. Oni dvaja najväčším dielom prispeli k „vybudovaniu značky“ Retina.

Postupne som začal som pátrať po tom, ako a kedy fotoklub vznikol, kto stál pri jeho začiatkoch a ako sa vyvíjal v čase. V roku 1942 to bolo obdobie neslávne známeho Slovenského štátu, kedy sa tamojší fotoamatéri začali klubovo organizovať. Nasledovali mnohé viac či menej komplikované časy, menili sa názvy fotoklubu, pribúdali noví členovia či odchádzali tí starší.

Ján Náhlik stál pri začiatkoch Retiny a bol jej predsedom až do roku 1987. Prispel výraznou mierou k tomu, že sa Retina zapísala tak pozitívne do dejín slovenskej amatérskej fotografie. Bola to najmä fotografia krajiny na Záhorí, ktorú začal fotografovať na vtedajšie pomery novátorským spôsobom, keď do nej vnášal moderné civilizačné prvky. Na tento Náhlikov odkaz nadviazalo mnoho autorov nielen z Retiny, ale inšpiroval rad ďalších. Jedným z tých, ktorí istým spôsobom nadviazali na krajinársku tvorbu Jána Náhlika, bol Jozef Kalka. Ten sa ujal predsedníckeho postu v Retine po Náhlikovom odchode v roku 1987 a vedie Retinu aj v súčasnosti. Kalkovým výrazným dokumentárnym súborom boli Kopanice, ktoré vytvoril v období osemdesiatych rokov. Náhlikovým dobrým priateľom bol Drahotín Šulla. Spolu si organizovali fotografické vychádzky, povzbudzovali sa a inšpirovali. Pravidelne si vymieňali tie najlepšie fotografie a mali z fotografie úprimnú radosť. Sledovali, čo sa vo svete umenia a nielen fotografie deje. Hľadali nové cesty sebavyjadrenia prostredníctvom svojej tvorby. Šulla bol v tomto ohľade veľmi novátorský a vynaliezavý a v šesťdesiatych rokoch sa jeho invenčnosť prejavovala najviac. Obdobie šesťdesiatych a začiatok sedemdesiatych rokov by som nazval „zlatou érou“ Retiny. Prejavilo sa to aj v časopise Výtvarníctvo, fotografia, film. Vtedy sa publikovalo najväčšie množstvo fotografií od Šullu či Náhlika, pridávali sa aj ďalší autori Retiny ako Matušovich či Selko. V osemdesiatych rokoch prichádza istý útlm,

Šulla odchádza zo Senice do Bratislavy pracovať ako agentúrny fotograf, čo mu výrazne obmedzuje možnosť slobodne tvoriť a byť v úzkom kontakte s ostatnými členmi z Retiny. Aj Náhlikova tvorba sa postupne redukuje a v roku 1989 Náhlik zomiera. S tým prichádza pre Retinu ťažšie obdobie deväťdesiatych rokov, obdobie plné zmien, aj politických a spoločenských. Retina to ustála a zas aktívne rozbieha svoju činnosť po roku 2000. To už s fotoklubom aktívne spolupracuje Štefan Zajíček - riaditeľ Záhorskej galérie v Senici. Pomáha s organizovaním výstav, zostavuje odborné texty do katalógov. V roku 2017 Retina oslavuje 75 rokov svojho vzniku. Stoja pred ňou nové výzvy. Záujem mladých amatérskych nadšencov o fotografiu je v regióne vysoký, mnoho z nich sa zúčastňuje aj fotografických súťaží AMFO. Dôležitú úlohu zohráva aj Fotoklub pri Záhorskom osvetovom stredisku v Senici, ktorý spolupracuje s uznávanými fotografickými lektormi a napomáha vzdelávaniu fotoamatérov.

Nakoniec by som opäť rád spomenul Drahotína Šullu, ktorý aj vo svojom vyššom veku neúnavne fotografuje v Petržalke, hľadá nové motívy a s chuťou jemu vlastnou si fotografiu naplno užíva. Svojím entuziazmom a zapálením pre tvorbu by mohol byť inšpiráciou pre súčasných aj nastávajúcich členov Retiny.

Zoznam použitej literatúry

- BIRGUS, Vladimír, MLČOCH, Jan: *Česká fotografie 20. století*. Kant, Praha, 2010, ISBN 978-80-7437-026-7

- BIRGUS, Vladimír: Skupina Retina. *Československá fotografie*, 1978, č. 4, s. 152-156

- ČILJAK, Jaroslav: Slovak foto - *Almanach slovenskej umeleckej fotografie I*. Osveta, Martin, 1980

- GÁBRIK, A.: História s súčasnosť Fotoklubu Retina, *Výtvarníctvo-fotografia-film*, 1989, č. 12.

- HANÁKOVÁ, Petra, HRABUŠICKÝ, Aurel: *Stratený čas ?,* Katalóg výstavy. SNG, Bratislava, 2007, ISBN 978-80-8059-127-4

- HAVEL, Anton: *Ján Náhlik 1922-1989 – fotografie*. Hornozáhorské osvetové stredisko, Senica, 1997

- HLAVÁČ, Ľudovít: *Dejiny slovenskej fotografie*. Osveta, Martin, 1989, ISBN 80-217-0086-6

- HLAVÁČ, Ľudovít: *Súčasná senická amatérska fotografia*. Okresný osvetový dom, Senica, 1969

- HLAVÁČ, Ľudovít: Náhlikovo videnie súčasnsti, *Revue Fotografie*, 1968

- HLAVÁČ, Ľudovít: *Sociálna fotografia na Slovensku*. Pallas, Bratislava, 1974

- HRABUŠICKÝ, Aurel, KOKLESOVÁ, Bohunka: *Zaujatí krásou - päťdesiate roky v dokumentárnej fotografii*. Katalóg výstavy. SNG, Bratislava, 2013, ISBN 978-80-8059-177-9

- HRABUŠICKÝ, Aurel, MACEK, Václav: *Slovenská fotografia 1925 - 2000. Moderna - postmoderna - postfotografia*. Slovenská národná galéria, Bratislava, 2001, ISBN 80-8059-058-3

- HRABUŠICKÝ, Aurel, VANČO, Filip: *Anton Podstraský 1939 – 2007*. Slovart, Bratislava, 2013, ISBN 978-80-556-0829-7

- JANÁČKOVÁ, Dana: *Ján Náhlik Fotografie*. Reco, Senica, 2008, ISBN 978-80-969397-5-6

- KEDROVÁ, Karolína: *Výtvarníctvo, fotografia, film*. Teoretická diplomová práce, Institut tvůrčí fotografie FPF, Slezská univerzita, Opava, 2016

- KOKLESOVÁ, Bohunka: *V tieni tretej ríše*. Slovart, Bratislava 2009, ISBN 978-80-8085-938-1

- KORČEK, Peter: *Drahotín Šulla – fotograf*. Teoretická bakalářská práce, Institut tvůrčí fotografie FPF, Slezská univerzita, Opava, 2016

- KOZÁČEK, Ivan: *V. Výstava fotografií tvorivej skupiny Retina*. Slovenský hodváb, Senica, 1979

- KOZÁČEK, Ivan: *VI. Výstava fotografií fotoklubu Retina*. Okresné osvetové stredisko, Senica, 1982

- KOZÁČEK, Ivan: IX. *Retrospektívna výstava fotoklubu Retina*. Slovenský hodváb, Senica, 1987

- MACEK, Václav: *Slovenská fotografia šesťdesiatych rokov.*, Katalóg výstavy. I+I Print, Bratislava, 1990

- MARCINKOVÁ, Anna: Fotografické vidění Drahotína Šully, *Revue Fotografie*, 1971, č. 1, s. 22-25.

- MRÁZKOVÁ, Daniela, REMEŠ, Vladimír: *Cesty československé fotografie*. Mladá fronta, Praha, 1989, ISBN 80-204-0015-X

- NÁHLIK, Ján: *Fotografujeme na cestách*. Štátne telovýchovné nakladateľstvo, Bratislava, 1954

- NOEL, Ladislav: *Rozvoj amatérskej fotografie na Slovensku*. Osvetový ústav, Bratislava, 1988

- NOEL, Ladislav: *Fotografia v názornej agitácii a propagácii*. Osveta, Martin, 1974

- PAUER, Marián: *Karol Plicka*. Slovart, Bratislava, 2016, ISBN 978-80-556-1289-8

- RUSINOVÁ, Zora: *Dejiny slovenského výtvarného umenia, 20. storočie,* SNG, Bratislava, 2000, ISBN 80-8059-031-1

- SLIVKA, Martin: *Karol Plicka – básnik obrazu*. Osveta, Martin, 1999, ISBN 80-8063-016-X

- ŠULLA, Drahotín (fotografie), KATRINEC, Stanislav (text): *Chirana K*, Obzor, Bratislava, 1986

- TKÁČ, Štefan: 40 rokov senickej fotografie. *Výtvarníctvo-fotografia-film*, 1983, č. 3, s. 12.

- VOROBJOV, Vladimír: Básně o životě a člověku, *Revue Fotografie*, 1972, č. 2, s. 26 – 28.

- ZAJÍČEK, Štefan: *Retrospektívna výstava fotografií fotoklubu Retina a autorov senického regiónu*. Regionálne kultúrne stredisko a Záhorská galéria v Senici, Senica, 1992

- ZAJÍČEK, Štefan: *Fotoklub Retina Senica*, Záhorské osvetové stredisko a Záhorská galéria, Senica, 2002

- ZAJÍČEK, Štefan: *Členská výstava fotoklubu Retina Senica 2004 a spomienka na JUDr. Ivana Horvátha, spisovateľa a prvého predsedu fotoklubu Retina*. Záhorské osvetové stredisko, Senica, 2004

- ZAJÍČEK, Štefan: *16. členská výstava Fotoklubu Retina Senica a výstava fotoklubu Treiskirchen z Rakúska*. Záhorské osvetové stredisko, Senica, 2006

- ZAJÍČEK, Štefan: *17. členská výstava Fotoklubu Retina Senica*. Záhorské osvetové stredisko, Senica, 2008

- ZAJÍČEK, Štefan: *18. členská výstava Fotoklubu Retina Senica*. Mestské kultúrne stredisko, Senica, 2010

- ZAJÍČEK, Štefan: *19. členská výstava Fotoklubu Retina Senica*. Mestské kultúrne stredisko, Senica, 2012

- ZAJÍČEK, Štefan: *20. členská výstava Fotoklubu Retina Senica*. Mestské kultúrne stredisko, Senica, 2015

- ZAJÍČEK, Štefan: *21. členská výstava Fotoklubu Retina Senica*. Mestské kultúrne stredisko, Senica, 2017

Menný register

A
Adams, Ansel 37

B
Bariščák, Bartolomej 22
Bielik, Ladislav 45
Birgus, Vladimír 11, 36, 43, 52

C
Cartier-Bresson, Henri, 52
Cepková, Petra 9, 80, 109, 114

Č
Čiljak, Jaroslav 127, 128

D
Dohnány, Miloš 14, 16, 17
Dufek, Antonín 117, 123

E
Eckert, Jindřich 11
Ewans, Walker 37

F
Fukna, Ján 68, 94, 141

G
Gáfrik, Andrej 60, 68, 95, 146
Grossmann, Igor 63, 117

H
Halaša, Ján 16
Hanáková, Petra 45, 48, 53
Havránková, Milota 117
Hlaváč, Ľudovít 11, 28, 35, 37, 127, 136
Holenka, Marián 101
Horváth, Ivan 22, 23, 26, 68, 85, 136
Hrabušický, Aurel 9, 30, 37, 45, 48, 53, 73, 119
Hroš, František 30
Husník, Jakub, 11

J
Jakubáč, Milan 164
Jakubec, Jozef 22
Jarábek, Ľubomír 9, 60, 64, 68, 80, 93, 109, 113
Jaskmanický, Jiří 105, 112
Jurásková, Estera 22
Jurík, Jaroslav 102
Jurovatý, Tomáš 115

K
Kadlíček, Anton 23
Kalka, Jozef 61, 63, 75, 78, 90, 110, 111, 145, 146, 149, 166
Kalka, Filip 77, 78, 100
Kálka, Martin 56, 68, 98
Kedrová, Karolína 128
Klementis, Vladimír 123
Koklesová, Bohunka 9, 20, 30, 122
Konečný, Boris 78
Koreszka, Július 30
Koudelka, Josef 130
Kozič, Eduard 10
Kožehuba, Ladislav 14, 17

Králik, Bohumil 75, 99
Kukliš, Eduard 89, 107, 133, 149
Kulisev, Filip 118

L
Lartigue, Jacques-Henri 48
Lauff, František 22, 23, 26, 27, 68, 86, 130, 136, 149, 151
Lendel, Jozef 80, 109, 114, 115
Locher, Karol 23
Loos, Ivo 48

M
Macek, Václav 9, 37, 45, 116, 128
Malík, Viliam 14, 16, 17, 19, 23
Marcinková, Anna 53
Markovichová, Priska 30, 31
Martinček, Martin 45
Matušovich, Ladislav 43, 44, 68, 88, 119, 128, 131, 149, 151, 166
Motulko, Ján 117

N
Náhlik, Ján 8, 15, 16, 22, 23, 24, 29, 30, 31, 32, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 47, 48, 49, 50, 51, 58, 59, 60, 62, 65, 68, 80, 81, 88, 90, 94, 107, 109, 110, 111, 112, 117, 119, 120, 123, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 141, 144, 147, 149, 152, 164, 165, 166, 167
Noel, Ladislav 8, 13, 20, 28, 29, 46, 117, 127, 147, 149

O
Ondrej, Peter 27
Oslej, Rastislav 78, 79

P
Pašteková, Michaela 125
Pavlačka, Eduard 138, 153
Plicka, Karol 13, 14, 15, 17, 123
Podstraský, Anton 54
Poláková, Viera 163
Poljak, Pavol 14
Protivová, Alojzia 22, 23, 26, 27

R
Robych, Ján 22, 23
Rusinová, Zora 10, 13

S
Sadák, Peter 60, 68, 164
Sedlák, Jozef 17, 19, 80, 109, 114, 115
Selko, Viliam 55, 60, 75, 91, 134, 143, 149, 163, 164, 165, 166
Sheeler, Charles 37
Sikora, Rudolf 117
Stacho, Ľubomír 114
Stanek, Stanislav 60, 68, 96, 164
Stano, Tono 117

Š
Šimek, Ondrej 66, 75, 92
Štetka, Václav 16
Šulla, Drahotín 8, 22, 32, 33, 34, 35, 36, 52, 53, 54, 55, 57, 58, 62, 67, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 80, 83, 96, 105, 106, 110, 111, 112, 117, 119, 120, 128, 132, 135, 137, 139, 140, 142, 144, 149, 154, 163, 166, 167
Švolík, Miro 117

T
Thebery, Bedrych 27
Tomík, František 48, 120
Třeška, Vladimír 104
Tükör, Ľubomír 60, 68, 97

Ť
Ťulák, Samuel 23

V
Valent, Ferdinand 117
Vojtek, Miroslav 68, 129
Vorobjov, Vladimír 117, 120, 127

W
Williams, George 19

Z
Zajíček, Štefan 9, 25, 69, 108, 111, 167
Zloch, Jaroslav 78, 79, 103

Ž
Žilka, Jaromír 68
Žunko, Eugen 23, 24, 26, 27, 68, 87, 150, 164